reportaj pe glob

Reuniunea de la București a organismelor O.N.U.

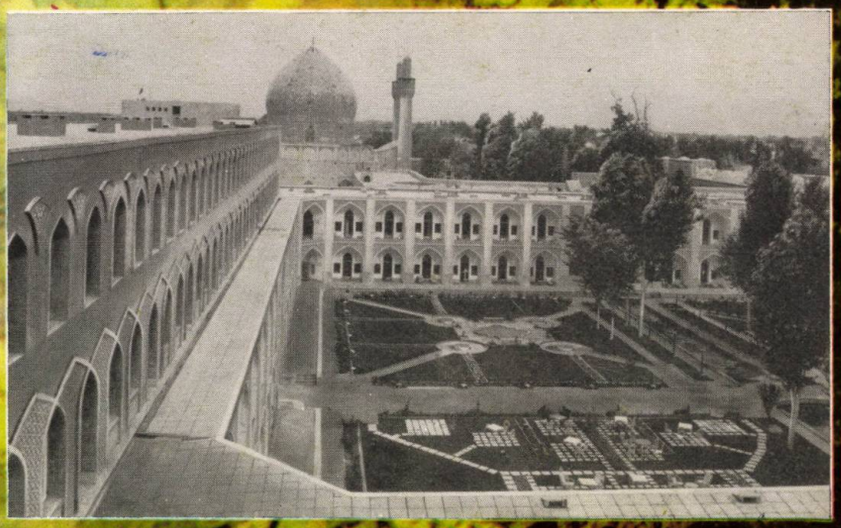

ISPAHAN

N.A.T.O. Ce va fi în și după 1969?

Drama de la Los Angeles

De la Oswald la Sirhan

28
joi 4 iulie
1968

lumea

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, a lui David Morse, directorul general al Organizației Internaționale a Muncii

La Palatul Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, președintele M.A.N., a primit vizita delegației parlamentare iraniene condusă de Sharif Emami, președintele Senatului iranian

Convorbiri între Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al României, și Jiri Hajek, ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace

Vizita lui A. H. Boerma, directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (F.A.O.), la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea

lumea

Nr. 28 (245) 4 IULIE 1968

sumar

4 CUVÎNTUL ROSTIT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU la reuniunea organismelor O.N.U.

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

5 Inaugurarea lucrărilor reuniunii organismelor O.N.U.
8 *Corespondență din Paris de la Eugen Pop* : Momentul Khe Sanh
9 Piața comună : Din nou „nopți albe". *Ilie Șerbănescu*
10 *Corespondență din New York.* Prin instituțiile științifice din S.U.A. *Nicolae Ionescu*
11 N.A.T.O. Ce va fi în și după 1969 ? *Florica Șelmaru*
13 *Corespondență din Rabat.* Relații româno-marocane. *Constantin Benga*
14 Japonia : repetiția generală de la 7 iulie. *Sergiu Verona*
18 *Corespondență din Stockholm.* Social-democrații nu sînt în vacanță. *Felicia Antip*
20 Experiența algeriană în exploatarea petrolului. *Dr. Nicolas Sarkis*
24 Orele tragice de la Los Angeles. *Oriana Fallaci*
26 *Scriitori diplomați* : Alain Chartier. *Victor Torynopol*

INTERVIURI, DECLARAȚII

6 COSTIN MURGESCU, *reprezentantul Republicii Socialiste România în Comitetul pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social al O.N.U.*
7 U THANT, *secretarul general al O.N.U.*
19 Dr. JOSÉ ANTONIO MAYOBRE, *ministrul minelor și hidrocarburilor din Venezuela*

REPORTAJ PE GLOB

16 Ispahan. *Mihai Matei*

22 CRONICA SECUNDARĂ. *Radu Cosașu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—20 International Herald Tribune, Espresso, Le Monde, Neue Zürcher Zeitung, Cumhuriyet, Clarin

PROFIL

30 JIRI HAJEK, ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

Reuniunea de la București a organismelor O.N.U.

Cuvîntul rostit de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

pag. 4

CE VA FI N.A.T.O. ÎN ȘI DUPĂ 1969 ?

pag. 11

JAPONIA : REPETIȚIA GENERALĂ DE LA 7 IULIE

pag. 14

Drama de la Los Angeles

DE LA OSWALD LA SIRHAN

pag. 24

Reportaje de la corespondenții și trimișii noștri speciali la:

PARIS • NEW YORK • STOCKHOLM • RABAT

săptămîna

în telegrame

SEMNAREA TRATATULUI DE NEPROLIFERARE

Prin ceremoniile simultane desfășurate la Moscova, Washington și Londra a început semnarea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare de către reprezentanți ai numeroase state. Această acțiune se desfășoară în conformitate cu rezoluția recent adoptată de sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. In cele trei capitale, reprezentanții U.R.S.S., S.U.A. și Angliei — miniștri de externe și ambasadori — au semnat primii tratatul. Din împuternicirea guvernului român, tratatul a fost semnat de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, la Moscova, iar la Washington și Londra de către ambasadorii țării noastre acreditați în capitalele respective. Cu acest prilej, ministrul de externe român a subliniat că tratatul este rezultatul unei laborioase activități diplomatice, al unor ample și îndelungate negocieri. După cum se știe, s-a scurs aproape un an din momentul prezentării proiectului inițial în problema neproliferării. Această perioadă a materializat contribuția eficientă a statelor, inclusiv a României, care prin propunerile lor judicioase au demonstrat preocuparea de îmbunătățire permanentă a documentului, dorința de a contribui la elaborarea unui tratat de neproliferare eficient și echitabil, conform intereselor comunității internaționale.

Semnarea Tratatului de neproliferare nu presupune atît încheierea unei etape, cît deschiderea unui moment nou în complexa problemă a dezarmării. „Negocierile complexe care au avut ca rezultat elaborarea tratatului — a declarat ministrul afacerilor externe al țării noastre, Corneliu Mănescu, — au scos în evidență necesitatea ca adoptarea acestui important instrument internațional să fie urmată de pași eficienți pentru realizarea de noi acorduri în domeniul dezarmării, care să aibă ca rezultat firesc eliberarea omenirii de spectrul pericolului nuclear".

In ultimele zile au devenit cunoscute o serie de propuneri ale diverselor state în problema dezarmării. Printre acestea se încadrează cele menționate în recentul memorandum al guvernului sovietic, care afirmă că „după încheierea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare este necesar ca într-un viitor cît mai apropiat să se ajungă la un acord referitor la interzicerea utilizării acestor arme". De asemenea, președintele Johnson a anunțat că guvernele U.R.S.S. și S.U.A. au căzut de acord să înceapă în viitorul cel mai apropiat discuții asupra limitării și reducerii atît a sistemelor de transport al armelor nucleare strategice ofensive, cît și a sistemelor de apărare împotriva rachetelor balistice.

Convorbiri sovieto-ungare la Moscova. Din partea sovietică participă Leonid Brejnev, Alexei Kosîghin și Nikolai Podgornîi. Delegația de partid și guvernamentală maghiară este condusă de Janos Kadar

Bruxelles

PE CÎND „O PRIMĂ VESTE BUNĂ"?

Criza politică belgiană a fost depășită cel puțin temporar: Camera Deputaților (22 de ore au durat dezbaterile) și Senatul au acordat succesiv vot de încredere echipei guvernamentale alcătuite de Gaston Eyskens. După misiunile de formare sau informare ale lui Pierre Seghers, contele d'Alcantara și Vanden Boyenants, Gaston Eyskens a izbutit să realizeze ceea ce ceilalți s-au străduit fără succes: platforma comună de acțiune a unui guvern de coaliție bipartită — liberalii nu au acceptat punctul de vedere al socialiștilor și socialcreștinilor. Evident, încercarea izbutită a premierului Eyskens a clarificat încă o dată lipsurile proiectelor precedente de alcătuire a unui guvern. Paralelele — inevitabile — sînt favorabile ultimului formator. Și totuși, declarația-program citită în Parlament și Senat de către Eyskens a fost primită cu calm, ca o obligație mai mult constituțională. Un simplu program de conjunctură pare insuficient pentru complexitatea problemelor interne belgiene. Vanden Boyenants — dublul „formator" — a eșuat, se explică, pentru că a supraestimat soluția unui guvern de coaliție. Cu atît mai mult, lipsa liberalilor din noua echipă pune sub semnul întrebării realizarea grabnică a unor schimbări profunde, de conținut, a vieții interne politice, și mai ales economice, belgiene. Programul lui Gaston Eyskens definește cîteva mari probleme care vor fi în atenția noii legislaturi: printre acestea, rezolvarea contenciosului dintre cele două comunități și asigurarea modernizării statului. Adaptarea societății la noile prefaceri economice și sociale stă la baza intențiilor de asociere mai durabilă a regiunilor valonă, flamandă, inclusiv bruxelleză. Socialiștii francofoni din Bruxelles au votat în Senat împotriva noului cabinet tocmai considerînd că acesta neglijează interesele locuitorilor capitalei. „Pînă în noiembrie, se pare că guvernul va reuși să se mențină fără dificultăți prea mari", notează „Le Monde". După aceea, vor trebui soluționate complicatele probleme bugetare: ministrul finanțelor, baronul Snoy, a declarat într-o ședință a Senatului că deficitul acestui an va atinge 2 la sută din bugetul global. Se așteaptă, deci, măsuri cît mai inspirate pentru a se putea primi cît mai curînd posibil „o primă veste bună", așa cum sugerau noii miniștri în momentele de confidență cu presa.

La 1 iulie, în Canada a fost celebrată ziua națională — împlinirea a 101 ani de la constituirea „dominionului Canada". Imaginea înfățișează unul din cele mai semnificative exemplare de arhitectură modernă canadiană — clădirea primăriei din Toronto

Londra

LABURIȘTII ÎN SEZON NEFAVORABIL

Londonezii nu-și mai amintesc să fi trăit asemenea zile de căldură. Atmosfera încinsă este întreținută de praful multicolor — roșu, alb și galben — poposit — meteorologii au intrat serios în alertă — din Sahara.

Iar spiritele nu sînt mai puțin înfierbîntate: „Începutul verii n-a fost niciodată un sezon favorabil pentru guvernul laburist. Norii s-au adunat și în acest an asupra orizontului, și așa întunecat, amintind din nou, dacă nu o criză de proporții, cel puțin revizuiri penibile ale politicii economice", se exprima „Le Monde" în termeni adaptați momentului. Greva feroviarilor britanici, care a dezorganizat în mare măsură transporturile, a atras din nou atenția asupra dificultăților pe care le întîmpină politica economică laburistă. Conflictele sociale — și în industria automobilelor s-au înregistrat acțiuni revendicative ale muncitorilor — se adaugă deficitului balanței comerciale — 86 milioane lire în luna mai — și creșterii numărului șomerilor la o cifră neatinsă din 1940. Laburiștii, pe de altă parte, au înregistrat, în Lancashire, cea de-a 11-a înfrîngere în alegerile parțiale din ultimii doi ani. Deplasarea preferinței corpului electoral n-a fost o

surpriză. Conservatorii au folosit, însă, prilejul pentru a-și înnoi atacurile. Edward Heath, într-o reuniune a „Cabinetului de rezervă", a acuzat guvernul laburist de sporirea deficitului balanței de plăți, devalorizarea lirei sterline, creșterea datoriilor externe, cauzate, în parte, și de lipsa de încredere manifestată în străinătate față de laburiști. Confirmînd existența unor puncte de vedere nu foarte unitare chiar în rîndurile cabinetului britanic, Ray Gunter, ministrul energeticii după remanierea din aprilie, și-a dat demisia. Lider sindical influent, Gunter era unul din criticii persistenți ai actualei politici a cabinetului : „Semnificația acestei demisii nu constă atît în plecarea unui om cît în decepția pe care o reflectă ea în sectoarele importante ale mișcării laburiste", scrie „Times". Se spune că împreună cu George Braush, Gunter va forma „un nucleu de critică", cu consecințe — serioase le consideră „Times" — în mișcarea laburistă.

Reykjavik

A FOST ALES AL TREILEA PREȘEDINTE

Au fost doi candidați la alegerile prezidențiale din Islanda și favoritul a pierdut. A cîștigat Kristian Eldjarn, unul din cei mai apreciați oameni de cultură din Islanda, arheolog și istoric de mare prestigiu, directorul Muzeului Național din Reykjavik de peste douăzeci de ani. Contracandidatul, Gunnar Thoroddsen, ambasador al Islandei la Copenhaga, este unul din liderii Partidului independenței aflat la putere, cunoscut adept al Alianței atlantice. Eldjarn, din contra, se pronunță împotriva bazelor militare străine de pe teritoriul islandez. Într-o vreme a făcut parte dintr-o organizație care denunța acordurile de apărare islando-americane și apartenența țării la N.A.T.O. În campania sa electorală, Eldjarn a adus din nou pe prim plan primejdia pactelor militare pentru securitatea mondială. Adversar al prezenței unei baze militare N.A.T.O. pe solul Islandei — instalată la Keflavik, în apropierea capitalei — Kristian Eldjarn a obținut sprijinul unei mari părți a populației, hotărîtoare în repurtarea victoriei. Înlocuindu-l pe Asgeir Asgeirsson — ales președinte în 1952 și reales consecutiv în 1956, 1960 și 1964 — Eldjarn își va prelua funcția la 1 august, ca cel de-al treilea președinte al Islandei.

Lagos

SOLUȚIA-LONDRA, CU MAI MULTE ȘANSE

„Reprezentanții celor două părți sînt gata să reia contactul în cîteva zile în capitala londoneză", este concluzia lordului Shepherd, ministrul de stat britanic al Commonwealthului, după călătoria sa la Lagos. Guvernul britanic pare decis să joace un rol mai activ în obținerea unui acord între Lagos și Biafra. Guvernul biafrez a propus, la rîndul său, Nigeriei și Marii Britanii, soluția organizării unui plebiscit, pentru a oferi populației care constituie obiect de dispută să opteze pentru una sau alta din părți. Declarația difuzată de postul de radio biafrez motivează că „numai aplicarea principiului autodeterminării poate asigura o reglementare onorabilă și de durată a conflictului nigerian". Dar în condițiile provocate de război, Lagosul apreciază că deoarece milioane de persoane s-au strămutat și mijloacele de comunicație nu mai sînt în deplină funcționare, ar fi imposibilă realizarea propunerii biafreze. Între timp, Leslie Kirkley, directorul organizației britanice de asistență, O.X.F.A.M., după o vizită în Biafra, constată că numărul celor care mor zilnic va crește de la 200, cît este acum, la 1 000, dacă ajutoarele destinate populației biafreze nu vor sosi în următoarele șase săptămîni. Generalul Ojukwu, pe de altă parte, a declarat Adunării Consultative că refuză crearea — de-a lungul teritoriului controlat de autoritățile federale — a unui coridor pentru scurgerea ajutorului către Biafra. Soluția întîlnirii de la Londra pare, deci, cu mai multe șanse.

Washington

OPINIILE COLONELULUI CORSON

După 25 de ani de serviciu în unitățile de infanterie marină, locotenent-colonelul William Corson a demisionat. Deziluzia și scepticismul care au dictat această hotărîre, poate amară, se reflectă în aprecierile sale asupra activității americanilor în Vietnam, cuprinse în volumul intitulat „Trădare". Corson apreciază că :

— generalul Westmoreland „a comis erori grave, fundamentale" ;

— afirmațiile directorului programului de pacificare, Komer, după care două treimi din populație ar sprijini, de fapt, autoritățile saigoneze sînt „cu totul false, dictate de motive politice" ;

— americanii tolerează „inepția, corupția și putreziciunea guvernului de la Saigon" ;

— alegerile prezidențiale din Vietnamul de sud (1967), „au fost frauduloase, s-a votat în condițiile represiunii polițienești" ;

— bombardamentele asupra R.D. Vietnam „nu au servit la nimic" ;

— efortul de „pacificare" a Vietnamului de sud „e în impas, mort și îngropat, kaput..."

Locotenent-colonelul Corson știe ce spune.

Pe străzile Washingtonului a avut loc o demonstrație de solidaritate cu participanții la „marșul săracilor"

Poliția londoneză barează calea unui grup de biafrezi care au încercat să înmîneze la reședința primului ministru o „petiție de protest" împotriva politicii engleze în Nigeria

Nicosia

O DECLARAȚIE COMUNĂ, DAR NU PREA CURÎND

„Au fost întrevederi constructive" este de părere ministrul cipriot al afacerilor externe Spyros Kyprianou. Se referă la convorbirile dintre miniștrii de externe ai Turciei, Greciei, Ciprului și Marii Britanii desfășurate în capitala celei din urmă, în cursul cărora au fost examinate relațiile bilaterale, inclusiv problema cipriotă. Este, de fapt, și opinia celorlalți participanți la întrevederi, care apreciază rezolvarea pozitivă a divergențelor dintre comunitățile greacă și turcă din Cipru ca un element favorabil raporturilor dintre Grecia și Turcia. „Se poate spune, fără a comite o greșeală, că relațiile dintre Turcia și Grecia cunosc o dezvoltare pozitivă" conchide Ihsan Caglayangil. Omologul său grec, Papayotis Pipinelis, consideră, de asemenea, că „progresele înregistrate în negocierile bilaterale sînt încurajatoare". În acest timp, reprezentanții celor două comunități cipriote, respectiv Glafkos Clerides, liderul grec, și Rauf Denktash, cel turc, desfășoară la Nicosia tratative directe. În încercarea de a soluționa pașnic conflictul cipriot, ei au declarat ziariștilor că nu trebuie așteptată, totuși, prea curînd o declarație comună. Vizite reciproce în cartierele celor două comunități marchează etape noi în reglementarea situației. Se pare că între timp, guvernul cipriot pregătește proiectul unei noi constituții a insulei. Se crede că termenii noii constituții vor fi discutați de părțile interesate în cadrul unei conferințe care va avea loc la Londra.

În sala reuniunii, în timpul cuvîntării rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Cuvîntul rostit de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la reuniunea organismelor O.N.U.

Domnule secretar general,
Doamnelor și domnilor,

România găzduiește cu deosebită plăcere lucrările reuniunii mixte a Comitetului administrativ de coordonare al Organizației Națiunilor Unite și Comitetului pentru Programe și Coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U., și este bucuroasă că înaltele personalități care reprezintă aceste instituții — bine cunoscute pentru activitatea lor consacrată cooperării și păcii în lume — sînt oaspeții de seamă ai poporului român.

Permiteți-mi cu acest prilej să adresez secretarului general U Thant, tuturor distinselor personalități prezente la această reuniune, un cordial salut din partea Consiliului de Stat și a Guvernului Republicii Socialiste România.

Țara noastră participă cu încredere și interes la activitatea Organizației Națiunilor Unite și a organismelor sale specializate, fiind convinsă că acestora le revine un rol remarcabil în sprijinirea eforturilor de progres și prosperitate ale tuturor popoarelor, în nobila operă de adîncire a cooperării între națiuni, de făurire a unei lumi a păcii și încrederii între state.

Sîntem contemporani unor adînci prefaceri economico-sociale, ai unor ample transformări revoluționare care imprimă un puternic dinamism dezvoltării sociale și politice a lumii. Epoca noastră va rămîne în istoria universală ca epoca afirmării a zeci de popoare care se eliberează de sub dominația colonialismului și imperialismului și se afirmă ca state naționale independente, aducînd o tot mai importantă contribuție la soluționarea problemelor majore care frămîntă în prezent omenirea.

Asistăm la un uriaș progres tehnico-științific pe baza căruia are loc creșterea impetuoasă a forțelor de producție, sporirea producției de bunuri materiale și spirituale, se creează resurse nelimitate pentru înflorirea civilizației umane.

În contextul acestei furtunoase dezvoltări economice, apare și mai izbitor tabloul pe care îl înfățișează marele număr de țări și zone subdezvoltate de pe diferite continente, în care largi mase populare nu pot beneficia de roadele creației științifice și tehnice mondiale. Problema subdezvoltării în lumea de astăzi se pune cu atît mai acut cu cît decalajul dintre țările rămase în urmă și cele avansate pe tărîm economic și social tinde să se accentueze. Acordarea unui larg și eficient sprijin țărilor în curs de dezvoltare în vederea progresului lor multilateral pe temelia realizărilor civilizației moderne reprezintă astăzi o cerință fundamentală a vieții internaționale.

Organismele de specialitate ale Organizației Națiunilor Unite au în preocuparea lor sprijinirea eforturilor acestor state pe plan economic și social și activitatea lor se bucură de aprecierea opiniei publice mondiale. Este de la sine înțeles că punerea în valoare a resurselor naturale și umane, dezvoltarea forțelor de producție, depind, în primul rînd, de munca și eforturile fiecărui popor, ale fiecărui stat ; în același timp pentru a fructifica la un nivel maxim eforturile lor, acestor țări trebuie să li se ofere un sprijin substanțial din partea statelor dezvoltate și a Națiunilor Unite.

Fie-mi permis să afirm că, după părerea mea, ceea ce s-a realizat pînă acum în acest domeniu atît de important al cooperării internaționale este încă insuficient, intensificarea preocupărilor în această direcție punîndu-se ca un important obiectiv actual.

Desigur, Organizația Națiunilor Unite are în cîmpul său de activitate numeroase probleme arzătoare : cred însă că aspectele colaborării economice, tehnice și științifice care sînt esențiale pentru progresul popoarelor și pentru însăși cauza păcii — ar trebui să ocupe un loc din cele mai importante în preocupările sale. În acest spirit ar trebui, credem noi, să crească rolul și să se extindă activitatea organismelor economico-sociale în viața Organizației Națiunilor Unite.

Afirmarea pe arena mondială a zeci de noi state independente, complexitatea problemelor colaborării și cooperării internaționale, fac să crească rolul țărilor mici și mijlocii. Pentru aceste țări,

și cu atît mai mult pentru cele în curs de dezvoltare, adîncirea relațiilor de colaborare internațională în scopuri pașnice, în toate domeniile de activitate, reprezintă o cerință de prim ordin, o condiție de bază a progresului lor economic și tehnico-științific.

Se impune cu forța unei necesități obiective în viața internațională respectarea principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor popoare, principii care capătă o tot mai largă recunoaștere în întreaga lume.

Organizației Națiunilor Unite și organismelor pe care le reprezentați dumneavoastră le revine înalta îndatorire de a acționa cu fermitate pentru triumful deplin al acestor principii în relațiile dintre state, pentru respectarea neabătută a dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele fără nici un amestec din afară.

Republica Socialistă România consideră că trebuie să se ajungă la încetarea bombardamentelor Statelor Unite ale Americii asupra Republicii Democrate Vietnam, creîndu-se astfel premisele fundamentale pentru succesul tratativelor de la Paris.

Este, de asemenea, imperios necesar să se aplice rezoluția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Orientul Apropiat, pentru normalizarea situației în această zonă a lumii.

Ca stat european, România acordă o mare atenție securității în Europa, dezvoltării relațiilor de cooperare și de bună înțelegere între statele de pe acest continent, pornind de la considerentul că îmbunătățirea climatului european se răsfrînge în mod pozitiv asupra întregii vieți internaționale.

Mai mult ca oricînd este necesară unirea eforturilor pentru înfăptuirea dezarmării și în primul rînd a celei nucleare — deziderat fundamental al popoarelor. În locul bazelor militare de pe teritoriul altor state — sursă de încordare și neliniște pe planeta noastră — ar trebui create baze de cercetări științifice, de pregătire a cadrelor, de asistență și cooperare tehnică, care să contribuie la propășirea economică și culturală a popoarelor.

România — țară socialistă, angajată într-un vast proces de construcție economică și socială, care asigură dezvoltarea poporului român pe calea civilizației materiale și spirituale, înflorirea multilaterală a personalității umane — își exprimă, în acțiunile ei de politică externă, adeziunea deplină și constantă la ideile dezvoltării cooperării între națiuni, conlucrează activ la explorarea tuturor căilor și mijloacelor eficiente de colaborare și înțelegere între state. Devotată spiritului și principiilor consfințite în Carta Organizației Națiunilor Unite, țara noastră este hotărîtă să militeze în continuare, cu toată fermitatea, pentru înfăptuirea idealurilor de pace, prietenie și înțelegere între popoare, să-și aducă întreaga contribuție la soluționarea problemelor politice, economice și sociale cu care se confruntă astăzi comunitatea internațională.

Fie ca lucrările dumneavoastră de la București să marcheze un pas mai hotărît pe calea intensificării ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare, pentru spiritul de colaborare și ajutorare între state.

Animați de aceste gînduri, urăm deplin succes reuniunii dumneavoastră, realizări cît mai mari în activitatea Națiunilor Unite pentru promovarea cooperării și înțelegerii internaționale, pentru progres și pace în lume!

Inaugurarea lucrărilor reuniunii

Ieri la amiază, s-a deschis în Palatul Marii Adunări Naționale, Reuniunea mixtă a Comitetului administrativ de coordonare și a Comitetului pentru programe și coordonare al Comitetului Economic și Social O.N.U.

Ceremonia care a avut loc înaintea începerii lucrărilor întrunirii s-a desfășurat în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu, și a altor personalități politice românești. În numele Consiliului de Stat și al guvernului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat un cordial salut personalităților care iau parte la reuniunea O.N.U. de la București.

Mulțumind președintelui Consiliului de Stat al țării noastre pentru importantele declarații făcute în fața participanților la Reuniunea mixtă, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, U Thant, a subliniat nevoia imperioasă a unirii eforturilor tuturor statelor și națiunilor pentru asigurarea dezvoltării întregii lumi. U Thant a relevat indivizibilitatea intereselor tuturor popoarelor în asigurarea progresului social-economic și menținerea păcii. Sînt bucuros că acest fapt — a spus secretarul general U Thant — a fost subliniat în cuvintele excelenței sale președintele Nicolae Ceaușescu. În numele Organizației Națiunilor Unite, U Thant a exprimat recunoștința pentru primirea de care reuniunea se bucură în România.

Jha, ambasadorul Indiei în Franța, președintele Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U., a exprimat la rîndul său mulțumiri guvernului român pentru „primirea călduroasă și ospitalitatea copleșitoare, pentru privilegiul de a ne întruni în această frumoasă capitală, pentru inspirația pe care ne-o dau cuvintele excelenței sale președintele Ceaușescu". Ambasadorul Jha a subliniat apoi că îmbunătățirea cooperării în sfera activității social-economice și tehnico-științifice reprezintă o sarcină supremă a Națiunilor Unite. Ambasadorul Jha a relevat devotamentul României față de cauza păcii și colaborării internaționale, față de obiectivele Cartei Națiunilor Unite, marele interes arătat de țara noastră statelor în curs de dezvoltare, interes demonstrat eficient în practică. El s-a referit, de asemenea, la eforturile României pentru realizarea obiectivelor Cartei Națiunilor Unite, pentru promovarea unei vieți mai bune și a libertății umane.

Președintele Consiliului Economic și Social, M. Guerrero, a menționat că este cît se poate de natural ca România să găzduiască această importantă reuniune a Națiunilor Unite. România — a spus el — și-a demonstrat atașamentul pentru cauza Națiunilor Unite și marele interes pentru problematica social-economică a dezvoltării omenirii. Atît la Consiliul Economic și Social cît și în celelalte organisme ale Națiunilor Unite, contribuția României întrunește o caldă apreciere. Noi considerăm că România s-a străduit să rezolve cu succes problemele sale economice și a cîștigat prin aceasta admirația celorlalte guverne ale Națiunilor Unite. Așa după cum a subliniat președintele Ceaușescu, a spus dl. Guerrero, nu putem fi satisfăcuți de soluțiile pe care le-am găsit problemelor economice și sociale, cu toate eforturile care au fost depuse în aceste domenii. Este necesar să ne străduim a găsi pe viitor soluții mai bune, mai eficiente acestor uriașe probleme care sînt cuprinse în noțiunea „dezvoltare". Vreau să vă rog, domnule președinte, — a spus în încheiere președintele E.C.O.S.O.C. — să transmiteți poporului român urările mele de deplină fericire și condiții prospere.

După ceremonia inaugurală, secretarul general U Thant a prezentat președintelui Consiliului de Stat al țării noastre pe conducătorii instituțiilor specializate și ai celorlalte organisme ale Națiunilor Unite, care participă la actuala reuniune, precum și pe reprezentanții statelor membre în Comitetul pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U. După prezentarea personalităților, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întreținut îndelung cu cei prezenți, într-o atmosferă de caldă cordialitate.

Costin Murgescu

reprezentantul Republicii Socialiste România în Comitetul pentru programe şi coordonare al Consiliului Economic şi Social O.N.U.

Obiectivele reuniunii mixte O.N.U. de la Bucureşti

Costin Murgescu a răspuns solicitării revistei noastre de a înfăţişa pe scurt semnificaţia reuniunii mixte a organismului de coordonare O.N.U. care are loc între 3—5 iulie în capitala ţării noastre.

— În primul rînd, cîteva cuvinte referitoare la natura şi componenţa distinctă a Comitetului administrativ de coordonare şi a Comitetului pentru programe şi coordonare. Comitetul administrativ de coordonare este alcătuit din conducătorii tuturor agenţiilor specializate care lucrează în sistemul O.N.U. El se întruneşte sub preşedinţia secretarului general al O.N.U. spre a examina diferite probleme de conlucrare *între agenţii*, probleme care apar în procesul înfăptuirii hotărîrilor adoptate, fie de către Adunarea Generală a O.N.U., fie de către organele de conducere ale instituţiilor respective. Comitetul pentru programe şi coordonare este un organism al Consiliului Economic şi Social O.N.U.; el este format din reprezentanţii a 16 state aleşi prin vot secret pe o durată de 3 ani. România se numără printre aceste ţări. Comitetul a fost înfiinţat cu scopul de a examina şi informa Consiliul Economic şi Social asupra măsurilor necesare pentru o cît mai raţională integrare a diferitelor programe speciale într-un coerent program de ansamblu al O.N.U. şi pentru concentrarea eforturilor care se fac în complexul sistem instituţional al Naţiunilor Unite în vederea atingerii unor obiective prioritare, legate îndeosebi de nevoile ţărilor în curs de dezvoltare.

Cele două comitete se reunesc separat, potrivit funcţiilor specifice ce le revin şi calendarului pe care şi-l stabilesc. Este evident, însă, că apar şi probleme care cer o examinare în comun, un schimb prealabil de păreri pentru cristalizarea unei concepţii comune, între organismul Consiliului Economic şi Social şi conducătorii agenţiilor specializate. Tocmai acest lucru se urmăreşte prin reuniunile mixte anuale ale celor două comitete, reuniuni care — de regulă — preced sesiunea de vară a Consiliului Economic şi Social.

— Care este istoricul reuniunii mixte din această vară la Bucureşti?

— De obicei, reuniunea mixtă a celor două comitete are loc la Geneva, unde se ţine şi sesiunea de vară a Consiliului Economic şi Social. La sesiunile din ultimii ani ale unor organisme ale O.N.U., reprezentanţii mai multor state şi-au manifestat dorinţa ca anumite reuniuni să se ţină — atunci cînd este posibil — şi în alte locuri decît sediile permanente ale Naţiunilor Unite (New York şi Geneva), spre a permite organismelor respective să cunoască şi direct experienţa diferitelor ţări.

În acest context de preocupări, guvernul Republicii Socialiste România a invitat cele două comitete să-şi ţină reuniunea mixtă din acest an la Bucureşti. Invitaţia a fost acceptată în unanimitate, membrii celor două organisme exprimîndu-şi gratitudinea pentru ospitalitatea României.

Sînt convins că nu greşesc atunci cînd văd în acceptarea acestei invitaţii încă un semn al preţuirii de care se bucură pe arena internaţională politica externă de pace şi cooperare internaţională promovată de ţara noastră, încă un semn al interesului care se manifestă pentru experienţa construcţiei noastre economice şi social-politice.

— Ce ne puteţi spune despre ordinea de zi a reuniunii mixte?

— Reuniunile mixte au caracter de lucru. Şedinţele nu sînt publice; la ele participă numai membrii celor două Comitete. Ordinea de zi este, însă, cunoscută. Discuţiile se vor concentra — în afara unor aspecte generale de coordonare a acţiunilor agenţiilor specializate — asupra a două probleme: a) pregătirea programului de acţiuni al O.N.U. pentru deceniul următor (1970—1980), ţinîndu-se seama în special de necesitatea sprijinirii eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare în scopul accelerării creşterii lor economice în cadrul unei strategii globale a dezvoltării, şi b) activităţile O.N.U. în domeniul punerii în valoare a resurselor umane.

— Care este legătura dintre discutarea problemei resurselor umane şi rezoluţiile iniţiate de România la O.N.U. în acest domeniu?

— În 1965, Consiliul Economic şi Social şi apoi Adunarea Generală a O.N.U. au adoptat rezoluţii — iniţiate de ţara noastră, împreună cu alte ţări — care atrăgeau atenţia asupra rolului fundamental pe care factorul uman îl joacă în întregul proces al dezvoltării economice şi sociale, recomandînd ca în promovarea cooperării internaţionale să se acorde prioritate aspectelor legate de raţionala punere în valoare şi utilizare a acestei resurse primordiale de care dispune fiecare ţară. A fost declanşată, astfel, o acţiune vastă, cu largi implicaţii economice şi de o profundă semnificaţie socială. Ideea a fost însuşită şi de majoritatea agenţiilor specializate, care şi-au întocmit în acest sens programe de lucru în raport cu domeniile lor specifice de activitate. În vara anului trecut, Consiliul Economic şi Social a examinat un prim raport al secretarului general cu privire la problemele de bază care se pun în acest domeniu.

În urma discuţiilor purtate, delegaţia ţării noastre — în strînsă conlucrare cu delegaţiile Canadei, Cehoslovaciei, Franţei, Iranului, Mexicului, Pakistanului şi Suediei — a propus o serie de măsuri menite să intensifice activitatea O.N.U. în acest domeniu esenţial al progresului. În formularea propunerilor s-a pornit de la concepţia că accelerarea dezvoltării este condiţionată de accelerarea formării de cadre naţionale calificate, de toate nivelele şi pentru toate sectoarele de activitate, de eforturile pe care ţările sînt chemate să le facă integrînd acest proces de formare în planurile lor naţionale de creştere economică şi asigurînd folosirea deplină a cadrelor în propriile lor ţări.

Rezoluţia, adoptată în unanimitate de Consiliul Economic şi Social, invita guvernele statelor membre să comunice secretarului general punctul lor de vedere asupra recomandărilor pe care le consideră cele mai oportune şi ruga agenţiile specializate să examineze posibilităţile de acţiune în sfera lor de preocupări şi priorităţile necesare în vederea închegării unui program concertat al Naţiunilor Unite în domeniul resurselor umane. Reuniunea mixtă va discuta — pe baza raportului întocmit în acest sens de secretarul general — rezultatele consultărilor care au avut loc, spre a degaja principalele concluzii şi măsuri legate de elaborarea programului amintit.

Dezbaterile din reuniunea mixtă preced astfel pe cele care vor avea loc asupra aceluiaşi subiect în Consiliul Economic şi Social şi nădăjduim să faciliteze adoptarea de către acesta a deciziilor care se impun. Faptul că discuţia are loc la Bucureşti, în capitala uneia dintre ţările care au militat spre a aduce pe primul plan al preocupărilor O.N.U. problema locului *omului* în procesul complex al dezvoltării economico-sociale, reprezintă, fără îndoială, un prilej de satisfacţie pentru noi. Cunoscînd spiritul de cooperare care însufleţeşte pe toţi membrii celor două comitete, cu care am avut prilejul să conlucrez în numeroase ocazii, nu mă îndoiesc că rezultatele acestui schimb de păreri îşi vor dovedi din plin utilitatea

Cristian POPIŞTEANU

PERSONALITĂȚI PARTICIPANTE

De ieri dimineață se desfășoară, la Palatul Marii Adunări Naționale din Capitala țării noastre, Reuniunea mixtă de lucru a Comitetului administrativ de coordonare și a Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U. Activitatea de lucru a celor două organisme a reunit la București numeroși înalți funcționari internaționali, conducători ai instituțiilor specializate, de sub egida Națiunilor Unite, diplomați din diferite țări.

Înfățișăm cititorilor noștri cîteva date asupra personalităților aflate în țara noastră cu acest prilej, personalități dintre care multe au semnat de-a lungul anilor în coloanele revistei noastre.

Secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, U THANT, ne-a mai vizitat țara în două rînduri. El îndeplinește funcția de secretar general din noiembrie 1961. Actualul său mandat a fost reînnoit pînă la 31 decembrie 1971. Înaintea carierei diplomatice începută după 1950, U Thant a activat în domeniul învățămîntului și educației din Birmania. Între lucrările scrise de U Thant citățm: „Liga Națiunilor" (1933), „Spre o nouă educație" (1946), „Democrația în școli" (1952), „Istoria postbelică a Birmaniei" (1961).

RENÉ MAHEU, directorul general al U.N.E.S.C.O., îndeplinește funcția de conducător al acestei agenții specializate din 1961. René Maheu este doctor Honoris causa al Universității din București care i-a decernat acest titlu cu ocazia vizitei sale din anul 1966.

ADEKE BOERMA, director general al Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură începînd din 1967, își desfășoară activitatea la această organizație de peste două decenii.

Dr. MARCOLINO CANDAU, lucrează din 1950 în cadrul Organizației Mondiale a Sănătății, fiind din iulie 1953 director general al acestei instituții specializate.

Secretarul general al Organizației Meteorologice Mondiale, DAVID DAVIES, deține acest post din august 1955. În biografia d-lui Davies se notează faptul că în 1937 a organizat primul serviciu meteorologic pentru transportul transatlantic aerian din Marea Britanie, iar în 1945 a condus activitatea de prognoză meteorologică pentru călătoria președintelui Roosevelt și a primului ministru Churchill, la conferința de la Ialta.

Profesorul SIGVARD EKLUND conduce activitatea Agenției Internaționale pentru energia atomică începînd din anul 1961, avînd o îndelungată carieră în domeniul fizicii nucleare din Suedia.

Secretarul general al Organizației Maritime Consultative Interguvernamentale este domnul COLIN GOAD, care a ocupat acest post după o îndelungată activitate în Ministerul Transporturilor al Marii Britanii.

Directorul executiv al Fondului Națiunilor Unite pentru copii, dl HENRY LABOUISSE, a activat ani îndelungați în diplomația Statelor Unite, ocupînd între altele, între 1962 și 1965, postul de ambasador american în Grecia.

Secretarul general ad-interim al Uniunii Internaționale de Telecomunicație, MOHAMED MILI, este unul dintre cei mai cunoscuți experți tunisieni în domeniul telecomunicațiilor.

Directorul general al Biroului Internațional al Muncii este dl. DAVID MORSE, care a reprezentat ani îndelungați Statele Unite la conferințele internaționale ale muncii.

Dl. MICHEL RAHI (Republica Arabă Unită) este directorul general al Biroului Internațional al Uniunii Poștale Internaționale.

PIERRE-PAUL SCHWEITZER, director executiv al Fondului Monetar Internațional, este unul dintre cei mai experimentați consilieri francezi în domeniul problemelor financiare.

Organizația Aviației Civile Internaționale este reprezentată de secretarul general dl BERNARD TWIGHT, doctor în științe economice și financiare al Universității din Rotterdam.

Directorul general al G.A.T.T. (Acordul General pentru Tarife și Comerț), este profesorul OLIVIER LONG, care a reprezentat Elveția pe lîngă Asociația Europeană a Liberului Schimb între anii 1960—1966, iar în ultimii doi ani a fost șeful misiunii diplomatice elveține în Marea Britanie și Malta.

ROBERT STRANGE MCNAMARA (fostul șef al Pentagonului în actuala Administrație americană) îndeplinește de la începutul acestui an funcția de președinte al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

La Reuniunea mixtă de la București am remarcat de asemenea prezența subsecretarului general O.N.U. pentru probleme economice și sociale, PHILLIPE DE SEYNES, a secretarului general al Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, RAUL PREBISCH, a directorului executiv al Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială, IBRAHIM ABDELRAHMAN, a președintelui Consiliului Economic și Social, M. GUERRERO (Venezuela), precum și a vicepreședinților acestui organism, M. TARABANOV (Bulgaria), B. BILLNER (Suedia), A. DANIELLI (Tanzania), a directorului executiv al Institutului Națiunilor Unite pentru formare de cadre și studii, S. ADEBO, a înaltului comisar O.N.U. pentru refugiați, prințul AGHA KHAN, a directorului Programului Alimentar Mondial, G. PEISSEL, precum și a numeroși alți funcționari internaționali și diplomați din cele 16 țări membre ale Comitetului de programe și coordonare al Consiliului Economic și Social.

O declarație a secretarului general al O.N.U., U Thant

Înaintea deschiderii reuniunii mixte a organismelor de coordonare O.N.U., secretarul general U Thant — care participă la lucrările celor două comitete întrunite la București — a făcut, la solicitarea revistei „Lumea", următoarea declarație :

Mă simt foarte fericit că am ocazia de a mă afla din nou în România. După cum știți, aceasta este cea de-a treia vizită pe care o fac în țara dv. Trebuie să vă spun că păstrez amintiri foarte bune despre celelalte două vizite în această țară, despre primirea deosebit de călduroasă care mi s-a făcut, despre ospitalitatea cu care m-au întîmpinat poporul și guvernul român. Doresc să exprim cu această ocazie cele mai calde salutări și cele mai bune urări guvernului și poporului României.

După cum vă este cunoscut, scopul principal al sosirii mele în România este de această dată de a participa la o serie de ședințe sub egida Organizației Națiunilor Unite. În primul rînd, voi participa la ședințele Comitetului administrativ de coordonare, din care fac parte toți conducătorii executivi ai agențiilor specializate. În al doilea rînd, voi lua parte la ședințele Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social, precum și la ședințele mixte ale celor două organisme. Mă aștept ca, în următoarele două zile, să particip la o serie de ședințe foarte utile și fructuoase pentru activitatea Națiunilor Unite.

Sînt deosebit de bucuros să-l pot revedea pe distinsul meu prieten și coleg, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, care își îndeplinește cu o deosebită pricepere și capacitate funcția foarte importantă de președinte al actualei sesiuni a Adunării Generale.

Consider că sesiunea a XXII-a a Adunării Generale a realizat succese remarcabile. După cum se știe, una dintre hotărîrile importante ale sesiunii a reprezentat-o rezoluția privind Tratatul de neproliferare care, după opinia multor guverne, este un act de semnificație deosebită. La actuala sesiune s-a ajuns, de asemenea, la multe alte hotărîri de importanță apreciabilă realizate de comun acord.

Aș vrea să subliniez că am colaborat cu România și România a colaborat cu Organizația Națiunilor Unite de-a lungul multor ani și din toată inima. Contribuția României la succesul activității Organizației Națiunilor Unite este deosebit de semnificativă.

Corespondența de la trimisul nostru la Paris, Eugen Pop

Momentul Khe Sanh

Săptămîna trecută am fost invitat la prima dezbatere despre Vietnam organizată de Centrul Internațional de Informații din Paris. Timp de cîteva ore am ascultat mărturii ale unor reputați scriitori și ziariști din Franța și din alte țări în legătură cu războiul de agresiune dus de Statele Unite împotriva poporului vietnamez. Michel Honorin, realizator la televiziunea franceză, a prezentat un film turnat cu cîtva timp în urmă la baza militară americană Khe Sanh. Filmul a suscitat un interes deosebit de mare, cu atît mai mult cu cît recenta hotărîre luată la Washington cu privire la abandonarea acestei baze constituie unul din subiectele cel mai des abordate de ziariștii care urmăresc convorbirile de la Paris, fiind și una din temele principale ale expunerii ținute de purtătorul de cuvînt al delegației R.D. Vietnam, Nguyen Than Le, la ultima conferință de presă.

Surprinzînd momente ale înverșunării cu care trupele americane au încercat să apere această bază împotriva ofensivei forțelor patriotice, printre altele cele ale teribilelor bombardamente efectuate de aviația S.U.A. în zonele limitrofe bazei, filmul lui Michel Honorin atestă o situație de fapt minimalizată acum în explicațiile oficiale care se dau retragerii de la Khe Sanh. Părăsirea bazei este prezentată ca o simplă mutare de piese pe teatrul de război, în urma actualelor schimbări de strategie. Nu se menește, însă, de faptul că această schimbare strategică *a fost impusă* de amplificarea succeselor militare ale forțelor de eliberare națională. Abandonarea bazei de la Khe Sanh — spunea purtătorul de cuvînt al delegației R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris — reprezintă „o gravă înfrîngere pe plan strategic și tactic", în pofida „mijloacelor enorme desfășurate pentru păstrarea cu orice preț a bazei". Se știe că, începînd de la 21 ianuarie, timp de 77 de zile, baza de la Khe Sanh (cu 6 000 de militari americani) a fost supusă unui atac atît de puternic, încît și președintele Johnson și generalul Westmoreland au trebuit să dea asigurări opiniei publice americane în sensul că la Khe Sanh „nu va avea loc un nou Dien Bien Fu". Au urmat apoi valurile de bombardamente ale aviației americane pe brîul de teritoriu care înconjoară baza. În această zonă a fost aruncată o cantitate de bombe egală cu cea folosită în tot decursul ultimului an al războiului împotriva Germaniei fasciste. Este adevărat că lichidarea bazei de la Khe Sanh reprezintă o consecință a noii „strategii mobile" dar aceasta este, la rîndul său, o consecință a pierderilor grele pricinuite dispozitivului militar american din Vietnamul de sud. Problema abandonării poziției de la Khe Sanh s-a pus încă de la începutul lui aprilie, cînd apărarea bazei solicitase noi intervenții masive ale bombardierelor americane. Încă de pe atunci, scrie Jean François Chauvel în „Le Figaro", „decizia de evacuare a bazei era luată". Trebuia să se aștepte însă un moment favorabil pentru ca plecarea garnizoanei să nu apară o înfrîngere. Căci, în fond, conchide Chauvel, cu o subliniere în text, părăsirea bazei este „o abandonare de teren".

Momentul Khe Sanh este unul din momentele semnificative de astăzi ale războiului din Vietnam, care a luat un curs din ce în ce mai defavorabil agresorului. Dacă tratativele de la Paris nu progresează din cauza poziției S.U.A., care continuă să refuze încetarea bombardamentelor și a celorlalte acte de război împotriva R. D. Vietnam, contextul general în care au loc convorbirile înregistrează mutații sensibile, determinate de aceleași motive care au necesitat și adoptarea „noii strategii" americane. Capitala Vietnamului de sud a dobîndit în ultimul timp aspectul unui oraș asediat. Un ziarist francez relata zilele acestea din Saigon că majoritatea caselor au cîte „o încăpere fortificată" care ar putea să servească drept bunker în cazul cînd partizanii ar ataca. În diferite părți ale orașului s-au ridicat baricade. Santinelele din apropierea edificiilor publice sînt înconjurate de metereze și saci de nisip. Numeroși funcționari au fost obligați să-și petreacă nopțile în ministerele lor pentru a putea participa, în caz de nevoie, la apărarea sediilor respective. Tensiunea și crisparea politică a regimului de la Saigon sînt ilustrate și de măsurile excepționale anunțate zilele acestea, care avizează pînă și elementele proneutraliste că „se expun să fie traduse în 24 de ore în fața unui tribunal militar".

La reuniunea de care am vorbit la începutul acestor rînduri, am auzit pe scriitoarea americană Mary McCarthy înfățișînd impresiile sale personale despre realitățile din Vietnamul de sud, care pun în lumină marasmul politic și haosul economic de acolo. Se degaja din expunerea scriitoarei constatarea viciului de fond al politicienilor din Vietnamul de sud : susținerea unui război în care poporul se situează de cealaltă parte a baricadei. Ironizînd explicațiile pe care le dau autoritățile sud-vietnameze evacuării populației din numeroase zone rurale devenite teatru de război, scriitoarea arăta că pretinsa refugiere a țăranilor din satele Vietnamului de sud este de fapt o strămutare forțată a acestora pentru a-i împiedica să se refugieze în zonele cucerite de forțele patriotice.

Demonstrație de stradă la Washington cu prilejul „Zilei solidarității împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam"

Contextul tratativelor de la Paris scoate în evidență inconsistența — și, ca atare, discreditarea în fața opiniei publice mondiale — a așa-ziselor gesturi de „reținere" sau de „bunăvoință" prin care partea americană pretinde că ar fi creat condiții propice convorbirilor cu delegația R. D. Vietnam. Am în față un document al unei comisii de anchetă care demonstrează că așazisa limitare a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam reprezintă doar o limitare a spațiului de atac, care camuflează însă *intensificarea și concentrarea atacurilor aeriene* în acest spațiu. Dinamica raidurilor distrugătoare înregistrează, în pofida „limitării" declarate, o evidentă creștere : în ianuarie 1968 — peste 2 500 raiduri în 19 provincii și 4 orașe ; în februarie 1968 — peste 1 800 raiduri în 21 de provincii și 5 orașe ; martie 1968 — 2 500 raiduri aeriene în 21 de provincii și 5 orașe ; aprilie 1968 — peste 3 500 raiduri aeriene în 21 de provincii și 5 orașe ; mai 1968 — peste 4 700 raiduri aeriene în 4 provincii.

Este legendar eroismul cu care poporul își apără patria, îmi spunea un ziarist francez care a vizitat de curînd R. D. Vietnam. Gazetarii din R. D. Vietnam, cu care m-am întîlnit la reuniunea Centrului Internațional de Informații, mi-au vorbit despre entuziasmul general pe care l-a determinat zilele acestea la Hanoi doborîrea celui de al 3 000-lea avion al agresorilor. „Niciodată n-am văzut deznădejde pe fețele oamenilor întîlniți în R. D. Vietnam. Durerea pricinuită de moartea unora din cei apropiați, de distrugerile materiale, nu se transformă în deznădejde, ci, dimpotrivă, în îndîrjire, în hotărîrea de a învinge. În R. D. Vietnam structura vieții rămîne intactă, pentru că nimeni n-ar putea s-o distrugă". Sînt cuvinte rostite la reuniunea Centrului Internațional de Informații de celebrul dramaturg vest-german Peter Weiss, întors de curînd cu soția din R.D. Vietnam.

Scriam în primul reportaj trimis de la Paris că la tratativele dintre delegațiile R. D. Vietnam și S.U.A. participă și un personaj invizibil, dar cu o imensă influență : opinia publică mondială. Adeziunea sa la lupta vietnamezilor împotriva agresorilor, sprijinul acordat acestei lupte îmbracă noi și noi forme de manifestare. Cum a fost și reuniunea pe marginea căreia am făcut cîteva notații. Sau cum va fi conferința mondială a juriștilor în problema Vietnamului, care se deschide peste cîteva zile la Grenoble.

Paris, 2 iulie

Piaţa comună

DIN NOU „NOPŢI ALBE“

Strasbourg — cunoscutul oraş al Franţei şi important nod al schimburilor comerciale franco-vest-germane. 1 iulie ora 0 — ora „dezarmării vamale“. Într-un vacarm de claxoane şi în faţa unei mulţimi de curioşi veniţi din cele două părţi ale Rinului, trei camioane aparţinînd unei braserii alsaciene au trecut de linia vămii, fiind salutate în partea vest-germană prin fluturări masive de halbe de bere. Această manifestaţie pare să fi vestit realizarea primului pas — desfiinţarea oricăror bariere vamale între ţările Pieţei comune şi adoptarea unor tarife unitare cu terţii — către preconizata „integrare“ visată de adepţii ei. Atîtea au fost pertractările şi obstrucţiile în obţinerea acestui obiectiv propus acum 10 ani prin Tratatul de la Roma, incît pentru adepţii lui, data de 1 iulie devenise nu numai mult aşteptată dar chiar obsedantă.

Iată însă că tocmai în momentul în care se părea că nimic nu i se mai poate împotrivi, alte elemente vin să împiedice sau să amîne scadenţa sa totală. Franţa, fără a se opune în fapt „dezarmării vamale“, anunţă totuşi numeroase dispoziţiuni protecţioniste în scopul contrabalansării pierderilor pricinuite de desfiinţarea barierelor intracomunitare şi de reducerea cu două cincimi a tarifelor vamale cu celelalte ţări — măsură negociată de Piaţa comună în cadrul „rundei Kennedy“ şi cu termen de aplicare tot 1 iulie. Desigur, adepţii „integrării“, deşi profund afectaţi de măsurile franceze, pot obiecta că acestea n-au decît un caracter temporar, determinat de unele dificultăţi economice ale Franţei în urma evenimentelor din mai-iunie, neţiind deci de natură să provoace o fisură în obiectivul cu greu realizat, ci doar să amîne pentru un timp realizarea lui integrală. Dar tot de la 1 iulie — adică tocmai de la data intrării în vigoare a deplinei uniuni vamale — şi alte ţări membre ale comunităţii, care n-au avut situaţia, să zicem, specială, a Franţei, anunţă unele măsuri menite într-un fel sau altul să protejeze economia proprie, măsuri care şi-au schimbat doar domeniul de acţiune : din cel vamal în cel fiscal sau monetar. De pildă, Republica Federală a Germaniei, începînd cu această dată, a procedat la mărirea taxei asupra valorii adăugate (TVA), ceea ce va duce la frînarea importurilor, ştiut fiind că această taxă se aplică produselor importate şi se deduce din valoarea celor exportate. Pe de altă parte, aceeaşi ţară a anunţat oficial că va cere revizuirea politicii comunitare în domeniul agricol, unde Germania Federală este evident dezavantajată.

Astfel, deşi nu se poate afirma că aceste măsuri vor întoarce sensul uniunii vamale, o anumită incertitudine asupra perspectivelor ei există. Cum s-a ajuns în fapt la crearea acestei situaţii ? Ce a determinat Franţa să ia măsuri protecţioniste tocmai în preajma datei de 1 iulie ? Sporirea veniturilor obţinute de oamenii muncii în urma mişcării greviste de mare amploare care a avut loc în Franţa determină o creştere importantă a cererii pe piaţa internă. Dar în condiţiile în care se găseşte momentan economia franceză — după perioada de stagnare de aproape o lună, care a afectat cu cel puţin 6 la sută întregul produs naţional brut anual — aceasta nu este pregătită să onoreze concomitent sporirea cererii pe piaţa internă şi să suporte consecinţele „dezarmării tarifare“. Acest fapt ar fi putut duce, în cazul în care nu s-ar fi luat unele măsuri, fie la o creştere inflatorie a preţurilor, fie la un aflux al importurilor, mai ales după desfiinţarea barierelor vamale. Acceptarea tendinţelor inflaţioniste ar fi însemnat anihilarea rezultatelor mişcării greviste — soluţie ce nu putea fi admisă din considerente politice. De cealaltă parte, mărirea importurilor ar fi determinat desigur o înrăutăţire a balanţei de plăţi şi implicit a poziţiei francului, deja afectat în timpul aceloraşi evenimente, şi pentru a cărui stabilizare Franţa şi-a retras întreaga sa cotă de participare de la Fondul Monetar Internaţional. În acest context, Franţa a trecut, pe plan intern, la măsuri urmărind limitarea creşterii preţurilor la maximum 3 la sută iar pe plan extern la reinstituirea pentru o anumită perioadă a controlului schimburilor şi la unele dispoziţiuni protecţioniste de ordin comercial cum sînt : contingentarea importurilor de automobile şi vehicule industriale, textile, produse siderurgice şi aparate electromenajere ; stimularea exporturilor prin acordarea de compensaţii temporare la unele produse, extinderea procedurii de asigurare a „riscului economic“ în producţia de echipament industrial, reducerea dobînzii la creditele acordate exportatorilor.

Aceste măsuri, care vor amîna cu cel puţin 6 luni realizarea integrală a prevederilor uniunii vamale, vizează tocmai acele ramuri şi produse unde Franţa se prezintă cu cea mai redusă competitivitate în faţa partenerilor săi comunitari. Conştientă însă că obţinerea unei adeziuni prealabile din partea celorlalţi membri ai C.E.E. cît şi a Comisiei Pieţei comune de la Bruxelles ar fi deschis interminabile discuţii, Franţa a uzat de acel articol al Tratatului de la Roma care prevede dreptul fiecărui membru al comunităţii de a lua „măsurile necesare în vederea asigurării echilibrului balanţei sale de plăţi şi menţinerii încrederii în monedă, veghind la asigurarea unui înalt grad de folosire a forţei de muncă şi la stabilitatea nivelului preţurilor“, precum şi de acela care stipulează dreptul de a informa asupra acestor dispoziţiuni pe ceilalţi membri şi Comisia fără „concursul lor mutual“. Avînd în vedere, însă, importanţa şi implicaţiile acestora, acţiunea franceză a depăşit cadrul de procedură al problemei şi a creat o stare de neliniştе în sînul Comisiei, care se vede ocolită pînă şi în ce priveşte atribuţiile sale de consultant.

Neputînd face altceva decît să studieze măsurile deja adoptate la Paris, Comisia a recurs la transferarea discutării problemei în cadrul Consiliului Ministerial, care se va întruni în cursul lunii iulie. Pînă atunci, derogările franceze au intrat în funcţiune o dată cu „dezarmarea vamală“. Şi nu sînt singurele „derogări“, căci nici unele produse agricole — lactatele şi carnea de vită — nu sînt încă „integrate“, suferind, în urma reuniunii miniştrilor agriculturii din 28—29 iunie, o amînare de încă o lună.

Nu se poate determina cu precizie cursul uniunii vamale în situaţia creată. Adepţii „integrării“ ar putea afirma că produsele „neintegrate“ sînt numai cîteva, iar derogările franceze sînt doar temporare. Dar însăşi existenţa unui asemenea precedent în practica derogărilor poate constitui un semn de neliniştе, mai ales că există deja formulate cereri de introducere a acestora şi de către alte ţări (mai ales în domeniul agricol), iar în „jocul comunitar“ oricare partener, pierzînd undeva, poate fi înclinat să le solicite cînd i se va ivi ocazia. „Partenerii noştri — opinează ziarul «Le Figaro» — se gîndesc să obţină la Bruxelles (de la Comisie — n.n.) autorizaţia de a închide la rîndul lor Franţei debuşeele pe care i le-au deschis în virtutea tratatului (de la Roma). Un lanţ de măsuri şi contramăsuri protecţioniste ar fi foarte grav pentru întreaga comunitate“.

În orice caz, în acest cadru perspectivele nu apar prea favorabile pentru acei adepţi ai „integrării“ care vedeau în 1 iulie nu numai data uniunii vamale totale dar un punct important în realizarea planurilor lor viitoare : alinierea progresivă a regimurilor fiscale, uniformizarea salariilor, libera circulaţie a forţei de muncă şi a capitalurilor şi, în sfîrşit, „integrarea“ politică. De fapt, 1 iulie a deschis doar o nouă sesiune de „nopţi albe“ pentru miniştrii şi conducătorii organismelor Pieţei comune. E un lucru cu care miniştrii Pieţei comune sînt, de altfel, obişnuiţi....

Ilie ŞERBĂNESCU

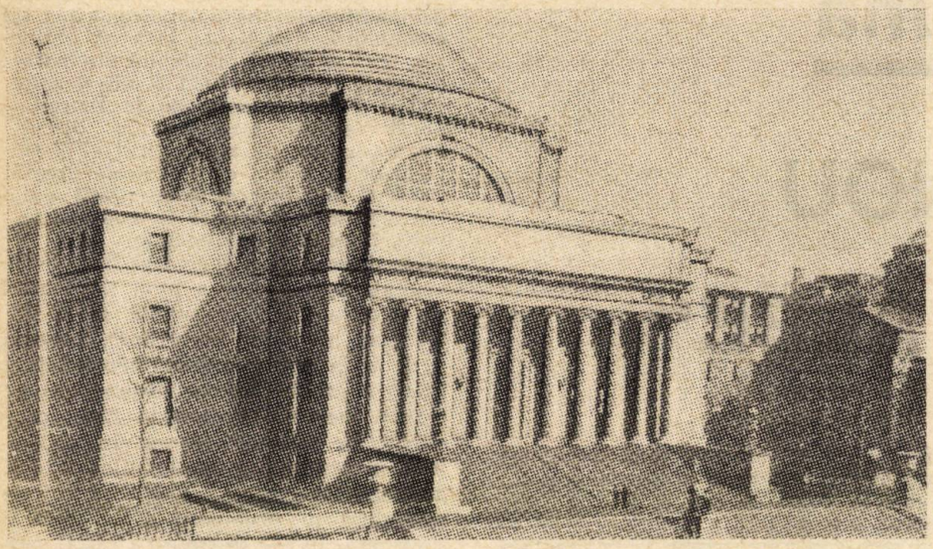

Biblioteca universității Columbia din New York, unul din centrele de învățămînt care au făcut parte din itinerarul vizitei în S.U.A. a grupului de oameni de știință români

Prin instituțiile științifice din S.U.A.

„În lumea în care trăim, competițiile pot fi de două feluri : una care să împingă omenirea spre dezastru, iar alta care să pună cu generozitate în slujba popoarelor roadele de nepreţuit ale inteligenței umane. În ceea ce o privește, România este convinsă că științei și slujitorilor ei le revine un rol deosebit de important în alegerea acestei din urmă competiții și în materializarea avantajelor ei". Aceste cuvinte, rostite de vicepreședintele Consiliului de Miniștri al României, președintele Consiliului național al cercetării științifice, Alexandru Bîrlădeanu, la dineul oferit în onoarea sa la universitatea din Chicago, exprimă în mod sugestiv obiectivele vizitei pe care vicepremierul român, însoțit de un grup de oameni de știință, o întreprinde în S.U.A. la invitația doctorului Donald Hornig, consilier special al președintelui S.U.A. pentru știință și tehnologie.

Secolul XX, prin dinamismul și spectaculozitatea evoluției sale, prin realizările și proiectele sale de o temeritate impresionantă, a conferit științei un prestigiu și o importanță fără egal în istorie. Dezvoltarea a devenit astăzi indisolubil legată de știință — ridicată la rangul de forță de propulsie — și de folosirea integrală a descoperirilor ei. Dar rolul pe care l-a cucerit știința în lumea contemporană atrage după sine o responsabilitate sporită și anume : de a pune forța uriașă pe care ea o reprezintă în slujba umanității, a progresului popoarelor. Stabilirea de contacte între oamenii de știință din diferite țări ale lumii, lărgirea cooperării în toate domeniile științei și tehnologiei favorizează nu numai dezvoltarea economică a statelor, dar constituie în același timp o premisă pentru o mai bună înțelegere între popoare, pentru destinderea climatului politic internațional.

Cele două săptămîni care au trecut de la începerea vizitei în S.U.A. a vicepreședintelui Consiliului de Miniștri Alexandru Bîrlădeanu și a oamenilor de știință care-l însoțesc oferă suficiente argumente în sprijinul afirmației că această vizită contribuie la o mai bună și aprofundată cunoaștere a organizării și dezvoltării activității de cercetare în domeniul științei și tehnologiei în S.U.A. și a principalelor proiecte actuale ale oamenilor de știință americani, la deschiderea de căi spre lărgirea cooperării celor două țări în aceste domenii.

Întrevederile avute de vicepremierul român cu secretarul de stat al S.U.A., Dean Rusk, au prilejuit un schimb de vederi privind relațiile dintre România și S.U.A. precum și alte probleme interesînd ambele părți. Unele din aceste teme au constituit și obiectul discuțiilor purtate cu Eugene Rostow, subsecretar de stat pentru problemele europene, Adan Boyd, secretar al departamentului transporturilor, Howard Samuels, subsecretar al departamentului comerțului, David Black, subsecretar al departamentului pentru probleme interne, și cu alte oficialități americane.

Un schimb larg de păreri privind problemele cooperării tehnico-științifice între România și S.U.A. a avut, în cursul convorbirilor, oaspetele român cu dr. Donald Hornig, consilier special al președintelui S.U.A., directorul Oficiului pentru știință și tehnologie al Casei Albe. De asemenea, în cursul întrevederilor avute cu Glean Seaborg, președintele Comisiei pentru energia atomică a S.U.A., Frederick Seitz, președintele Academiei Naționale de Științe, Leland Haworth, directorul Fundației naționale de științe, cu președinți ai unor universități americane, cu proeminenți oameni de știință și reprezentanți ai unor importante institute de cercetări, au fost abordate aspecte concrete ale cooperării științifice și tehnologice, au fost examinate posibilități de extindere a schimburilor în aceste domenii.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri Alexandru Bîrlădeanu s-a întîlnit, de asemenea, cu membrii Consiliului pentru relații externe din New York, în fața cărora a făcut o expunere cu privire la aspectele esențiale ale dezvoltării economice a României și cu privire la poziția țării noastre față de principalele probleme ale vieții internaționale actuale.

Itinerarul vizitei în S.U.A. — care cuprinde pînă acum Washington, Cape Kennedy, New York, Cambridge, Chicago, Los Angeles și San Francisco — a oferit posibilitatea cunoașterii unor diverse centre științifice și universitare americane, precum și a activității desfășurate în cîteva din cele mai importante laboratoare de experimentări și cercetări. Călătoria întreprinsă la Cape Kennedy, la invitația Administrației naționale pentru aeronautică și cercetarea spațiului cosmic (N.A.S.A.), a prilejuit vizitarea celebrului centru spațial de numele căruia sînt legate toate zborurile navelor cosmice americane cu echipaj la bord și unde în prezent se lucrează intens la realizarea programului „Apollo", care prevede lansarea unui om pe Lună pînă la sfîrșitul anului viitor.

În capitala neîncoronată a S.U.A., cel mai mare centru financiar, economic și industrial al țării, orașul New York, membrii delegației române au vizitat cîteva centre de cercetări științifice aparținînd unor importante companii industriale. Institutul de cercetări al companiei „International Business Machine" (I.B.M.) — una din cele mai mari producătoare din lume de mașini electronice de calcul — atestă prin activitatea sa atenția ce se acordă cercetărilor fundamentale, care asigură în ultimă instanță un progres tehnologic continuu. Cercetărilor efectuate în acest institut — căruia îi este alocat un buget anual de 30 milioane dolari — le sînt consacrate eforturile a 1 400 de oameni de știință. Tot atît de interesantă a fost vizita unor membri ai grupului de oameni de știință români la laboratoarele companiei „Bell System".

Cîteva exemple demonstrează elocvent rolul pe care-l au pe plan științific și tehnologic mondial aceste laboratoare. Aici au fost create, pentru întîia oară în lume, tranzistorul, bateria solară, au fost descoperite cinematograful sonor, sunetul stereofonic : aici a fost conceput primul satelit activ de comunicații — „Telstar". În aceste laboratoare lucrează 15 000 de persoane, dintre care 4 500 sînt oameni de știință. În prezent, cercetările cuprind o gamă la fel de largă de preocupări, printre care figurează radioastronomia, laserul, cablurile submarine, comunicațiile prin sateliți, fototranzistorul, videofonul etc.

O pondere substanțială în programul călătoriei prin S.U.A. a oaspeților români au avut-o vizitele la universități. Caracteristic pentru viața științifică americană este faptul că, pe lîngă toate marile institute de învățămînt superior, există centre de cercetări dotate cu cea mai modernă aparatură și conduse de savanți proeminenți, în cadrul cărora sînt efectuate studii solicitate și finanțate atît de guvern, cît și de diferite întreprinderi industriale sau fundații. Profesorii care lucrează în departamentele centrale sau în laboratoarele respective (formula de organizare variază de la caz la caz) includ în echipele de cercetare, în mod selectiv, pe acei studenți cu aptitudini și pasiune pentru activitatea științifică și le încredințează răspunderi directe.

La Universitatea Harvard din Cambridge, care numără printre absolvenții ei numeroase generații de oameni de știință de renume internațional, precum și personalități de seamă ale vieții politice americane, inclusiv cîțiva președinți ai S.U.A., oaspeții români au vizitat centrul de calcul electronic, acceleratorul de electroni, laboratoarele de fizică, de chimie și de biochimie, de metalurgie fizică etc., primind ample explicații în legătură cu organizarea procesului de învățămînt și îmbinarea acestuia cu activitatea științifică. Tot la Cambridge se află institutul tehnologic Massachusetts, unde învață 7 400 de studenți, dintre care 3 800 urmează cursuri post-universitare de specializare și doctorat. 13 la sută din numărul total al cursanților sînt studenți veniți din 70 de țări ale lumii. Membrii delegației române s-au oprit îndeosebi în laboratorul de sisteme electronice, unde se lucrează la perfecționarea și elaborarea unor programe complexe pentru computere, în laboratoarele de chimie, în centrul de radiații precum și în alte secții.

Cu mult interes a fost vizitat institutul „Enrico Fermi" al Universității din Chicago, a cărui activitate este consacrată studiilor privind energia nucleară, particulele elementare, razele cosmice, astrofizica teoretică și experimentală, precum și unele aspecte legate de cercetarea spațială. În acest institut de cercetări a fost creată, de către profesorul Anthony Turkevich, instalația „Alpha" pentru analiza chimică a solului lunar. Prezentînd oaspeților această instalație și dînd ample explicații în legătură cu rezultatele obținute pînă în prezent, prof. Turkevich a amintit că trei asemenea laboratoare miniaturizate au fost atașate navelor cosmice „Surveyor" și depuse pe Lună. Datele culese și transmise pe Pămînt prin semnale radio au creat posibilitatea realizării de importante determinări privind compoziția rocilor satelitului natural al planetei noastre.

Pretutindeni, oaspeții români au fost primiți cu deosebită căldură și simpatie. „Această vizită constituie o însemnată contribuție la o mai bună cunoaștere reciprocă" — sublinia președintele Camerei de Comerț din Chicago, M. Gilchrist — pronunțîndu-se totodată în favoarea stabilirii unor mai strînse contacte economice și științifice între cele două țări. „Salutăm această vizită — declara vicepreședintele Universității Columbia, dr. Warren Goodell — care deschide, sperăm, noi căi de comunicare în domeniile științific și universitar între țările noastre".

New York, 1 iulie

PE MARGINEA SESIUNII

ATLANTICE DE LA REYKJAVIK

Ce va fi în și după 1969?

O bună parte din corespondențele pe care presa țărilor membre ale alianței atlantice le-a consacrat săptămîna trecută întîlnirii de la Reykjavik a miniștrilor de externe ai acestor țări începeau cu evocarea pitoreștilor particularități ale peisajului islandez : stînci, gheizeri, Gulf Stream, timidă primăvară nordică, nopți albe. Fără condiment peisagistic, relatările ar fi spus cam ceea ce transmitea din Reykjavik, în timp ce se elabora comunicatul final, Jean Schwoebel, trimisul special al ziarului „Le Monde" : „Principala dificultate pentru punerea la punct a acestui document consistă în căutarea unui mod de a da impresia că în cursul sesiunii s-au petrecut lucruri importante, că s-au luat hotărîri, că s-a manifestat vitalitatea alianței. În realitate, nu s-a avansat de fel, deși toată lumea se felicită pentru atmosfera cordială care a domnit în sînul conferinței..."

Dileme și „suspense"

Fără îndoială, nu e greu de păstrat cordialitatea atmosferei atunci cînd nimic din ceea ce e important nu se discută, cînd nimic din ceea ce se discută nu e important. De doi ani, din primăvara 1966, cînd Franța s-a retras din organizația militară a alianței, aceasta trăiește sub semnul articolului 13 al tratatului constitutiv care spune : „După ce tratatul va fi fost în vigoare timp de douăzeci de ani, oricare dintre părți îl va putea denunța, în ceea ce o privește, un an după ce va fi comunicat această hotărîre guvernului S.U.A. (depozitarul documentului — n.n.), care va informa celelalte părți de depunerea fiecărui instrument de denunțare a tratatului". Au existat, luni de-a rîndul, discuții în această privință — dar nu în sesiuni, ci în culise : după ce a părăsit N.A.T.O., Franța nu va părăsi cumva și alianța ? Și, în această ipoteză, cînd ? A douăzecea aniversare a tratatului marchează oare momentul începînd din care se poate comunica preavizul, sau momentul cînd retragerea poate deveni efectivă (preavizul situîndu-se deci în 1968) ? Dacă Franța ar face acest pas, ar fi urmată și de alții ? ș.a.m.d. După multă exegeză juridică, articolul a fost interpretat în sensul că nimic nu se poate întreprinde în vederea unei eventuale retrageri înainte de anul viitor. În cursul unei conferințe de presă ținute cu prilejul precedentei reuniuni ministeriale, în decembrie 1967, Manlio Brosio, secretarul general al alianței, a afirmat acest punct de vedere, declarînd ritos că nu e vorba de „o hotărîre interpretativă formală, ci corespunde tendinței generale". Poate că declarațiile făcute în sesiunea de la Reykjavik de către miniștrii de externe ai Islandei și Norvegiei — că țările lor vor rămîne membre ale alianței și după 1969 — ar pleda în sensul declarației de acum șase luni a secretarului general. Dar nu se poate trece cu vederea că guvernul norvegian a tipărit astă-primăvară o Carte Albă asupra problemelor apărării, menită să justifice această hotărîre în fața unei opinii publice destul de refractare și a unui parlament în care nu numai cei doi reprezentanți ai Partidului Socialist Popular, ci deopotrivă cîțiva social-democrați și cîțiva liberali arată foarte puțină simpatie pentru alianța atlantică. Nici că, în duminica anterioară deschiderii sesiunii și declarației ministrului islandez, cîteva mii de persoane efectuaseră un marș de protest de la baza americană de la Keflavik (Islanda nu are armată, contribuția ei la N.A.T.O. constă în punerea la dispoziția S.U.A. a acestei singure — dar foarte importante — baze aeriene) pînă în capitală. Amintind că în aceste țări — și, de asemenea, în Danemarca — există în opinia publică o largă opoziție față de participarea la alianța atlantică, amintind că în Olanda, în Belgia, chiar în Marea Britanie, sînt tot mai numeroase glasurile care afirmă poziții asemănătoare, comentatorul vest-german Erich Hauser de la „Frankfurter Rundschau" scrie : „La sediul de la Bruxelles al Consiliului tratatului atlantic se manifestă repulsie pentru cuvîntul «retragere». Cei de acolo se cramponează de speranța că nici măcar Franța nu va face uz de această posibilitate. Dar retragerea vreunuia din statele nord-europene ar declanșa probabil o reacție în lanț". Hauser își continuă analiza în alt sector : „Tot pericolul unei reacții în lanț, pe flancul sudic, a determinat N.A.T.O. să accepte regimul militar de la Atena ca partener în alianță — așa cum este de altfel acceptat de mult și Salazar. Chiar și numai blocarea livrărilor de armament, argumentează experții de la Bruxelles ai N.A.T.O., ar putea provoca retragerea Greciei și apoi a Turciei (unde curentul în favoarea ieșirii din alianță a devenit foarte stăruitor —

→

n.n.), în ciuda adversității ereditare greco-turce. După o eventuală retragere a Franței, în aceste condițiuni, nimic nu i-ar opri pe italieni să procedeze la fel. Cu alte cuvinte, întregul flanc sudic se bazează pe bunăvoința militarilor greci. Cel puțin așa se presupune".

Poate, probabil chiar, că viziunea pe care o înfățișează comentatorul lui „Frankfurter Rundschau" este cam s'mplificatoare. Rămîne totuși semnificativ că ipotezele la care el se referă sînt evocate, fie și în discuții neoficiale. În amintita conferință de presă, Manlio Brosio mai spusese : „Cred că alianța va continua să funcționeze și după 1969 ca și în primii douăzeci de ani ai existenței sale". Dacă se ține însă seama de faptul că din cei nouăsprezece ani de pînă acum, vreo zece au fost de necontestată dominație americană, iar următorii jalonați de etapele unei crize din ce în ce mai profunde și mai complexe, cuvintele pe care fără îndoială secretarul general al alianței le dorise înțelese ca un mesaj de robust optimism, capătă o cu totul altă rezonanță.

„Politici diferite, uneori incompatibile"

Într-adevăr, e departe vremea cînd S.U.A. luau docilitatea unor țări devastate de război, absolut dependente din punct de vedere economic și militar de ajutorul aliatului mai puternic, drept „armonie atlantică". E departe chiar și vremea cînd la Washington dificultățile alianței erau puse pe seama generalului de Gaulle, care în 1958 ceruse o distribuire a răspunderilor atlantice între S.U.A., Marea Britanie și Franța și care ulterior avea să afirme în mod din ce în ce mai categoric o politică franceză de independență. În 1964, Henry Kissinger consacra acestor dificultăți un ciclu de conferințe, pe baza cărora elabora în anul următor cunoscutul său volum „Alianța tulburată" ; contestînd că de Gaulle și în general un om, oricare ar fi fost, ar fi putut, el singur, „să provoace spargerea alianței", Kissinger incrimina „atitudinea paternalistă" a S.U.A. și scria : „Politica americană n-a fost totdeauna sensibilă la condițiile psihologice care sînt necesare pentru ca schimbul de păreri să fie eficace. Ea pornește în general de la ideea că gradul de influență care se poate exercita în sînul alianței este proporțional, ca într-o societate pe acțiuni : partenerul care dispune de cel mai mare număr de acțiuni într-o întreprindere comună este cel căruia îi revine și cea mai mare influență". Doi ani mai tîrziu, mai exact după sesiunea din decembrie 1967 a consiliului ministerial al alianței atlantice, profesorul Hans Morgenthau, într-un articol din „International Herald Tribune", nu se mai oprea la probleme de categoria erorilor psihologice sau lipsei de tact, și punea următorul diagnostic : „Alianța atlantică este în derută, dar nu din pricina politicii obstrucționiste a generalului de Gaulle ori a imobilismului politicii externe a S.U.A., ci pentru că membrii alianței au interese diferite și își apără aceste interese prin politici diferite, uneori incompatibile."

Poate că săptămînile care au precedat reuniunea de la Reykjavik a miniștrilor de externe sînt deosebit de expresive în această privință. Se știe, faptul că de optsprezece luni consiliul ministerial al alianței plus cîteva organisme de studiu create *ad-hoc* analizează, dezbat, completează și reformulează așa-numitul „plan Harmel" pentru reprofilarea ei în scopuri pașnice, nu a împiedicat enormul aparat N.A.T.O. să desfășoare, cu mai puțină publicitate dar cu extremă sîrguință, eforturile pentru adaptarea concepțiilor sale strategice și a dispozitivului militar de care dispune — nu la proclamatele intenții de destindere, ci la interesele actuale ale S.U.A. și la datele războiului modern. Astfel, strategia „ripostei flexibile", care din 1961 este doctrina oficială a S.U.A., a devenit din decembrie 1967 și aceea a organizației militare a alianței. Nu spre satisfacția membrilor ei, căci, pornind de la ideea că în condițiile tehnicii militare contemporane S.U.A. nu mai sînt invulnerabile, această doctrină împinge către aliați o obligație și cîteva riscuri : obligația de a-și spori forțele armate și deci cheltuielile militare, pentru a putea face față ipoteticului adversar, din momentul începerii ostilităților pînă în momentul „pragului nuclear" (asupra căruia dreptul de a decide revine S.U.A.) ; riscul, de ordin general, ca S.U.A., astfel asigurate de o relativă impunitate, să suscite sau să încurajeze diferite „războaie locale" ; riscul, de ordin particular, ca aceste „războaie locale" să afecteze nemijlocit teritoriul aliaților atlantici ai S.U.A. (pe care de altfel politica americană actuală caută să-i deprindă — pentru a le întreține fidelitatea față de alianță — cu gîndul că asemenea evenimente s-ar putea produce și pe continentul european).

Acestea au fost în cursul primei jumătăți a lunii mai temele inspiratoare ale cîtorva reuniuni ținute de organismele N.A.T.O., ale exercițiului de statmajor „Shapex" (de la SHAPE : comandamentul suprem pentru Europa), ale conferinței de la Bruxelles a miniștrilor apărării, care a încheiat ciclul. În plus, aceștia au socotit momentul propice — reuniunea avea loc la 10 mai — pentru a aminti că N.A.T.O. poate avea și alte întrebuințări. Că, de pildă, s-ar putea studia modalitățile unei eventuale intervenții americane în Europa dacă s-ar produce situații recunoscute „urgente", au declarat reprezentanții americani, făcînd aluzie la „acordurile-cadru" din 1962. „Acordurile-cadru" ? Sînt prevederile potrivit cărora N.A.T.O. ar putea intra în acțiune „în sprijinul" unei țări „amenințate de agresiune internă". Cam așa ca în Vietnamul de sud. Deși, după cum avea să reiasă dintr-o imprudentă conferință a lui Manlio Brosio, nu preocuparea de a justifica fapte de mult consumate și nu Asia sugeraseră aceste gînduri — ci... mișcările studențești care începuseră în Franța.

„Amedeu"...

Preocupările de ordin militar care frămîntă organismele și personalitățile conducătoare ale alianței atlantice par să-și pună pecetea pînă și asupra limbajului în care aceste cercuri își proclamă devotamentul pentru pace. Cum altfel s-ar putea explica originala figură de stil folosită de secretarul general Manlio Brosio care, declarîndu-se, firește, partizan al oricăror inițiative de natură să îmbunătățească relațiile intereuropene, avertizează totuși că „nu trebuie să se apese prematur pe *trăgaciul destinderii*" ? Cam în același spirit, ceea ce pînă nu de mult se numea „planul Harmel" apare acum sub eticheta cu iz de stat-major *„exercițiul* Harmel". Propunerea ministrului de externe belgian — ca membrii alianței atlantice să se pună de acord asupra unui număr de obiective comune, care să corespundă actualelor tendințe către relații intereuropene de cooperare și să lărgească în acest sens sfera de activitate a alianței — a figurat și pe ordinea de zi a recentei întîlniri ministeriale de la Reykjavik. Ocupînd mai puțin loc însă în relatările și comentariile presei decît la precedentele sesiuni ale aceluiași consiliu. Pe de o parte pentru că, în raport cu foarte concretele prevederi din domeniile militare, afirmarea proaspetei vocații pașnice a alianței nu cîntărește greu. Pe de altă parte pentru că, de-a lungul a optsprezece luni, cu cele trei conferințe ministeriale din acest interval, chiar și elementul de surpriză, de inedit, al apropierii dintre termenii „alianța atlantică" și „destindere" sau „pace" s-a epuizat. În fine pentru că, o dată „exercițiul Harmel" ajuns în acest punct, nu s-a găsit ceva de pus la locul ineditului. În momentul în care profesiilor de credință ar fi trebuit să le urmeze o acțiune cît de cît concretă, conducătorii alianței atlantice nu au avut de propus decît luarea în studiu a eventualelor modalități de reducere paralelă a forțelor armate ale celor două blocuri existente în Europa. Exista o sugestie de acest fel în inițialul proiect belgian ; pe baza ei, s-au elaborat între timp șase documente de lucru (printre care unul american, unul britanic, unul vest-german) care vor putea alimenta probabil discuțiile de-a lungul a alte trei reuniuni semestriale ale ministrilor. În timp ce, dacă „anul-scadență" 1969 nu aduce modificări în structura alianței, organismele militare vor continua să asigure traducerea în viață a eforturilor planificate pentru 1969—1973 în vederea întăririi forțelor armate de care dispun... În ceea ce privește reducerile de efective și în general problemele dezarmării, inițiativa atlantică apare cu atît mai lipsită de finalitate concretă cu cît discuțiile care se desfășoară în cadrul organismelor competente ale O.N.U. au oricum mai mulți sorți de a izbîndi cîndva. Între altele și pentru că participă la ele toate părțile interesate...

Cu prilejul sesiunii de la Reykjavik, în multe comentarii s-a spus iar, cum se spune din ce în ce mai des, ba că alianța atlantică e muribundă, ba că a și murit dar încă n-a aflat. În aceeași ordine de metafore s-ar putea spune că situația evocă acea piesă de Eugen Ionescu în care un cadavru, depus inițial și păstrat într-un colț al casei — sumar vorbind, exegeții îl consideră, sub o formă sau alta, ca personificare a trecutului — se lungește neîncetat pînă străbate toate încăperile. Piesa se cheamă : „Amedeu sau cum să ne scăpăm de el"...

Florica ȘELMARU

Relații româno-marocane

La invitația guvernului Maiestății Sale regele Hassan al II-lea, Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România și președintele celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, a efectuat între 25 și 29 iunie o vizită oficială în Maroc. Din delegație au făcut parte : Cornel Burtică, ambasadorul României la Rabat, Ștefan Cleja, ambasador, director în Ministerul Afacerilor Externe, Iosif Pop, director în Ministerul Comerțului Exterior. În timpul vizitei, Corneliu Mănescu a fost primit în audiență de suveranul Marocului, regele Hassan al II-lea, și a avut importante întrevederi cu primul ministru, dr. Mohamed Benhima, și ministrul afacerilor externe, dr. Ahmed Laraki. Atît cu prilejul cunvorbirilor cu Maiestatea Sa regele Marocului, Hassan al II-lea, cît și cu ocazia întrevederilor cu primul ministru și ministrul de externe, s-a subliniat dorința reciprocă a celor două țări de a întări și lărgi legăturile de prietenie și de înțelegere care caracterizează relațiile româno-marocane, de a dezvolta cooperarea dintre România și Maroc în diverse domenii. În cursul întrevederilor oficiale, ambele părți au constatat cu mărturisită satisfacție că relațiile dintre Republica Socialistă România și regatul Marocului se dezvoltă favorabil și a fost exprimată convingerea că dezvoltarea continuă a cooperării româno-marocane pe tărîm economic, științific și tehnic va găsi noi și variate forme, fiind destinate să servească atît interesele ambelor state cît și interesele cauzei păcii și prieteniei între popoare.

O etapă a concretizării acestora a constituit-o semnarea, cu prilejul vizitei la Rabat, a unui acord de cooperare economică între România și Maroc, și a unui alt acord de cooperare tehnico-științifică între cele două țări. Acordul economic româno-marocan prevede extinderea schimburilor comerciale între cele două țări, realizarea unei cooperări economice de lungă durată, participarea țării noastre la prospectarea, exploatarea, valorificarea, studierea și prelucrarea unor resurse marocane, printre care cele din domeniile minier și al hidrocarburilor.

Acordul de cooperare tehnico-științifică dintre România și Maroc se va concretiza, între altele, prin trimiterea în această țară de experți și specialiști români din industrie și agricultură, iar la cerere, de specialiști în domeniul planificării economice. Acordurile semnate, primele existente între cele două țări, constituie, după opinia dr. Ahmed Laraki, ministrul afacerilor externe al Marocului, o premisă pentru conjugarea eforturilor comune în vederea lărgirii și întăririi relațiilor de prietenie dintre România și Maroc. El a arătat că dorința fermă de cooperare dintre ambele țări poate și trebuie să înregistreze cît mai repede posibil progrese importante în numeroase domenii. Ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, remarca aici că primul acord de cooperare economică, primul acord de colaborare tehnico-științifică și, în general, vizita sa în Maroc vor contribui la afirmarea relațiilor româno-marocane, la diversificarea cooperării lor. Ministrul de externe român a subliniat că progresul și prosperitatea popoarelor sînt de neconceput în afara existenței unui viu și continuu schimb de valori, în cadrul căruia fiecare națiune să se poată bucura, prin ceea ce contribuie și primește, de roadele colaborării internaționale. Ministrul și-a exprimat părerea că, în acest spirit, popoarele român și marocan pot desfășura pe planul relațiilor economice, tehnico-științifice, culturale etc., o colaborare activă, de natură să ofere o bază trainică și să deschidă noi perspective pentru ansamblul relațiilor de prietenie dintre cele două țări. În acest scop, în cursul întrevederilor oficiale de la Rabat, s-a convenit ca o delegație marocană să viziteze România pentru a se documenta asupra posibilităților de cooperare economică reciproc avantajoasă și pentru a purta discuții cu autoritățile competente în vederea concretizării formelor acestei colaborări.

Un loc important în cadrul convorbirilor oficiale româno-marocane l-a ocupat schimbul de vederi asupra unor probleme importante ale situației internaționale actuale. Miniștrii afacerilor externe ai celor două țări au subliniat faptul că promovarea relațiilor de colaborare dintre toate statele indiferent de sistemul lor politic, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, corespunde cerințelor actuale ale vieții internaționale, favorizează cunoașterea și apropierea între popoare, crearea unui climat de încredere între state, propice menținerii păcii și securității internaționale.

În ceea ce privește Orientul Mijlociu, conform comunicatului comun dat publicității în urma vizitei în Maroc a ministrului de externe al României, Corneliu Mănescu, „cele două părți și-au exprimat via lor îngrijorare față de situația din această regiune și de pericolele pe care ea le implică pentru menținerea păcii și securității în lume. Cele două părți au căzut de acord asupra necesității și urgenței unei reglementări a acestei probleme pe baza principiilor Cartei Națiunilor Unite și a rezoluțiilor pertinente ale Consiliului de Securitate".

Abordînd problema Vietnamului, cei doi miniștri și-au exprimat speranța că discuțiile de la Paris vor deschide calea spre o soluționare satisfăcătoare și pașnică a conflictului și vor contribui la crearea condițiilor care să permită poporului vietnamez să-și poată exercita pe deplin dreptul de a hotărî el însuși asupra destinelor sale, fără vreun amestec din afară, în baza acordurilor de la Geneva. În numele guvernului român, ministrul de externe Corneliu Mănescu l-a invitat pe domnul Ahmed Laraki, ministrul de externe al Marocului, să facă o vizită oficială în România. Invitația a fost acceptată cu plăcere, iar data vizitei urmează a fi ulterior stabilită pe căi diplomatice.

Ministrul afacerilor externe al României și delegația pe care a condus-o s-au bucurat în timpul vizitei de o primire deosebit de cordială și atentă din partea gazdelor. Presa marocană a publicat în numeroase rînduri aspecte din timpul vizitei, relatînd apoi pe larg declarațiile ministrului de externe român. În cadrul unor emisiuni speciale, posturile de radio și televiziune marocane, atît cele de limbă arabă cît și cele de limbă franceză, au prezentat Republica Socialistă România, progresele sale obținute în cele mai diferite domenii, precum și personalitatea ministrului de externe al României. Aceleași posturi de radio și televiziune au apreciat vizita oficială în Maroc a ministrului de externe al României ca un eveniment deosebit de important în cadrul relațiilor de prietenie dintre cele două țări.

Rabat, 1 iulie

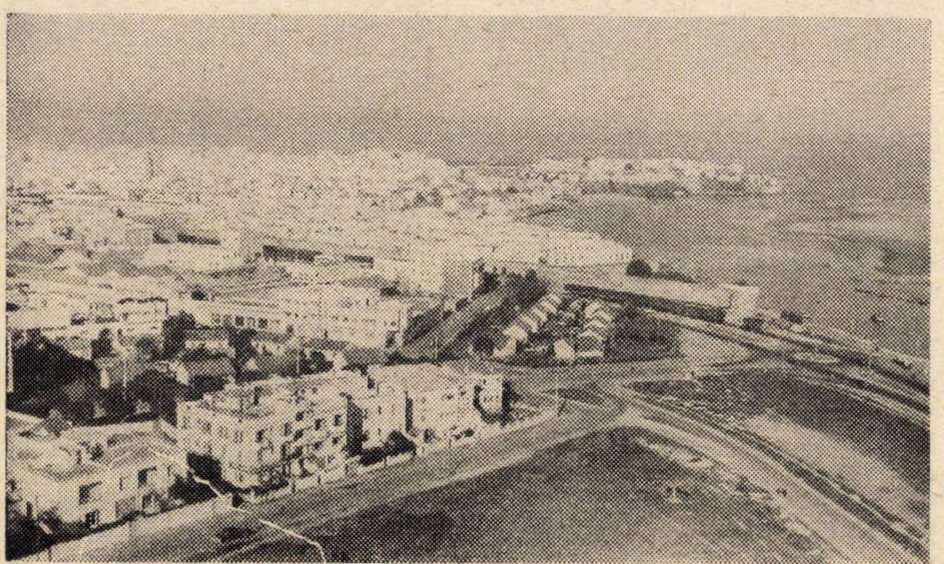

Rabat. O imagine a cartierelor situate pe țărmul mării

JAPONIA: repetiția generală de la 7 iulie

În calendarul electoral japonez, ziua de 7 iulie n-ar trebui în mod normal să aibă o semnificație ieșită din comun. Este vorba, în fond, de o alegere parțială — 126 de membri ai Camerei Superioare — Camera Consilierilor. Parlamentul japonez este format, după cum se știe, din două camere: Camera Reprezentanților (sau Camera Inferioară), compusă din 486 de membri, aleși pe o durată de patru ani, și amintita Cameră a Consilierilor, cu 250 de membri aleși pe 6 ani, din care jumătate sînt realeși la fiecare trei ani. Deci — la întregul număr de deputați — este vorba de înlocuirea a aproximativ 15 la sută.

Totuși, presa japoneză imprimă apropiatului moment electoral o deosebită semnificație, mai precis valoarea unui important test politic. Și aceasta pe un plan dublu. În primul rînd, pentru liderii principalelor două partide — liberal-democrat și socialist (ziarele afirmă că atît premierul Sato, cît și liderul socialist Katsumata, își pun în joc funcția de conducători ai partidelor) — în al doilea rînd, pentru dinamica generală a raporturilor politice din țară. De aceea, ar fi poate mai normal să vorbim nu de o dată anume, ci de începutul unei perioade care ar putea îngloba timpul scurs de la actualele alegeri pînă în 1970. Firește, pe parcurs am putea menționa și alte momente, ca de pildă luna decembrie a.c., cînd se vor rosti unele sentințe, mai exact cînd convențiile principalelor partide vor hotărî (în mare măsură ca rezultat al actualelor alegeri pentru Dietă) asupra liderilor și programelor de viitor.

Partide și raporturi de forțe

Deși în viața japoneză partidele politice au apărut la scara istoriei mai tîrziu decît în Europa[1] și au fost într-un fel supuse influenței tradiționalismului instituțiilor țării, trebuind mai ales să facă față, în perioada interbelică și în anii celui de-al doilea război mondial, presiunii forțelor militariste și extremiste, în prezent ele prezintă aspecte tipice situației din majoritatea țărilor occidentale. Acest fapt se desprinde din organizarea principalelor partide, din programele și obiectivele urmărite, din însăși agitația electorală.

Panorama politică japoneză de după război înregistrează prezența următoarelor partide politice importante: partidul liberal-democrat (ca singur partid guvernamental) și — ca partide de opoziție — partidul socialist, partidul comunist, partidul Komeito și partidul social-democrat. Dintre acestea, primele două (ca număr de voturi și locuri în parlament) sînt partidul liberal-democrat și partidul socialist.

EVOLUȚIA LOCURILOR (ȘI A PONDERII) ÎN CAMERA REPREZENTANȚILOR
(pînă în 1967, majoritatea parlamentară necesară era de 234 locuri; după 1967 — 244)

Anii	Partidul liberal-democrat[2]	Partidul socialist
1946	235 (50 %)	92 (19,5%)
1947	251 (54 %)	143 (30,6%)
1949	333 (70,8%)	48 (10,3%)
1952	326 (69,7%)	111 (23,7%)
1953	310 (66,5%)	138 (29,5%)
1955	297 (63,6%)	156 (33,3%)
1958	269 (61,5%)	166 (36,5%)
1960	296 (63 %)	145 (31 %)
1963	283 (60,6%)	144 (30,1%)
1967	277 (57 %)	140 (28,3%)

Este clară **supremația majoritară** a partidului liberal-democrat care a determinat în toată această perioadă un guvern monocolor format și condus exclusiv de liberal-democrați. Dar în acest tablou intervine un moment important, legat în mare măsură de perioada care va urma — declinul influenței partidului guvernamental. O analiză făcută de publicația „Japan Quarterly" aduce unele corective importante pentru înțelegerea **actualului raport de forțe** și implicit a ponderii partidului guvernamental.

Astfel, studiul menționat relevă că la alegerile din 1967 a avut loc o scădere (cu 6 locuri) a numărului de mandate în Camera Inferioară, deținute de liberal-democrați. Dar dacă se ia în considerare că în 1967 numărul locurilor în Cameră a crescut cu 19, ca urmare a sporului de populație, reducerea liberal-democrată este practic mai mare. „Dacă partidul a putut obține majoritatea absolută — scrie publicația amintită — aceasta se datorește sistemului electoral actual care favorizează partidul conservator". Analizînd discrepanța dintre numărul de voturi necesar — la orașe și sate — pentru alegerea unui deputat, revista conchide: „Dacă sistemul electoral ar fi revizuit astfel încît numărul de locuri acordate fiecărui partid să fie exact proporțional cu numărul total de voturi obținute, atunci partidul liberal-democrat cu cele 48,8 la sută de voturi cîștigate la alegerile din 1967 n-ar avea decît 237 locuri, deci mai puțin decît majoritatea necesară de 244".

Raționamentul este întărit de faptul că, în ce privește numărul de voturi obținut chiar în marile orașe, partidul liberal-democrat a cunoscut un regres — la Tokio și Osaka cu peste 10 la sută.

Astfel, partidul guvernamental se prezintă la actualul scrutin de pe o platformă de lansare mai redusă ca suprafață, fapt care nu poate să nu aibă repercusiuni. Singurul element care-l favorizează ar fi — după opiniile experților japonezi — că reculul său nu s-a făcut pe seama principalului partid de opoziție, partidul socialist (care a pierdut și el voturi și locuri). S-a produs întărirea celorlalte partide de opoziție — partidul comunist, partidul Komeito și partidul social-democrat (fosta aripă de dreapta a partidului socialist).

„Anul Tratatului"

Campania electorală actuală este concentrată mai ales asupra a două probleme — relațiile cu Statele Unite și apărarea națională. Sînt chestiuni cu rădăcini adînc implîntate în întreaga evoluție postbelică a Japoniei, fiind generatoare de mari nemulțumiri în opinia publică. Sînt, totodată, chestiuni a căror scadență se apropie: anul 1970. De aceea, toată artileria grea electorală se concentrează asupra lor.

Ce imprimă această acuitate celor două probleme menționate? Ne vom referi mai întîi la opinia unui cunoscut specialist în problemele japoneze: Edwin Reischauer, fost ambasador al Statelor Unite la Tokio, autor al mai multor cărți și studii despre politica S.U.A. în Pacific și despre relațiile americano-japoneze. Într-un articol publicat în „Foreign Affairs", intitulat „Dialogul nostru cu Japonia", Reischauer denumea „dezbaterea dintre adepții neutralismului și cei ai alinierii cu S.U.A." ca fiind problema cea mai importantă și cea mai controversată a politicii japoneze, capabilă să provoace o scindare de bază în politica acestei țări.

Într-adevăr, statutul conferit Japoniei în sistemul său de relații cu S.U.A. este criticat cu vehemență de cercuri tot mai largi din țară, revizuirea sa înscriindu-se ca unul din cele mai importante obiective în programele a numeroase partide. Acest sistem de relații a fost inaugurat de tratatul separat de pace japono-american din 8 septembrie 1951. A urmat (28 februarie 1952) „acordul administrativ" japono-american, un fel de prelungire a primului document și stabilind dislocarea forțelor armate americane la bazele militare din Japonia ocupate în cursul războiului și imediat după aceea. Doi ani mai tîrziu (la 8 martie 1954) este încheiat un nou acord militar „de ajutor pentru asigurarea apărării reciproce". Dar momentul culminant avea să fie atins abia în 1960 — „Tratatul de colaborare și de garantare reciprocă a securității". Acest tratat este apreciat ca avînd un statut înrobitor, inegal, lezînd grav atributele independenței și suveranității țării. Documentul a permis printre altele S.U.A. pînă-n prezent (el expiră în 1970) să conserve principalele baze militare (inclusiv Okinawa).

Ce se va întîmpla după 1970? În baza articolului 10, tratatul ar putea fi prelungit cu condiția ca partea care cere acest lucru să anunțe cu un an înainte. Încă din 1966, partidul guver-

[1]) Partidele politice au apărut în Japonia, în urmă cu aproximativ un secol, originea lor confundîndu-se oarecum, ca perioadă, cu momentul restaurării dinastiei Meiji (1867), simbol al modernizării țării.

[2]) Partidul liberal-democrat s-a format în 1955 din unificarea a două partide conservatoare: partidul liberal și partidul democrat.

namental a început campania de pregătire pentru prelungirea tratatului. Este vorba de așa-numitul „proiect Kosaka" ; el reprezintă punctul de plecare al întregii campanii în această direcție, dusă de liberal-democrați. Un ultim document pe aceeași linie îl reprezintă comunicatul comun americano-japonez semnat în urma vizitei premierului Sato la Washington (noiembrie 1967), în care se stipulează : „Ambii conducători au căzut de acord asupra menținerii tratatului de colaborare mutuală și securitate dintre S.U.A. și Japonia..." Deci, nici o modificare în strategia oficială a partidului guvernamental.

Din documentele recente ale celorlalte partide politice din Japonia în problema relațiilor japono-americane rezultă următoarele poziții :

— **Partidul socialist :** restabilirea suveranității teritoriului național, denunțarea tratatului de securitate și a acordului administrativ încheiat cu Statele Unite ;
— **Partidul comunist :** abandonarea oricărei politici externe avantajînd S.U.A. ; abrogarea alianței militare japono-americane ; retragerea imediată a trupelor americane
— **Partidul Komeito :** suspendarea progresivă a actualului Tratat de securitate ; nici un fel de revizuire a acestuia care ar cere întărirea acordurilor bilaterale japono-americane și staționarea forțelor americane în Japonia pentru o lungă perioadă ;
— **Partidul social-democrat :** revizuirea Tratatului de securitate japono-american și încetarea staționării forțelor americane în țară precum și eliminarea bazelor militare ;

Iată deci că în pofida rezervelor exprimate, poziția partidelor Komeito și social-democrat nu poate fi considerată ca aliniată politicii guvernamentale. Aceasta creează baza unei platforme comune pe plan național în lupta împotriva Tratatului de securitate. Kenji Miyamoto, secretarul general al C.C. al P.C. din Japonia într-un interviu acordat recent ziarului „Akahata" sublinia : „Fie că este vorba despre abrogarea sau despre desființarea tratatului de securitate, pentru ca acest lucru să devină concret, este necesară unirea forțelor care se opun tratatului de securitate și susțin abrogarea tratatului în 1970. Este, de asemenea, necesar ca aceste forțe care colaborează să formeze un guvern de coaliție democratic, incluzînd forțele care se opun tratatului de securitate și ca acest guvern să înștiințeze guvernul S.U.A. de intenția sa de a pune capăt tratatului de securitate".

■ „Articolul 9"

Cunoscutul istoric englez Arnold Toynbee afirma recent : „Doar cîtorva bărbați din Washington cele două cuvinte, «articolul 9», le stîrnesc amintiri. În Japonia, cele două cuvinte stăruie permanent în amintire și sînt pronunțate de numeroși oameni. Art. 9 face parte din actuala constituție a Japoniei, care a fost elaborată și a intrat în vigoare cînd cele două bombe atomice au căzut asupra orașelor Hiroșima și Nagasaki ; articolul 9 spune că Japonia nu vrea să mai poarte niciodată război și nu vrea să-și construiască o forță armată care ar putea fi folosită pentru ducerea unui război". Istoricul englez consideră acest fapt ca un moment important în întreaga istorie mondială fiind — afirmă el — primul caz în care o mare putere a renunțat în mod deliberat la folosirea forței militare și la proprietatea asupra armelor necesare în acest scop.

Este într-adevăr impresionantă atitudinea critică a opiniei publice japoneze față de problemele înarmării, războiului (implicit a agresiunii americane în Vietnam). Astfel se explică locul important pe care-l ocupă în programul partidelor problemele apărării și mai ales problema armelor nucleare. Pentru toate cele cîteva partide de opoziție este caracteristică în această problemă opoziția hotărîtă față de orice plan de înarmare. La partidul socialist, aceasta ia forma renunțării la cel de-al „treilea plan de apărare (1967—1971)" și a neadmiterii revizuirii constituției japoneze ; partidul comunist cere abolirea „planului de apărare" și renunțarea la orice participare militară japoneză în străinătate ; pe poziții asemănătoare se plasează partidele Komeito și social-democrat.

La sfîrșitul lunii ianuarie, premierul Sato a făcut în Parlament o declarație referitoare la „o nouă politică nucleară în 4 puncte". Acestea sînt : 1. Japonia nu va dezvolta arme nucleare, nu va obține asemenea arme de la alte țări și nu va permite altor state să aducă arme nucleare pe teritoriul său ; 2. Ca singură țară din lume care a suferit un bombardament atomic, Japonia va urmări abolirea finală a armelor nucleare ; 3. Japonia se va bizui pe umbrela nucleară a S.U.A. în apărarea sa ; 4. Japonia va acorda cea mai mare importanță unei noi politici pentru dezvoltarea folosirii energiei atomice în scopuri pașnice.

Deși apreciată avînd părți pozitive, declarația a provocat o serioasă controversă, mai ales datorită limitelor și inconsecvențelor pe care le conține. După unii corespondenți americani (Associated Press), premierul ar fi lăsat „unele portițe de scăpare" în politica sa. Cert este că referirea la umbrela nucleară americană a fost respinsă în cercuri largi ale opiniei publice japoneze. În parlament, trei partide : partidul socialist, partidul comunist și partidul Komeito au prezentat un proiect de declarație comună împotriva armelor nucleare, cerînd ca Japonia „să nu producă, să nu posede, să nu introducă din afară arme nucleare". În plus, s-a propus formularea unei declarații de denuclearizare a Japoniei.

Dar în problemele apărării există o dublă presiune. Una — **internă.** S-au înregistrat astfel unele declarații extremiste ca cele ale lui Tadao Kuraishi : „Un guvern nu poate avea o diplomație puternică fără să o sprijine cu nave de război... Ar fi bine dacă Japonia ar avea o bombă atomică și o forță militară de 300 000 de oameni". Se afirmă, totodată, că aceste declarații ar oglindi o anumită stare de spirit, proprie unor cercuri militare. Astfel, „Financial Times" scria că în rîndul unor oficialități de la Biroul pentru problemele apărării al „Agenției pentru autoapărare", ar exista un „sprijin tacit" pentru o înarmare „de larg evantai militar" a Japoniei.

O altă presiune — provine din **exterior.** Retrocedarea unor insule ocupate de S.U.A. către Japonia s-ar face — se spune la Washington — împreună cu bazele nucleare existente. În Dietă s-au cerut guvernului precizări, mai ales în urma exploziei de proteste provocate de vizita unor nave nucleare americane în porturile japoneze.

Într-un fel, 7 iulie pare să fie o repetiție generală pe scară restrînsă, sau o schițare a punctelor de reper pentru cele 18 luni care vor urma. Liderul socialist Katsumata spunea că „axul bătăliilor" trebuie căutat în 1970. Mai precis, în problemele pe care le ridică „anul tratatului de securitate".

Sergiu VERONA

Tokio. Clădirea Dietei japoneze

O imagine de la recenta demonstrație grevistă a muncitorilor japonezi care lucrează la baza militară americană de pe insula Okinawa

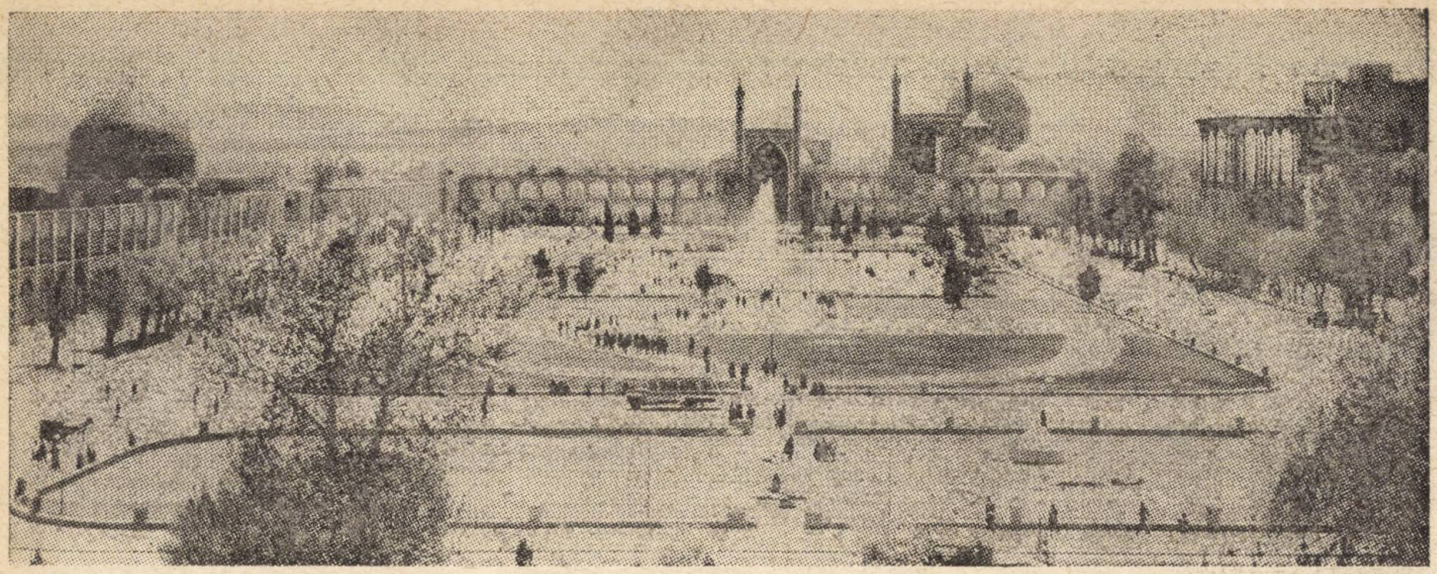

Piața imperială; de șapte ori mai întinsă decît San Marco

reportaj pe glob

ISPAHAN

Mihai Matei

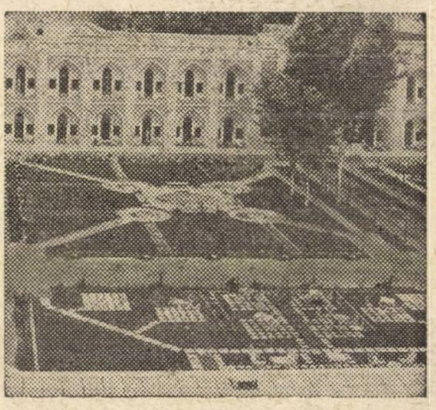

Hotelul Chah Abbas: pe una din laturi, un caravanserai modern

De fapt, îți explică încă de la început iranienii, numele orașului este Isfahan (uneori litera inițială este „e"); iar pentru greșeala de pronunțare pe care o comit mai toți vizitatorii străini, vinovat este Pierre Loti, rapsod al atîtor așezări legendare și acum. Poate dintr-un resentiment, ghidurile iraniene preferă să citeze exclamațiile entuziaste ale altui francez, contele de Gobineau: „ville délicieuse comme un rêve" (oraș plăcut ca un vis).

Și, totuși, „ce-i într-un nume" ? Al Ispahanului conține de la început legendă și multă culoare: verdele și albastrul cupolelor și minaretelor, roșul de garance și de cîrmîz al covoarelor; asta — și, poate, în plus, ceva despre istoria vremurilor cînd orașul, important și acum, era capitala imperiului persan — este ceea ce știi dinainte și este destul ca să dorești întîlnirea cu Ispahanul. „Cînd vizitezi, după o așteptare îndelungată, un loc cu o faimă recunoscută, există întotdeauna o posibilitate să rămîi dezamăgit; astfel încît atunci cînd, în cele din urmă, realitatea se ridică la nivelul celor mai mari speranțe, încerci o satisfacție îndoită. Pentru mine — cel care scrie aceste rînduri este istoricul englez (și el cu o faimă recunoscută) Arnold Toynbee — frumusețea Ispahanului a fost una din aceste fericite experiențe".

Strălucita capitală a șahului Abbas cel Mare

În aproape toate explicațiile care ți se oferă în legătură cu Ispahanul, revine numele șahului Abbas, puternicul stăpînitor al Iranului la sfîrșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului următor. Dacă te afli în Meidan-e Shah (piața imperială) — dreptunghi colosal, cu laturi de 500 și 160 de metri, de șapte ori mai întinsă decît piața venețiană San Marco — și admiri artificiul de arhitectură care permite moscheii Masjid-e-Shah să respecte atît alinierea în ansamblul pieței cît și orientarea tradițională spre Mecca, afli că soluția — poarta aliniată pe latura sud-estică iar culoarul, curtea și încăperea principală (mihrab) oblice în raport cu poarta, deci indicînd estul — a fost găsită de șah personal. „Moscheea pentru femei", Masjid-e Sheikh Lotollah, ale cărei mozaicuri smălțuite (verdele domină poarta, galbenul cupola) sînt mai admirate de unii decît chiar ale moscheii mai mari, a fost construită tot în vremea șahului Abbas. Și tot de pe vremea împăratului safavid — abil oponent, în diplomație și, uneori, în conflicte armate, al portughezilor, englezilor și olandezilor aflați în plină expansiune colonială — a fost ridicat palatul Ali Qapu („înalta poartă"), construcție cu cinci etaje situată pe latura opusă „moscheii pentru femei". De pe terasa palatului, Abbas și curtea sa urmăreau spectacolele preferate ale epocii: lupte între berbeci, sau între lei și tauri; turniruri cu participarea nobililor curții; concursuri pentru arcași-călăreți; în fine, sportul cel mai popular (deși rezervat tot aristocrației) — polo, ocupație preferată, mai tîrziu, și a ofițerilor britanici din colonii. Șahul Abbas, pe terasa-lojă de spectacol, sau călăreți cu crose disputîndu-și „min-ea", sînt motive frecvente și acum pe casetele încrustate, oferite de artizanii ale căror ateliere se înșiră pe toate laturile pieței.

Dar nu numai în această cuprinzătoare inimă a orașului este evocat numele monarhului de la 1600. El revine, de exemplu, și atunci cînd vizitezi minaretele tremurătoare (Menar Jonban), ciudată construcție cu turnuri care oscilează cu mai mulți decimetri fără vreo primejdie. Poți provoca și singur fenomenul (dacă ești destul de suplu pentru a te strecura, contorsionat, pe scara în spirală, cu diametrul de cel mult un metru): ajuns în partea superioară a unuia din minarete este nevoie să te zgîlțîi zdravăn și celălalt intră imediat în rezonanță.

Și iarăși șahul Abbas, ți se explică apoi la palatul Chefel Sotun, a dat acest nume, care înseamnă „patruzeci de coloane", unei construcții care nu are decît douăzeci; inspirat, șahul a hotărît ca denumirea să cuprindă și reflexul coloanelor în bazinul din fața palatului. Plăcută mostră de umor a monarhului-arhitect. Îți vine și mai greu să crezi că în 1591, același Abbas a fost convins de astrologi că asupra coroanei sale planează o mare primejdie și că, pentru a o evita, a abdicat întronînd, pentru trei zile, un străin; după acest termen, nefericitul a fost executat și — profeția fiind împlinită — Abbas și-a continuat, vreme de cîteva decenii, domnia.

Dar dacă superstițiile pot justifica fapta șahului de care ne despart trei veacuri și jumătate, ni se pare cu mult mai revoltătoare habotnicia înaltului demnitar care, la sfîrșitul veacului trecut, a hotărît că toată ornamentația palatelor Ali Qapu și Chefel Sotun nu reprezintă decît o frivolitate inadmisibilă, drept care a acoperit-o cu un strat de tencuială. Experți italieni execută în prezent costisitoarea operație a res-

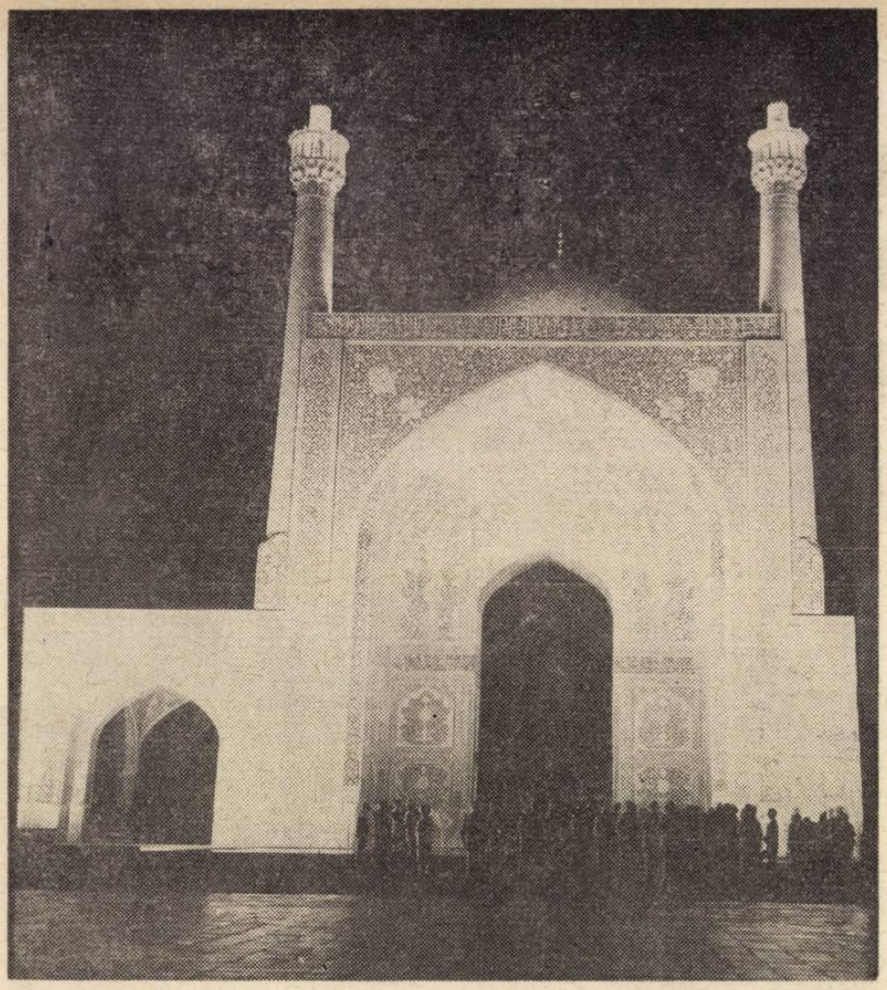

Masjid-e-Shah, noaptea

taurării. La cheltuieli a contribuit și o rețea hotelieră, Negresco, primind în schimb dreptul de a utiliza motivele ornamentale scoase la lumină pentru decorarea celui mai luxos hotel din Ispahan, hotel care se numește — desigur — „Chah Abbas". Oaspete al hotelului vreme de două zile, semnatarul acestor rînduri poate să confirme cît de adecvată este, în prospecte, includerea între obiectivele turistice a acestei construcții ridicată exact pe locul în care, pe vremea șahului Abbas, exista unul din cele mai mari caravanseraiuri ale Orientului. De altfel, în timp ce latura din față a hotelului are nu numai ornamentația dar și proporțiile unui palat, celelalte trei, împrejmuind o curte interioară, reproduc cu destulă fidelitate hanul pentru negustori și conducători de cămile din veacul al XVII-lea.

Poduri și meșteșuguri

Ar fi, totuși, o exagerare să se creadă că toate monumentele Ispahanului datează din perioada șahului Abbas. Moscheea Masjid-e Jum'a este mai veche : construită, într-o primă formă, în 1088, a suferit ultimele modificări importante în secolul al XV-lea ; Madresch e-Madar Shah, moschee și acum institut teologic, a fost desăvîrșită în veacul al XVIII-lea. La o margine a orașului, pe culmea unui deal abrupt, se pot vedea fragmente dintr-un templu zoroastrian. Iar la altă margine a orașului, podul Shahrestan — utilizat și acum — numără 1500 de ani vechime. Ceva mai noi sînt podurile Allah Verdi Khan și Khaju, care nu reprezintă numai căi de trecere, ci includ promenade și chiar magazine acoperite. Podul Khaju desfășoară numărul impresionant de 33 de arcuri peste apele rîului Zayandeh. Rîul reprezintă de altfel un element prețios în imaginea de ansamblu a orașului. Produs al topirii zăpezilor din munții Bakhtiari, Zayandeh atinge la Ispahan proporții maiestuoase, în acord cu fizionomia orașului, pentru ca la puțini kilometri mai departe, el să se piardă într-un lac mlăștinos. În afară de peisaj, rîul mai servește și meșteșugarilor locali care, așezați pe picioarele vreunui pod, sau chiar de pe mal, își spală în apele lui covoarele.

Ajungînd la capitolul meșteșugurilor, obligatoriu pentru Ispahan, numele șahului Abbas reclamă din nou mențiunea. Pornind deliberat la edificarea celei mai strălucite capitale a vremii sale, stăpînitorul Iranului nu a mizat numai pe urbanistică ; el a înțeles că este necesar să acorde protecția și încurajarea sa activității artizanale și comerciale. Din porunca sa, au venit la Ispahan cei mai buni meșteri în arta țesutului covoarelor. Șahul i-a adunat într-un singur atelier anticipînd, parcă, rentabilitatea marilor unități. Lucrătorii în argint și alte metale ai Ispahanului se bucurau de un renume demult stabilit. Toleranța religioasă și națională, care a caracterizat Iranul în cea mai mare parte a istoriei sale, a permis stabilirea unor meșteșugari veniți de la mari depărtări : la Ispahan lucrau ceasornicari elvețieni, maeștri chinezi fabricau vase de porțelan. Soseau caravane din Buhara și Samarkand ; veneau cu corăbii, apoi pe cămile, negustori englezi și olandezi.

Ciocanele arămarilor și argintarilor par să nu se fi oprit de 350 de ani. Zgomotul meseriilor se pierde în spațiul enorm al pieței Shah, se amplifică, reverberat, în galeriile închise, cu lumină indirectă, din bazarul din apropiere ; pe bulevardul Chahar Bagh stăpînii prăvăliilor nu lucrează în fața ta. Aici oferă produse finite cooperativele, organizate tocmai pentru a oferi condiții cît mai avantajoase meșteșugarilor. Turiștilor, tot mai numeroși în fiecare an, li se oferă totuși mai mult decît pot cumpăra. O dată cu pașii pe calea industrializării, o parte a forței de muncă va trebui să renunțe la atelierele stăpînite din generație în generație.

Ceea ce nu înseamnă că ele vor dispare cu totul. Industria covoarelor are o situație caracteristică : fără să interzică micile ateliere, statul a inițiat, încă în 1936, „Societatea pentru covoarele iraniene", care organizează exporturile și veghează asupra nivelului ridicat al produselor. Iranul nu produce mai multe covoare, dar — mi s-a afirmat și pare probabil — se înregistrează o creștere calitativă care se contrapune tendinței de scădere a prețurilor. Am vizitat unul dintre atelierele de elită — funcționînd pe lîngă Școala de Arte Frumoase — unde am putut vedea efortul de o concentrare dramatică al lucrătorilor. Este o activitate care nu admite imperfecțiunea : același număr de noduri pe fiecare șir, strînse exact la fel de tare ; lucrătoarele pe care le priveam, mi s-a spus, fac 256 de noduri pe centimetru pătrat — nici unul mai mult, nici unul mai puțin — pe zecile de mii de centimetri pătrați ai unui covor. Covoarele sînt vopsite mai ales cu culori vegetale, învechite — adică așezate oriunde este soare și pot fi călcate de oameni, mașini, care, — apoi spălate, tunse. Rezultatele unor asemenea munci, efectuate pe vremea șahului Abbas, pot fi văzute la muzee și, privindu-le, începi să te întrebi dacă, în tradiția după care pe unele covoare din palatele imperiale nu avea dreptul să calce decît suveranul, reverența nu se adresa, de fapt, operei de artă.

Ispahanul și prezentul

Meditînd asupra frumuseților, mai toate din alte veacuri, ale Ispahanului, se prezintă firesc întrebarea dacă această capitală nu e prea legată de lucruri ale trecutului, de șahul Abbas și de forfota breslelor, pentru a nu suferi un șoc în fața modernizării către care aspiră și pășește Iranul. Toynbee consideră o binefacere faptul că Ispahanul a încetat în 1722 să mai fie capitală, rol preluat, cu tot eclectismul stilistic implicit, de Teheran. Dar modernizarea nu afectează în prezent numai capitala, așa că problema se pune din nou. Există însă semne încurajatoare că răspunsurile vor fi cele corecte : e prezentă preocuparea pentru menținerea unui artizanat fără vulgarizări (paralel cu schimbările în structura forței de muncă, de la meșteșugari la muncitorii calificați ai industriei moderne) ; cele cîteva buildinguri nu apasă cu prezența lor nici unul din principalele monumente ; oțelăria care va ajuta Ispahanul să fie nu numai un muzeu, ci și un oraș viu, se situează la periferie, anticipînd extinderea orașului și păstrînd o binevenită distanță de centrul tradițional. Ispahanul poate — și merită — să-și păstreze imaginea pe care i-a dorit-o șahul Abbas și care, de peste trei sute de ani, bucură ochii călătorilor. Lăudat să fie deci șahul care a avut viziunea strălucitei cetăți și a înfăptuit-o, lăudați să fie meșterii anonimi care l-au slujit atunci și cei care, în secolul nostru, vor ști să adauge frumuseți noi orașului de pe Zayandeh.

Corespondență din Stockholm de la trimisul nostru, Felicia Antip

Social-democrații nu sînt în vacanță

Stockholmul, întreaga Suedie au intrat în vacanță. La 1 iulie, majoritatea întreprinderilor industriale și-au închis porțile. Aici mai toată lumea are concediu în același timp. Cine nu a plecat în iulie, va pleca în august. E, așadar, timpul marii pauze anuale. Cele mai frumoase luni ale anului — mai și iunie — au trecut. Ziua solstițiului „midsomer", adică miezul verii, sărbătorită la lumina soarelui aproape 24 de ore din 24, e umbrită, oricît ar părea de ciudat, de o oarecare tristețe : ea marchează împlinirea, glorioasa fecunditate a verii, dar totodată și începutul declinului, iminența toamnei, apropierea întunericului hibernal. După „midsomer", suedezii părăsesc zona incomparabilelor nopți albe, în care orbitorul soare al răsăritului întrece în strălucire la două noaptea soarele crepuscular de la 10 seara și aleargă spre sud, în căutarea altor sori. Nu puțini dintre ei se opresc abia pe țărmul Mării Negre. Dar numărul locuitorilor Stockholmului nu descrește : localnicii sînt înlocuiți de turiști. Străzile rămîn la fel de însuflețite și de colorate. Vitrinele magazinelor care nu anunță „semesterstängt" (închis pentru vacanță) sînt dominate de trei litere enorme : REA. E prima silabă a cuvîntului „realisation" (solduri). Comerțul nu se poate resemna să aștepte întoarcerea masei cumpărătorilor obișnuiți. Pînă la viitorul sezon, cele mai multe mărfuri s-ar demoda și, mai ales, capitalul trebuie împins să circule. Cartea de telefon, cvasi-anuarul populației acestei țări, unde fiecare apartament are cel puțin un aparat, devine inutilă. La numerele pe care le cauți nu răspunde nimeni, sau răspunde o bandă de magnetofon instruită să anunțe că stăpînul casei lipsește.

Numai viața politică nu stagnează în acest anotimp. Nu de mult a luat sfîrșit vizita ministrului de externe al R.A.U., Mahmud Riad. La 11 iulie urmează să sosească președintele Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice, A. N. Kosîghin. Un diplomat suedez, Gunnar Jarring, îndeplinește cu discreția de rigoare (nici un fel de declarații pentru presă) dar cu multă stăruință, o misiune încredințată de Organizația Națiunilor Unite : de a instaura pacea în Orientul Mijlociu. Deși nu se întrevede deocamdată succesul final al acestei delicate și importante misiuni, presa suedeză (poate informată, poate doar nerăbdătoare) a început să sugereze eventualitatea unor convorbiri arabo-israeliene la Stockholm.

Nici partidele politice nu-și pot permite să sisteze cu totul activitatea. Îndată după cele două luni de vacanță, vor avea loc alegerile, pe care partidele de centru și dreapta (agrarian, liberal, conservator) le doresc cruciale. Încă după alegerile locale din 1966, acestea au întrevăzut perspectiva de a-i înlătura de la putere pe social-democrații care din 1932 încoace au guvernat singuri, sau în cadrul unor coaliții, neîntrerupt — cu excepția unui interregn de 100 de zile în 1936. În iunie, congresele diverselor partide au avut ca principal obiectiv fixarea liniei de conduită în campania electorală. Ea se desfășoară fără zgomot dar cu destulă pasiune, pentru ca zilele trecute un ziarist suedez să-și intituleze ironic articolul bazat pe convorbiri cu reprezentanții diverselor tendințe : „Toate partidele vor cîștiga în alegeri".

O imagine din capitala Suediei

Cum întîmpină social-democrații ofensiva opoziției ? Secretarul general al partidului, Sven Andersson, care conduce întreaga activitate curentă (președinte fiind primul ministru Tage Erlander), privește situația cu un optimism ce nu exclude luciditatea. Într-o discuție amplă și foarte deschisă despre noul program social-democrat, domnia sa a prezentat partidul guvernamental ca pe o formație politică în continuu proces de adaptare la realitățile în perpetuă schimbare. Faptul că de la înființarea sa, în 1889, și pînă în prezent, Partidul Social-Democrat a avut numai trei președinți (Hjalmar Branting — pînă în 1925, Per Albin Hanson — pînă în 1946 și de atunci Tage Erlander), vădește o certă stabilitate internă. Ea i-a permis să-și concentreze atenția în direcția măsurilor economice, sociale și politice, care au înlesnit transformarea Suediei în țara cu cel mai înalt nivel de trai din Europa.

Sven Andersson, care a studiat la fața locului realitățile singurului stat proporțional mai bogat decît Suedia, Statele Unite, este ferm convins că partidul său trebuie să acționeze energic pentru a nu permite ca evoluția spontană a raporturilor sociale să ducă la discrepanțe comparabile cu cele existente în America. Statul suedez s-a străduit să reprezinte continuu o frînă în calea acestei tendințe și acum se pregătește să ia noi măsuri în aceeași direcție. Apreciind că recentul congres a demonstrat o înțelegere creatoare a acestei necesități, secretarul general al Partidului Social-Democrat declară cu satisfacție : „A fost un congres bun, un congres generator de idei. Mă temeam că se va desfășura oarecum în umbra congresului extraordinar ținut în august 1967, dar această temere s-a dovedit nejustificată. Congresul a privit nu spre trecut, ci spre viitor și au fost formulate multe propuneri valoroase. Ca atare, s-a putut elabora un nou program, în care accentul cade pe politica industrială, în cea mai largă accepțiune a acestei noțiuni".

Fără a intra în corespondența de față în detaliile sistemului care asigură statului un rol regularizator într-o economie aparținînd în proporție de circa 90 la sută întreprinderii private, vom aminti doar că principala pîrghie este pîrghia impozitelor : progresive — mergînd pentru marele capital pînă la 80 la sută din venituri — ele oferă fondurile bugetare necesare subvenționării masive a tuturor măsurilor și acțiunilor sociale. Acum, social-democrații consideră că trebuie să meargă și mai departe, ținînd seamă de tendințele de concentrare a industriei, de neîntrerupta modernizare și perfecționare a tehnicii producției. „Industria va trebui să devină mai eficientă pe toate planurile — spunea Sven Andersson. Societatea în ansamblul ei este astăzi în măsură să creeze un capital necesar acestui proces". Cum ? În primul rînd, fructificînd uriașa sumă a fondului de pensii : 20 de miliarde de coroane astăzi, 100 de miliarde de coroane în 1970. Acest fond, constituit în parte din impozite, în parte din cotizațiile directe ale patronilor, urmează să fie valorificat prin crearea unei noi Bănci de Investiție. Se va crea de asemenea un Institut

de cercetare a problemelor dezvoltării, care va sugera și experimenta noi metode de organizare industrială. Cu aceasta intrăm în domeniul prospectării, al tatonării realităților mereu schimbătoare, în căutarea soluțiilor optime. Este vorba de orientarea spre viitor, principala armă a Partidului Social-Democrat în lupta împotriva propriei sale îmbătrîniri.

Pe aceeași linie se înscrie și crearea unui Comitet de stat, care va studia problema intrării reprezentanților oamenilor muncii în consiliile de administrație ale întreprinderilor. Pînă acum, sindicatele suedeze nu participau și nici nu doreau să participe la gestiunea întreprinderilor. O moțiune introdusă în 1936 de sindicatul metalurgiștilor, care preconiza o asemenea participare, a fost respinsă după o consultare generală a sindicatelor, care a durat cinci ani. Motivul : sindicatele au preferat să-și păstreze independența de acțiune, rămînînd în afara consiliilor de administrație, cărora le prezintă revendicările lor salariale și de altă natură. Acum, aflăm de la Sven Andersson, problema se pune în termeni oarecum diferiți. Întrucît crearea unui nou loc în industrie implică sarcini sociale importante, hotărîrea în această privință nu poate fi lăsată exclusiv pe seama patronilor. Ținînd însă seama de complexitatea problemei, nu se va adopta o hotărîre pripită. Comitetul care o va studia va fi condus de doamna Alva Myrdal, actuală reprezentantă a Suediei în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare și una dintre pionierele proiectelor suedeze pilot.

Domnul Sven Andersson vorbește cu predilecție despre viitor, fiind convins că următorul guvern al Suediei va fi tot un guvern social-democrat și că speranțele nutrite în primăvară de partidele de centru și dreapta au început să se destrame. În primul rînd, ele mizau pe un presupus șomaj, care ar fi urmat să apară în cursul verii, ceea ce însă nu s-a întîmplat. În al doilea rînd, congresele lor au demonstrat că nu sînt în măsură să formuleze un program comun, pe baza căruia să sugereze alegătorilor o formulă de coaliție. Factorul decisiv pare să fie însă activizarea masei alegătorilor, ca urmare a implicării guvernului suedez într-o serie de acțiuni politice externe. În 1966, explică dl Andersson, social-democrații au întrunit o majoritate mai mică decît în 1964 pentru că 300 000 de alegători social-democrați potențiali au preferat să se abțină de la vot. Acum este de presupus că sînt destul de interesați de ceea ce se întîmplă pentru a se prezenta la urne. Atitudinea fermă, deschisă a guvernului suedez în problema războiului din Vietnam a reprezentat — mai mult încă decît poziția sa față de evenimentele din Grecia și decît contribuția indirectă la reglementarea situației din Orientul Mijlociu — fermentul care a pus în mișcare opinia publică.

Și poate nu e întîmplător faptul că ministrul care a declanșat, prin declarațiile sale, controversa americano-suedeză privitoare la războiul din Vietnam, tînărul și energicul Olof Palme, este privit ca avînd cele mai multe șanse să devină într-un viitor încă îndepărtat al patrulea președinte al Partidului Social-Democrat. Olof Palme are toate șansele de a prelua conducerea atunci cînd primul ministru va hotărî să se retragă din viața politică.

Cum privesc însă situația politică reprezentanții opoziției ? O altă corespondență va încerca să răspundă la această întrebare.

Stockholm, 2 iulie

interviul nostru

dr. José Antonio MAYOBRE

ministrul minelor și hidrocarburilor din Venezuela

Tendințe noi în politica petrolieră a Venezuelei

L-am întîlnit pe ministrul minelor și hidrocarburilor din Republica Venezuela, dr. José Antonio Mayobre, — în vizită în țara noastră la invitația ministrului petrolului, Alexandru Boabă, — în holul hotelului „Athénée Palace", unde domnea agitația obișnuită orelor de seară. La sfîrșitul unei zile bogată în întrevederi și convorbiri cu ministrul petrolului, cu Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, și cu Bujor Almășan, ministrul minelor, dr. José Antonio Mayobre a avut amabilitatea să răspundă întrebărilor noastre. Discuția s-a axat de la început asupra noilor tendințe din politica petrolieră a guvernului venezuelan, în contextul eforturilor întregului continent latino-american de a deveni stăpîn pe bogățiile sale naționale.

— Politica petrolieră a Venezuelei — *sublinia domnul Mayobre* — are în vedere un important domeniu din economia țării, din industrie, în cadrul condițiilor specifice ale continentului nostru. Sîntem prima țară exportatoare de petrol din lume și consumăm din producția noastră în interiorul țării 10 la sută.

Într-un număr din martie al revistei „Visión", calificați politica petrolieră a Venezuelei drept o politică „înțeleaptă și realistă". Pînă acum, sistemul dominant în industria noastră petrolieră a fost cel al concesiunilor : marile companii internaționale concesionare plăteau impozite, dar dispuneau de petrolul nostru. Sistemul concesiunilor a fost însă abolit ; cu cinci ani în urmă, a fost înființată de către stat Compania Venezueleană a Petrolului (C.V.P.) care are responsabilitatea producției petroliere a țării. C.V.P. poate exploata direct petrolul și-l poate vinde în interiorul sau în afara Venezuelei, poate stabili acorduri cu companii private sau de stat pentru exploatarea, dar mai ales pentru comercializarea lui pe piața mondială. Cu cîteva săptămîni în urmă, a fost semnat un contract între C.V.P. și misiunea comercială română care a vizitat Venezuela : România va cumpăra petrol venezuelan, iar C.V.P. — produse românești, în principal pentru industria petrolieră. Urmare firească a noilor tendințe din politica petrolieră a Venezuelei, beneficiile statului venezuelan reprezintă astăzi 70 la sută din beneficiile nete ale companiilor producătoare de petrol.

Săptămîna trecută, la Viena, la Conferința Organizației țărilor exportatoare de petrol (O.P.E.C.), la care a participat, ca țară membră, și Venezuela, s-a subliniat necesitatea unei mai strînse coordonări a politicii acestor țări în domeniul stabilității prețurilor petrolului brut. Ce poziție are țara dumneavoastră față de programul de acțiuni comune al companiilor petroliere membre ale O.P.E.C.? Venezuela a fost, acum zece ani, unul din principalii promotori ai O.P.E.C. Continuăm să militățm pentru cooperare între țările exportatoare de petrol și facem tot ceea ce este posibil pentru a întări această organizație.

— *După opinia Excelenței voastre, care sînt principiile de natură să asigure o dezvoltare reciproc avantajoasă relațiilor economice între țări ?* Cred că pentru a fi durabile, relațiile economice între diversele țări trebuie să fie, în primul rînd, avantajoase ambelor părți ; guvernul venezuelan consideră că aceste relații trebuie să fie independente de regimurile politice. Numai printr-o respectare a regimului politic al fiecărei țări este posibilă o mai mare dezvoltare a comerțului, a cooperării economice între state.

— *Din perspectiva actualei vizite, cum vedeți, domnule ministru, colaborarea economică dintre Venezuela și România?* Acordul încheiat între C.V.P. și misiunea comercială română reprezintă un prim pas în cadrul relațiilor economice dintre țările noastre. La 19 iulie va sosi la București o misiune comercială venezueleană, formată din funcționari guvernamentali și reprezentanți ai companiilor particulare, care vor examina mai în detaliu posibilitățile de cooperare dintre România și Venezuela. Sînt sigur că este numai un început.

Rodica DUMITRESCU

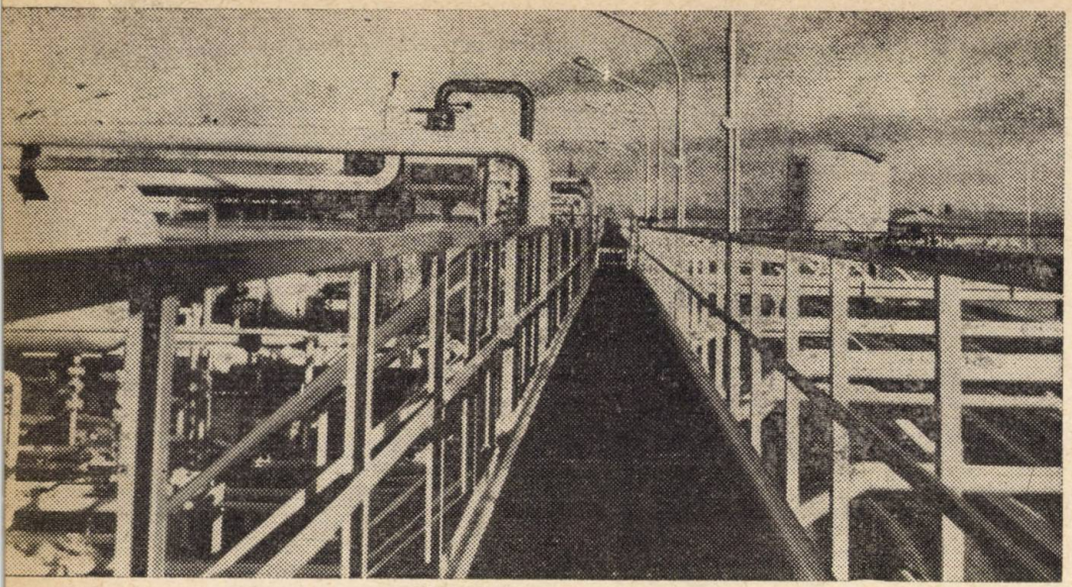

Conductele de gaze naturale de la Hass R'Mel

Prospectări petroliere în Sahara →

Articol scris pentru „Lumea"
de **dr. Nicolas Sarkis**
expert în probleme petroliere, colaborator al revistei „Jeune Afrique"

Experiența algeriană în exploatarea

Situația actuală a exploatării hidrocarburilor în Algeria reflectă una din experiențele care au loc în țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol în vederea lichidării rămășițelor trecutului lor colonial și orientării spre valorificarea bogățiilor naturale în sensul dictat de imperativele dezvoltării economice. Ca multe alte țări din „lumea a treia", moștenind din perioada colonială un regim de exploatare impus de străini sub eticheta „concesiunilor", Algeria a adoptat — după dobîndirea independenței, în 1962 — o politică tinzînd să încadreze sistemul de producție și de schimb al hidrocarburilor în perspectiva unei dinamici generale și planificate a economiei.

Examinarea principalelor linii și trăsături caracteristice ale acestei experiențe este bogată în învățăminte în ce privește repercusiunile ei asupra dezvoltării economice a Algeriei, asupra evoluției regimurilor de exploatare a hidrocarburilor în celelalte țări arabe și, în sfîrșit, asupra relațiilor dintre țările producătoare arabe și partenerii lor străini. Această examinare poate avea loc prin prisma participării statului algerian la activitatea în domeniul petrolului și gazelor, cît și prin prisma contribuției industriei petrolului la eforturile de dezvoltare economică.

Pentru a putea înțelege rolul statului algerian în domeniul petrolului și gazelor, trebuie să facem o deosebire între regimul concesiunilor, stabilit înainte de independență, și diferitele formule de asociere cooperativă, de contracte de serviciu și de exploatare directă introduse în cursul ultimilor șase ani. O examinare atentă a acestor diferite regimuri de exploatare ne permite să delimităm cadrul juridic în care evoluează activitățile organismului național algerian pentru hidrocarburi, SONATRACH, și să scoatem în evidență rolul pe care îl joacă acesta în armonizarea regimurilor existente și în integrarea lor într-o politică națională coerentă.

Atît timp cît Franța exercita prerogativele suveranității pe teritoriul algerian, activitățile petroliere din Algeria constituiau o prelungire a propriei ei piețe interne. În cea mai mare parte franceze, societățile concesionare erau adevărate posturi înaintate ale economiei franceze în Algeria, depinzînd de metropolă în toate sensurile și legate de piața franceză printr-o vastă rețea de relații financiare și comerciale : furnizarea de capitaluri, tehnică și bunuri de echipament de către metropolă și, în sens invers, furnizarea de către teritoriul algerian a gazelor și petrolului brut — mai apoi rafinat și consumat în Franța — precum și a unor produse, rezultat al activităților petroliere efectuate în Algeria.

Conducătorii Algeriei independente s-au aflat în fața următoarei alternative : să mențină vechiul regim al concesiunilor și să se mulțumească să ducă față de societățile străine o politică tinzînd la majorarea treptată — și cu prețul unor tratative interminabile — a încasărilor fiscale ale statului, sau să-și asume răspunderi și să preia treptat în mîinile lor valorificarea bogățiilor naționale. Algeria a ales a doua cale ; pornind de la această opțiune, s-a făcut simțită necesitatea de a crea un organism național avînd sarcina să intervină, în numele statului, în toate problemele industriei petrolului și gazelor. Pentru a se putea achita de această sarcină, Societatea națională pentru cercetarea, producția, transportul, transformarea și comercializarea hidrocarburilor — SONATRACH — a primit, încă de la înființarea ei, împuternicirea de a întreprinde „toate operațiunile privitoare la cercetarea și exploatarea industrială și comercială a zăcămintelor de hidrocarburi solide, lichide, gazoase și a substanțelor conexe".

Dintre toate acordurile de asociere încheiate din 1957 în Orientul Mijlociu și în Africa de nord, acordul algeriano-francez din 1965 este singurul care atribuie rolul de operator țării producătoare. SONATRACH împarte acest rol cu asociatul ei francez în ansamblul domeniului minier. Aceasta constituie o prevedere importantă deoarece, așa cum a dovedit lunga și amara experiență a concesiunilor, țara deținătoare de rezerve nu poate să dobîndească o experiență petrolieră, să-și formeze cadre și să asigure un control efectiv asupra valorificării bogățiilor ei, decît în măsura în care ia parte la operațiunile de pe teren și participă în mod direct la diferitele faze ale industriei petrolului și gazelor. Trimițîndu-și cadrele și tehnicienii la școala experienței, Algeria a reușit să-și constituie în cîțiva ani un prețios capital uman și să facă din societatea națională SONATRACH cea mai dinamică și mai importantă dintre firmele petroliere care operează în Algeria.

Acordul de cooperare cu Franța — ASCOOP — prezintă particularitatea că pune problema hidrocarburilor la nivelul statelor și o eliberează de ipoteca intereselor diferitelor companii. În domeniul cu un caracter mai aparte al gazelor, acordul din iulie 1965 a consfințit Algeriei o poziție bună care poate oferi acesteia posibilitatea ca de acum înainte să primească toată cantitatea de gaze necesară pentru satisfacerea propriilor sale nevoi și pentru exportul în străinătate. Algeria deține astfel monopolul valorificării la fața locului și al exportului uriașelor ei resurse de gaze naturale. În sfîrșit, așa cum indică și numele lui, acordul de la Alger din 1965 face din exploatarea hidrocarburilor o parte integrantă a relațiilor economice algeriano-franceze. În schimbul avantajelor de care beneficiază în domeniul petrolului și gazelor, Franța s-a angajat să-și aducă contribuția la dezvoltarea industrială a Algeriei.

În baza statutului definit prin decretul din 31 decembrie 1963 și modificat prin cel din 22 septembrie 1966, SONATRACH acționează pe cont propriu și își extinde, în prezent, activitățile la toate verigile industriei petrolului și gazelor. Cu un personal depășind 3 000 de salariați, repartizați în 17 direcții, sfera ei de activitate cuprinde în prezent :

a) Cercetarea, pe propriul ei domeniu minier, care are o suprafață globală de 50 000 km². Exploatarea și forarea sînt efectuate, fie direct de către Departamentul cercetării și producției al SONATRACH, fie de către societățile ei de servicii ALFOR și ALGEO.

b) Producția — care atinge în prezent aproximativ 5 milioane de tone petrol și din care cea mai mare parte provine de la zăcămintele din Hassi-Messaud, reprezentînd, în 1967, 8 la sută din întreaga producție algeriană.

c) Transportul — prin principala ei conductă de petrol Haud-el-Hamra-

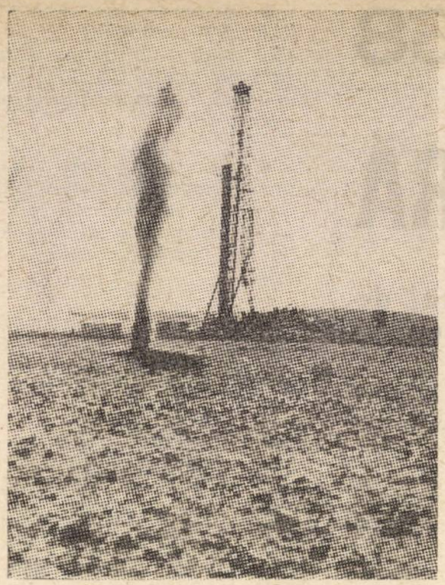

petrolului

Arzew. O altă conductă de petrol, El-Borma-Mesdar-Skikda și o conductă de gaze, Hassi-R'mel-Skikda, sînt în curs de construire.

d) Operațiunile de rafinare și de distribuție pe piața locală în care partea societății SONATRACH atinge respectiv 44 și 100 la sută.

e) Operațiunile de transport și de export al gazelor.

f) Crearea unei importante industrii petrochimice. Primul pas înfăptuit pe această cale a fost construirea complexului de amoniac și de îngrășăminte azotoase de la Arzew, care va intra în funcțiune, potrivit prevederilor, în martie 1969. Capacitatea lui de producție este de 1 000 tone de amoniac pe zi. Se prevede construirea unui alt complex de fosfați de amoniu la Annaba. Fosfații îmbogățiți vor fi furnizați de la Djebel Onk, în timp ce amoniacul va fi expediat de la Arzew.

Consolidînd rolul important pe care industria hidrocarburilor îl joacă în comerțul exterior și în disponibilitățile financiare ale Algeriei, politica acesteia se orientează spre multiplicarea efectelor indirecte pe care valorificarea petrolului și gazelor este susceptibilă să le exercite asupra celorlalte sectoare ale economiei naționale. Dincolo de aspectele de condiționare financiară, efortul se axează asupra creării și dezvoltării unor intercondiționări reale în sensul obținerii unei eficiențe maxime posibile în cadrul schimburilor de produse și servicii între centrele de petrol și gaze și activitățile economice anexe. Datorită acestor eforturi devine posibil să se remedieze izolarea care a marcat în trecut exploatarea petrolului în Algeria și să se asigure dezvoltarea unei economii naționale echilibrate. Printre mijloacele folosite pentru atingerea acestui obiectiv, hidrocarburile ocupă un loc de prim plan. Surse de energie ieftină și disponibile la fața locului, ele constituie, de asemenea, materii prime pentru numeroase industrii a căror dezvoltare condiționează progresul industrial, favorizează dezvoltarea agriculturii, precum și a multor altor activități anexe ale industriei hidrocarburilor.

Luînd în considerație aceste date de bază, conducătorii algerieni au acordat valorificării petrolului și gazelor un loc de frunte în orientarea investițiilor prevăzute de planul trienal 1967—1969 în curs de îndeplinire. Acesta se încadrează într-un vast plan septenal care cuprinde perioada 1967—1973. În cursul unei prime etape, care corespunde aceleia cuprinse în planul trienal, accentul se pune pe marile lucrări de echipare și de implantare a unei industrii de bază axate pe hidrocarburi. Dintr-un volum total de investiții de 5 400 000 000 dinari algerieni, planul trienal rezervă 2 710 000 000 — adică ceva mai mult de 50 la sută din total — hidrocarburilor și petrochimiei. Cea mai mare parte a acestor credite este folosită de SONATRACH pentru continuarea activităților ei : trecerea în a treia fază a construirii conductei Haoud-el-Hamra-Arzew în cursul anului 1968, dezvoltarea cercetării și darea în exploatare a zăcămintelor descoperite de SONATRACH la El-Borma, construirea conductei de petrol Mesdar-Skikda și a conductei de gaze Hassi-R'mel-Skikda... În domeniul petrochimiei, 300 milioane dinari vor fi afectați construirii complexului petrochimic de la Annaba care se va adăuga aceluia de îngrășăminte azotoase de la Arzew.

Aceste investiții, ca și investițiile rezervate celorlalte ramuri, sînt realizate în cadrul unui plan armonizat și bazat pe interdependența și întrepătrunderea diferitelor activități ale economiei naționale. Astfel, efortul depus în sectorul minier este strîns legat de implantarea unei industrii de îngrășăminte fosfatice și de construirea unui complex siderurgic la Annaba. Acest complex, care va prelucra minereul de fier național, va fi alimentat de sectorul minier și va alimenta la rîndul lui industria hidrocarburilor, printre altele cu tuburi, tablă și alte produse finite. Aceeași remarcă se poate face în legătură cu atenția acordată energiei electrice, agriculturii și industriilor de transformare, a căror dezvoltare este condiționată în mare măsură de proiectele realizate de SONATRACH în domeniul hidrocarburilor. Nu trebuie să uităm nici numeroasele canale prin care investițiile în domeniul petrolului și gazelor se difuzează în diferitele ramuri ale economiei naționale. Este de la sine înțeles că nu se pot da cu anticipație cifre cu privire la toate efectele pe care le vor avea diferitele proiecte de industrializare, dar, așa cum a arătat atît experiența algeriană cît și cea a altor țări, rămîne un fapt că activitățile unei industrii petroliere naționale constituie, prin numeroasele lor ramificații, un puternic „pol de dezvoltare" pentru numeroase alte întreprinderi naționale : societăți de construcții de mașini, siderurgice, de aprovizionare, de construcții, de transporturi.

Faptul că statul algerian a luat în mîinile lui o mare parte a activităților în domeniul petrolului și gazelor a avut efectul unui șoc care a redus în mare măsură complexele de inferioritate ale celorlalte țări arabe față de marile societăți internaționale. Experiența Algeriei este urmărită îndeaproape în țări ca Siria, R.A.U. și Irak. Ea este privită cu interes, de asemenea, în Libia, în Arabia Saudită și în Kuweit.

Pe de altă parte, s-au făcut deja primii pași pe calea cooperării între SONATRACH și alte societăți naționale din Tunisia, R.A.U., Siria și Irak. Ținînd seama de condițiile specifice ale fiecărei țări, se poate spune că a fost declanșat un proces ireversibil în sensul emancipării de sub controlul societăților străine și al stabilirii unor noi regimuri de exploatare mai conforme cu interesele țărilor producătoare.

reflector

SURPRIZĂ ÎN PRESA VEST-GERMANĂ

În presa vest-germană s-a petrecut săptămîna trecută un eveniment care a provocat surprindere : faimosul Axel Cäsar Springer, posesorul marelui concern de presă — care nu se despărțise pînă acum de nici una din publicațiile create de el — a vîndut cinci dintre revistele ilustrate pe care le editează. Patru case editoriale, șapte întreprinderi tipografice, cinci cotidiene, două săptămînale, două reviste de radio și televiziune, o casă de discuri — reprezintă doar o parte din „imperiul Springer". Faptul că Springer s-a hotărît să renunțe la cinci din publicațiile sale — însumînd un tiraj total de patru milioane de exemplare — a fost viu discutat în ziarele vest-germane.

După părerea comentatorilor, vînzarea s-a efectuat „sub presiune". Springer ajunsese în ultima vreme unul dintre principalii „cai de bătaie" ai studenților, care au cerut naționalizarea concernului și au încercat să ia cu asalt sediul său din Berlinul occidental, acuzîndu-l pe Springer de deformarea adevărului. O comisie guvernamentală — formată din editori, ziariști și economiști — a întocmit un raport asupra situației presei vest-germane în ale cărui concluzii se spune : „Concentrarea în presa vest-germană a ajuns în multe domenii la un grad înalt. Acest proces continuă, și există primejdia să atingă un nivel care vine în contradicție cu prevederile constituționale privind structura presei vest-germane".

Se pare că toți acești factori l-au determinat pe Springer să facă un pas înapoi. Totodată — consideră comentatorii — situația creată în urma vînzării celor cinci publicații pare a înlesni formarea altor puternice concerne ; de exemplu, se consolidează astfel grupul editorial „Grunerund Jahr", care a cumpărat patru din cele cinci publicații cedate de Springer.

TRANZISTORUL : 20 DE ANI

Acum 20 de ani, trei cercetători de la „Bell Telephone" (S.U.A.) puneau la punct primul tranzistor, micul dispozitiv electronic destinat să revoluționeze o serie de sectoare ale tehnologiei contemporane. Cei trei cercetători (John Burdeen, Walter Brattain și William Shockley) au fost distinși în 1956 cu premiul Nobel pentru fizică. După cum se știe, tranzistorul este în esență constituit dintr-o secțiune foarte subțire de cristal de germaniu, iar proprietatea sa principală constă în faptul că amplifică un semnal sonor de aproape 40 de ori. Considerat una dintre cele mai importante descoperiri de după război, tranzistorul a permis construirea televizoarelor portabile, a „mini-aparatelor" de radio precum și a aparatelor care permit reglarea funcționării inimilor bolnave. E interesant de menționat că tranzistorul a jucat un mare rol în dezvoltarea economiei japoneze. În Japonia se fabrică actualmente cea mai mare parte din tranzistorii produși pe glob, fapt care a favorizat avîntul industriei electronice în această țară.

iunie 1968

CRONICĂ SECUNDARĂ

Montaj de Radu Cosașu

bărbați

• *Arhiepiscopul din New Orleans susține că Edward Kennedy va fi sfătuit de prieteni să renunțe la politică, avînd în vedere că în familia senatorului de Massachusetts prea mulți copii și-au pierdut tații.*

• *Rezultatele anchetei după uriașa busculadă de pe stadionul din Buenos Aires, la meciul „River Plata-Boca Junior" (80 de morți, 200 de răniți) : cauza — suporterii celor două echipe se „ironizau" cu ziare aprinse. „Femeile nefiind pasionate după fotbal în Argentina, toate victimele sînt bărbați" (ziarele).*

• *Dramaturgul englez John Arden prezintă la Unity Theatre ultima sa piesă, „Harold Muggins e un martir", interpretată de el, soția și copiii săi. Eșec. „Cei mai zeloși admiratori ai lui Arden au căscat să-și rupă fălcile..." („Figaro").*

• *Pilotul Miro Slovak izbutește să traverseze Atlanticul într-un planor (ruta : R. F. a Germaniei—Scoția—escală în Hebride—Islanda — Groenlanda — Terra Nova — Statele Unite) dar ratează aterizarea și e adus în stare gravă la spitalul din Santa Paula. 4 vertebre și mai multe coaste rupte. Comoție cerebrală. Răni interne.*

• *Pentru prima oară în istoria atletismului, trei bărbați aleargă sub 10 secunde suta de metri (Sacramento—S.U.A.).*

• *Matt Busby, antrenorul echipei „Manchester United", campioana Europei, e onorat cu titlul de Sir.*

• *Doi englezi în vîrstă de 30 de ani care, în urmă cu 5 ani, și-au schimbat sexul, mor de cancer la sîn.*

femei

• *Telefonistele engleze încep o campanie susținută pentru a căpăta autorizația de a purta pantaloni în timpul orelor de serviciu.*

• *Michèle Morgan se pronunță împotriva erotismului în filme : „Sex-appeal-ul nu e o problemă a rotunjimilor ci a personalității".*

• *În Suedia, o femeie-arbitru de fotbal în vîrstă de 60 de ani : Anna Detner.*

• *D-na Martin Luther King află de arestarea lui Ray exact în clipa cînd iese de la slujba oficiată în memoria lui Robert Kennedy.*

• *Propunerea ca femeile să fie admise în incinta bursei din Londra întrunește 67,3 la sută voturi contra, față de 32,7 la sută pentru.*

copii, tineri, bătrîni

• *Mark Whitaker, un texan de 16 ani, descoperă cu un telescop de amator (10,1 cm diametrul) o nouă cometă, fără coadă, de foarte slabă luminozitate. Thomas, un astronom de la Observatorul din Cambridge, confirmă existența cometei, numită — conform tradiției — Whitaker-Thomas.*

• *San Bryan, 13 ani, fiul unui mașinist de pe submarinul dispărut „Scorpion", își imaginează salvarea echipajului : un vas, la suprafață, le va arunca două cabluri celor din adînc și aceștia se vor cățăra pe ele, pînă sus, la Norfolk, unde-i așteaptă familiile.*

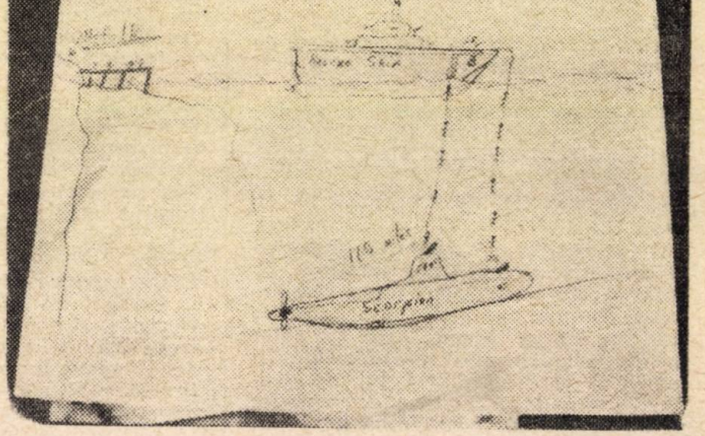

• *Eliminatoriile în Peru și Danemarca ale celui de-al*

10-lea concurs internațional pentru copii care clădesc din și pe nisip. La 17 august, pe plaja de la La Baule (Franța) — finala.

• *Octogenari sărbătoriți la Londra : balerina Marie Rambert, Maurice Chevalier.*

animale

• *Cacao, unul din cei mai buni cai francezi, își rupe picioarele într-o cursă de obstacole. Împușcat.*

• *Locuitorii din Kerson (U.R.S.S.) descoperă în fluviul Nipru un delfin. Caz fără precedent. Cu cîțiva ani în urmă, în același fluviu au apărut foci.*

• *Lupi în regiunea Landes (Franța)? Consternare. Studii la serviciul de anatomie comparată al Muzeului de istorie naturală din Paris.*

• *Houston — grefă a unei inimi de oaie pentru un bolnav de cord în stare gravă. Inutil.*

alimentație

• *La al 37-lea Salon al ambalajului alimentar, deschis la New York, se apreciază că „idealul ar fi confecționarea unui ambalaj comestibil împreună cu alimentul". Încercări reușite cu pachete de drojdie de bere.*

• *Stocurile mondiale de unt ating „un nivel îngrijorător" (Buletinul lunar „Economie și statistică agricolă", editat de F.A.O.). La sfîrșitul anului 1967, se găseau stocate în lume 450 000 tone unt, cu 100 000 mai mult decît în 1966.*

• *Urmînd exemplul american, Uniunea elvețiană a comerțului de brînză ordonă trecerea experimentală la vînzarea fromajului în calupuri pătrate. La calupurile rotunde se pierdea „materie" între 25—50 la sută.*

cărți

• *Licitație la Paris pentru „Apocalipsul", manuscris de la sfîrșitul secolului XIII, cu 72 de picturi executate probabil în Italia : se pornește de la 350 000 franci, se ajunge la 700 000, un anticar american Kraus-Thomson oferă 1 000 000 de franci și dezarmează orice concurență. Niciodată o carte nu a fost cumpărată cu un milion de franci.*

• *Biblioteca municipală din Fontainebleau e jefuită,*

noaptea, de circa o sută de volume, printre care o istorie rarisimă a limbii franceze, dicționare latino-franceze și greco-franceze, lucrări filozofice și studii consacrate lui Homer și Esop. O pistă pentru poliție : majoritatea volumelor furate fac parte din bibliografia pentru licența în litere și filozofie.

• Asasinul lui Robert Kennedy cere să i se aducă în celulă cartea „Doctrina secretă", scrisă de Elena Slavatsky, cofondatoare în 1875 împreună cu colonelul H. S. Olcott, a „Societății teosofice". Romancierul Truman Capote explică la televiziune : „Printre teoriile Elenei Slavatsky era una care demonstra cum poate fi minat moralul unei națiuni, asasinîndu-se sistematic o serie de personalități... doar pentru a crea o teroare generală". Capote e convins că cei doi Kennedy și Luther King sînt victimele unei vaste și unice conspirații.

• La New York se găsește un amator pentru „Mein Kampf", în două volume, cu autograful lui Hitler, la suma record de 600 000 lire.

muzică, dans

• Finalul baletului „Romeo și Julieta" în versiunea Béjart, la Lisabona : comunicate de război, clănțănit

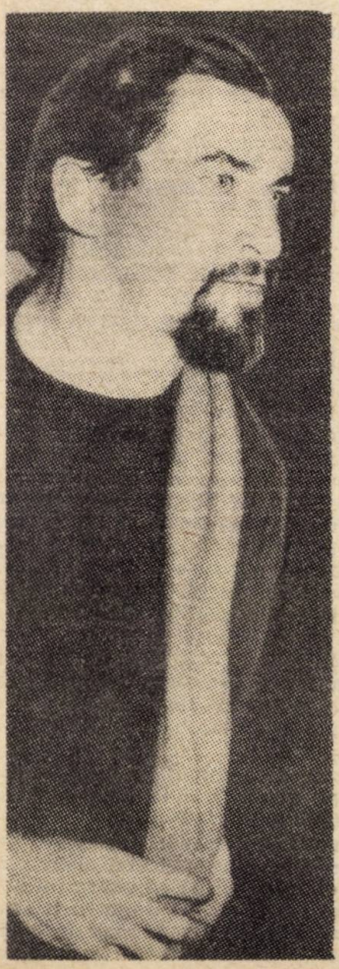

de mitraliere, cupluri de tineri dezmembrate și o proclamație finală : „Băieți și fete, iubiți-vă, nu faceți războaie". „Conducătorii Portugaliei nu-și puteau închipui că Shakespeare poate fi atît de subversiv" („Le Monde"). Reprezentațiile trupei lui Béjart sînt anulate fără explicații, iar Béjart — învinovățit și pentru „minutul de tăcere" propus spectatorilor în memoria lui Robert Kennedy — e expulzat.

• Radio Vatican lansează o emisiune de muzică ușoară modernă, intitulată „Spune-mi cum cînți"... Clericul Pellegrino, responsabilul programului : „Scopul nostru e să punem Radio Vatican în acord cu realitățile vieții zilnice. Muzica «beat» — asupra căreia ne abținem deocamdată să ne pronunțăm — este totuși o punte ideală spre tineri care, prin cîntec, sînt atrași spre valorile spiritului". Mari vedete sînt solicitate, de la Rascel la Claudio Villa. În program : „Dumnezeu e mort", un cîntec despre sinuciderea compozitorului Luigi Tenco, „Băiatul trist" și alte melodii pe care radiodifuziunea italiană a refuzat pînă acum să le difuzeze.

procese

• Șase comune vecine cu aerodromul Orly dau în judecată companiile aeriene „Air France", „Pan American Airways" și „T.W.A." pentru „tulburare a plăcerii de a trăi" ; traficul aerian, prin vacarmul produs, face extrem de dificilă existența în această regiune.

• Scriitorul francez Jean Cau, autorul piesei „Cu ochii scoși", plătește 1 000 franci daune-interese pentru că a lezat prestigiul artistului Kurd Jurgens, acuzîndu-l că în timpul repetițiilor s-ar fi arătat „irascibil, despotic și acru".

alb-negru

• Meci de box „experimental" la Johannesburg, între campionul lumii Curtis Cokes și negrul sud-african Joe Ngidi. „Experimentul" constă în faptul că, pentru prima oară, publicul va fi format din albi și negri. O tribună rezervată albilor, o alta — negrilor. „Amestecul" de culori e interzis în stadioanele Republicii Sud-Africane.

• Pastorul A.D. Williams King, fratele lui Martin Luther King, e amenințat cu moartea în clipa cînd pleacă să conducă un marș de protest al gunoierilor negri din Saint-Petersburg (statul Florida). Pastorul pleacă, ajunge în orașul respectiv și ia parte la marș.

• Ședință extraordinară a atleților negri din lotul S.U.A. pentru Olimpiada din Mexic. Pe ordinea de zi : participăm sau nu la Olimpiadă ? La ora cînd paginăm, hotărîrea e ținută încă în secret.

• Lee Evans, una din stelele „negre" ale atletismului american, declară după victoria sa în campionatele desfășurate la Sacramento : „Organizatorii grupează pe cei mai buni atleți negri în aceeași serie, ceea ce face ca unii dintre ei să fie eliminați. De exemplu, Freeman a fost eliminat în semifinale, deși a terminat al treilea în 45,4 secunde (timp de clasă mondială — n. r.). În ce mă privește, la aceste campionate mi s-a dat culoarul 8 de alergare, linia exterioară, în două din cele 3 curse. Această linie e cotată drept cea mai defavorabilă..."

decese

• Randolph Churchill, 57 de ani, unicul fiu al lui Sir Winston. Bogată activitate diplomatică și publicistică. „Cu vremea, Randolph începu să semene tot mai mult cu tatăl său, părînd chiar că-i imită mersul, vocea, expresiile mușcătoare, chiar spiritul de independență și un fel de nonconformism aristocratic... Poate că în acest rol, cel mai natural pentru el la urma urmei, Randolph lasă amintirea cea mai originală" („Le Monde").

• Helen Keller, 88 de ani : surdă, oarbă și mută de la vîrsta de 19 luni. Educată de o tînără profesoară, Ann Sullivan, Helen Keller reușește să învingă infirmitățile, ajungînd să scrie, să se afirme, să trăiască o viață normală. Prietenă cu Nehru, Churchill, John Kennedy, Eisenhower. Numeroase decorații, printre care Legiunea de onoare în 1952. Cartea ei cea mai cunoscută, „Povestea vieții mele". În „Religia mea", scria : „Nu trebuie niciodată uitat că moartea nu e sfîrșitul vieții ci doar una din experiențele ei cele mai importante. În marea tăcere a gîndurilor mele, toți cei pe care-i iubesc aici pe pămînt, fie ei departe sau aproape, vii sau morți, trăiesc și au farmecul lor"...

obiecte

• Pentru necesități de circulație-auto, statuia lui Dante e ridicată din piața Santa-Croce a Florenței și de-

plasată deocamdată în curtea unei școli. Proteste vehemente ale florentinilor.

• O locomotivă Diesel părăsește — fără mecanic — depoul din Hutchinson (Kansas) și parcurge 157 kilometri cu 136/oră, ignorînd macazurile și semafoarele.

Filmul amănunţit al atentatului de la Los Angeles

Sirhan (care a pretins că nu poate umbla din pricina unei entorse la gleznă) este readus în celulă pe un cărucior de invalid, după ultimul interogatoriu. În dreapta sa se află avocatul Russell Parsons, desemnat ca apărător din oficiu

Orele tragice (2)

Oriana Fallaci

Între timp, fata în rochie albă cu pătrăţele negre a izbutit să-şi facă loc prin mulţime şi să fugă. „Prindeţi-o ! Era cu el", strigă un chelner. Dar nimeni nu l-a auzit. Fata intră în salon, îl străbătu lovind lumea cu coatele şi se apropie de un individ cu pielea măslinie şi bucle negre, căruia îi spuse, nu prea tare dar destul de clar ca să fie auzită : „L-am împuşcat, l-am împuşcat !" Sandy Serrano, o colaboratoare a lui Kennedy, a auzit-o şi a început să strige : „Opriţi-o ! Opriţi-o !" Dar nimeni nu se clinti din loc. Fata continuă să fugă, împreună cu omul căruia îi spusese „l-am împuşcat", şi dispăru rotindu-se în jurul unui havuz aflat în mijlocul holului. Zece minute mai tîrziu, un paznic al hotelului îşi făcu loc cu pistolul în mînă pentru a o căuta. Privi în jur cu faţa speriată şi îndreptă revolverul spre havuz, unde nu era nimeni. Cineva îi spuse : „Prea tîrziu, prietene. Lasă revolverul acela, prietene". Paznicul se conformă.

Acum Bob zăcea în mijlocul coridorului dinspre bucătărie, cu picioarele depărtate, cu ochii deschişi, cu gura strîmbată parcă într-o grimasă de dezgust. Din rana de sub ureche sîngele îi curgea şuvoi, dar mai era conştient. Ethel, calmă încă, îngenunchease lîngă el. „Cum se simt ceilalţi ?", întrebă Bob. „Bine, bine, nu vorbi". Un chelner îi ridică uşor capul şi i-l aşeză pe o pălărie de paie, în loc de pernă. Pălăria, albă, se înroşi numaidecît. „Încet, încet", spuse Ethel. Un preot se apropie şi-i puse în mîini un şirag de mătănii. Bob îl strînse cu degetele într-un gest disperat. Un om îşi scoase haina şi începu să-i facă vînt. „Vă rog, spuse Ethel, îndepărtaţi-vă. Îi luaţi aerul. Vă rog, faceţi loc, lăsaţi-l să respire". Apoi adăugă : „Doctorul... Cînd vine doctorul ?" Bill Barry îndepărtă lumea, împingînd-o.

Sosiră doi infirmieri cu o targă. Unul scoase un creion şi un carnet. Întrebă imperturbabil : „Cum s-a întîmplat ? Cînd s-a întîmplat ?". „Pentru numele lui dumnezeu, nu pierdeţi timp, duceţi-l la spital !", spuse Ethel. „Vă rog răspundeţi. Numele, prenumele. Unde s-a întîmplat ? Cînd s-a întîmplat ?". Ethel se ridică, îi smulse din mîini creionul şi carnetul şi le aruncă. „Duceţi-l de aici !", le spuse. Cei doi infirmieri se aplecară asupra lui Kennedy şi îi întoarseră capul cu brutalitate. „Oh, nu ! Nu, nu !", gemu Bob. „Uşor, uşor !", imploră Ethel. Cei doi infirmieri îl ridicară pe Bob ca pe un sac cu cartofi. „Oh, nu ! Nu... nu...", gemu încă o dată Bob. Şi-şi pierdu cunoştinţa. „Încet ! Încet !", strigă Ethel.

Îl aşezară în sfîrşit pe targă. „Ce spui ? Îi facem un pansament ?", murmură cel cu creionul şi carnetul. Şi cu mîinile ca de plumb, începu să-i panseze, de bine de rău, capul. Ethel se aruncă asupra lui, smulgîndu-i pansamentul : „Asasinule, cretinule ! Ia-ţi mîinile murdare de pe capul soţului meu !" Infirmierul o îmbrînci. Ethel îl pălmui. „Să n-o mai faceţi a doua oară, doamnă. Sau unul dintre noi se va trezi cu nasul rupt", rînji infirmierul. Apoi împinseră targa spre ascensor. „Încet, încet ! Uşor !", repeta Ethel. „Numai soţia în ambulanţă", spuse infirmierul. Doi prieteni, un ziarist şi Bill Barry reuşiră totuşi să urce şi ei. Ambulanţa se puse în mişcare. În noaptea caldă, sirenele maşinii urlau. „Chiar e nevoie de atîta zgomot ?", se văita Ethel. Apoi spuse : „Nu respiră, nu mai respiră de loc". Un infirmier apucă o mască de oxigen şi, cu gesturi neîndemînatice, luă capul lui Bob şi îi legă masca. O legă chiar sub urechea dreaptă, unde se vedea gaura produsă de glonte. „Oh, nu !", strigă Ethel. Şi îşi acoperi faţa, înfiorîndu-se de groază.

■

Wilshire Boulevard, Mac Arthur Park, Union Street. Ambulanţa aleargă în noaptea caldă, urmată de zeci şi zeci de maşini, motociclete şi motorete.

La Central Receiving Hospital aşteptau zeci de fotografi. Cînd targa a fost scoasă din ambulanţă, flash-urile luminau ca nişte raze. „Nu acum, nu acum, aveţi milă !", se tînguia Ethel. Targa a fost transportată la postul de prim ajutor, în camera numărul 2. Doctor Victor Bazilauskas se aplecă asupra lui Bob şi-l lovi uşor pe obraji : „Bob, Bob ! Trezeşte-te !" „Oh, uşor, cu milă, uşor !", îl implorau toţi cei de faţă. „Fără respiraţie, fără puls, fără viaţă", spuse doctorul cuiva. Ethel îl auzi : „E mort ?... E mort ?". Doctorul sări pe un scăunel şi începu să frămînte cu degetele pieptul lui Bob, încercînd un masaj cardiac. Dar masajul nu ajută la nimic. I se administră un pic de oxigen, i se injectă puţină adrenalină, dar tot fără nici un folos. Atunci fu pus în funcţiune aparatul de reanimare.

Sosi un preot şi bătu cu mătăniile în uşa de sticlă. Era reverendul James Mundell, prieten cu Bob. Un poliţist deschise uşa de sticlă : „Ce vrei ?" „Sînt preot". „Părinte Mundell !", strigă Ethel. „Pleacă de aici", spuse poliţistul. „Doamna Kennedy mă cheamă", ripostă Mundell. Poliţistul îl împinse, făcîndu-l aproape să cadă. „Părinte Mundell !", repetă Ethel şi alergă spre el. Poliţistul o lovi cu pumnul în pîntec. „Ajutor !", strigă Ethel, ducîndu-şi ambele mîini la locul lovit. Mundell izbi poliţistul de perete şi intră în camera numărul 2.

„Părinte, lasă-mă să lucrez", îi spuse doctorul Bazilauskas. „Dar e mort", spuse Ethel. „Nu e încă mort. A reînceput să respire", răspunse medicul. Şi îi întinse stetoscopul ca să-şi dea şi ea seama că inima victimei bătea din nou. „Atunci trăieşte ? Va trăi ?". „Nu ştiu. Să sperăm, să sperăm". Şi în adîncul inimii, medicul chiar spera cu adevărat. „Cînd e vorba de o persoană importantă, mi-a spus Bazilauskas cu două zile mai tîrziu, te gîndeşti întotdeauna că nu trebuie să moară, că nu poate să moară". Aşadar, medicul ordonă ca Robert Kennedy să fie transportat la spitalul din apropiere, The God Samaritan Hospital, şi să fie supus unei operaţii chirurgicale pentru extragerea glontelui. Din nou Bob fu aşezat pe targă, pus în ambulanţă şi transportat la celălalt spital.

A urmat lunga agonie, tensiunea orelor de aşteptare, cu atît mai insuportabile cu cît era clar că salvarea lui Bob n-ar fi ajutat la nimic : dacă ar fi trăit, ar fi rămas pentru totdeauna în stare de comă ; în cel mai fericit caz, prizo-

Prima parte a reportajului a apărut în „Lumea" nr. 27.

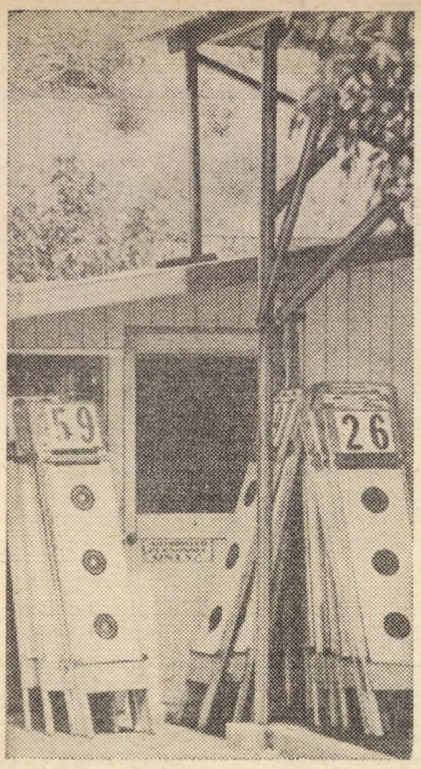

Cu o zi înainte de săvîrşirea atentatului, Sirhan s-a antrenat la această baracă de tir

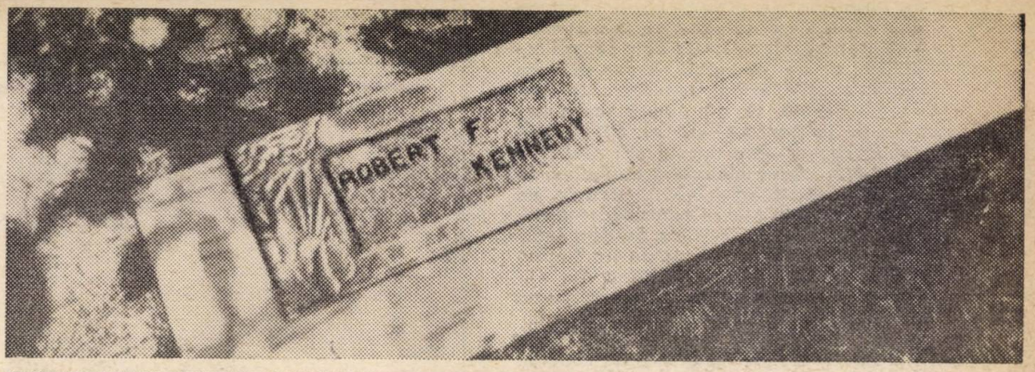

Mormîntul lui Robert Kennedy din cimitirul Arlington

Între New York şi Washington, la trecerea trenului funerar

nier al plămînului de oţel, inconştient ca o plantă. Porţiunea de creier care controlează centrii motori, mişcarea, vorbirea, vederea, fusese lovită.

Aşteptarea a durat 24 de ore. În dimineaţa următoare, la ora 1,45, Pierre Salinger ieşi din camera lui Bob, formă un număr de telefon, chemînd Long Island, New York. Răspunse cosmonautul John Glenn, care plecase ca să supravegheze pe cei patru copii mai mici ai lui Bob. „John, spuse Salinger, copiii dorm?". „Dorm", răspunse Glenn. „Trezeşte-i, John. Spune-le că Bob e mort". John Glenn izbucni în plîns. Apoi spuse: „Bine, Pierre. Îi chem chiar acum". Şi trezi copiii, spunîndu-le: „Copii, s-a întîmplat un lucru groaznic. Un om a tras în tatăl vostru. Tatăl vostru nu mai trăieşte".

Funeraliile au durat 13 ore, amintind pe cele ale lui John Kennedy. Au fost funeralii regeşti. Johnson a venit de la Washington. Milioane de persoane au trecut prin faţa sicriului aşezat în catedrala Saint Patrick. Traficul pe Fifth Avenue a rămas blocat o zi întreagă. Trenul funerar, străbătînd satele şi oraşele din statele New Jersey, Pennsylvania, Maryland, pînă la Washington, a trecut printre alte milioane de oameni îngrămădiţi de-a lungul întregului traseu. La Elisabeth (New Jersey), trenul a lovit un grup care-l aştepta, omorînd un bărbat şi o femeie.

■

În timp ce-l ţineau imobilizat pentru a-i putea smulge din mînă revolverul şi pentru a-l împiedica să fugă, Sirhan a început să strige: „Lăsaţi-mă să explic. Pot să explic". Dar, ulterior, la poliţie, s-a închis într-o mutenie încăpăţînată. „Cum te numeşti?" „John Doe". A spune John Doe în America e ca şi cum ai spune X sau Y: oricine e şi nu e John Doe. „Nu e adevărat, nu te numeşti John Doe". „Nu, nu mă numesc John Doe". „Atunci cum te numeşti?" „John Doe". Poliţiştii scrîşneau din dinţi, înfrînîndu-şi pornirea de a-l lua la palme: dacă nu l-ar fi ucis pe Bob Kennedy, cu siguranţă că şi-ar fi permis să-i care cîţiva pumni. Dar îl omorîse pe Bob Kennedy şi umbra lui Oswald plutea deasupra lor, materializată în acest individ căruia Constituţia şi teama de scandal îi ofereau o protecţie de fier: vai de cel care-l va atinge; vai de cel care-l va molesta, fie chiar şi numai psihologic. Trebuia, dimpotrivă, să fie tratat cu grijă, ca un obiect preţios, ţinîndu-se seama de ceea ce spunea lumea: „Cît credeţi că va mai trăi pînă cînd va fi scos din circulaţie de un alt Jack Ruby? Două ore? Două zile?"

Se pare că din Washington, chiar din Washington, venise o recomandare: „Păstraţi-l intact". Joe Reddin, şeful poliţiei, îi explicase că era dreptul său să tacă, să răspundă numai la întrebările avocatului său de îndată ce ar fi avut unul. Şi, dintr-o astfel de situaţie, Sirhan înţelegea să profite pînă la capăt, nepăsător, iritant, arogant. „Nu mă trataţi ca pe un cerşetor căruia i se dă de pomană!", i-a spus cu dispreţ poliţistului care îi oferea ţigări şi cafea şi încerca să-l convingă să vorbească despre el. Anchetatorii nu ştiau cum să mai procedeze, în arhiva suspecţilor fotografia sa nu exista, în buzunar nu avea nici un act; doar patru sute de dolari în bilete de cîte o sută şi o tăietură dintr-un ziar în care se vorbea rău despre Kennedy. Cu cît trecea timpul, cu atît faţa aceea slabă, întunecată, cu un nas proeminent, devenea mai enigmatică. „O fi mexican", spunea cineva. „Mai curînd sicilian", spunea un altul. „Mie îmi pare a fi algerian".

Spre ziuă, descurajaţi, neputincioşi, l-au expediat la infirmerie, unde un doctor a constatat că are o fractură la un deget şi o entorsă a gleznei, ambele produse în timpul încăierării care avusese loc pentru a fi imobilizat. Cum se numea, cine era, s-a aflat mult mai tîrziu, cînd un iordanian, numit Saidallah Sirhan, zis Joe, s-a prezentat, foarte tulburat, pentru a declara că tînărul văzut la televiziune, apoi în fotografiile ziarelor, individul care a tras asupra lui Bob Kennedy era fratele său: se numea Sirhan Bishara Sirhan, locuia cu el şi cu mama lor într-o vilişoară din Pasadena; trăia în Statele Unite de 11 ani, de cînd întreaga familie Sirhan emigrase în S.U.A., cu ajutorul unei organizaţii religioase.

Saidallah vorbea fără să se lase rugat. Anchetatorii l-au ascultat peste două ore şi au aflat astfel că Sirhan Bishara Sirhan e în vîrstă de 24 de ani, că nu are o meserie stabilă, că făcea cînd pe comisionarul, cînd pe grăjdarul, cînd pe vînzătorul de benzină, că se remarcase totdeauna printr-o bună conduită, că nimeni din familie nu putea să-şi explice cum aşa, pe neaşteptate, e amestecat într-o crimă atît de nebunească şi de cumplită.

Sirhan a devenit deocamdată obiectul celei mai ireproşabile paze şi îngrijiri aplicate vreunui deţinut în istoria Statelor Unite. Închis într-o celulă a infirmeriei de la etajul doi al închisorii centrale din Los Angeles, el e supravegheat, spionat şi totodată protejat de un gardian care nu se îndepărtează de el cu mai mult de o jumătate de metru. Nici măcar dacă ar vrea să se spînzure sau să-şi zdrobească ţeasta de zid nu ar reuşi. Alţi patru poliţişti stau permanent în faţa uşii, care are un geam mare, incasabil: fie că doarme, fie că mănîncă, cei patru nu-l pierd din ochi nici ziua, nici noaptea. Celula nu are ferestre, iar celulele învecinate au fost golite. În ele nu pătrund decît echipele de poliţişti care se succed într-una. Ascensorul care duce la infirmerie a fost scos din uz pentru a se evita un eventual atac prin surprindere. Mîncarea pe care o primeşte Sirhan este mai întîi verificată; la fel şi băuturile. Cei doi medici care îl îngrijesc

→

au obligația de a se controla unul pe altul și, înainte de a-l vizita pe deținut, sînt percheziționați. La fel se procedează și cu avocatul desemnat din oficiu, cu procurorul general care conduce ancheta, cu autoritățile care trebuie să ia contact cu el. Cît despre închisoare — care e cea mai modernă din S.U.A. (toate ușile sînt acționate de aparate electronice) — îți trebuie un permis special numai pentru a te apropia de ea. Automobile cu polițiști înarmați patrulează continuu de jur împrejur și opresc pe orice curios. Un elicopter zboară din zori și pînă seara pentru a controla orice mișcare suspectă...

Mama și fratele lui Sirhan au solicitat permisiunea să-l vadă : autorizația nu le-a fost însă acordată. Sirhan Bishara Sirhan a reapărut în public după ce Robert Kennedy decedase, iar trupul său era transportat spre Washington pentru a fi înmormîntat alături de fratele său. Era o zi palidă și friguroasă. Judecătorul Alarcon trebuia să-i aducă la cunoștință lui Sirhan acuzația de asasinat. O astfel de comunicare se face, de regulă, în incinta unui tribunal. Însă teama că Jack Ruby „va reînvia" era atît de mare încît s-a hotărît ca Sirhan să nu fie mutat din închisoare ; ca incintă a fost aleasă capela închisorii. În loc de jilț, s-a folosit altarul. Crucifixul a fost luat de pe perete, iar băncile au fost destinate persoanelor cărora li s-a permis accesul și presei. Polițiștii se aflau peste tot ; de-a lungul pereților și în fața ușilor. Toți cei ce intrau erau percheziționați pînă la piele ; fiecare obiect le era luat din mînă : genți, cărți, aparate de fotografiat, aparate de înregistrat — tot ceea ce ar fi putut ascunde o armă, pînă și stilourile. Chiar și judecătorul a trebuit să se supună unei asemenea neplăcute percheziții înainte de a se așeza în spatele altarului. Apoi a fost chemat „eroul dosarului 233 421". S-a deschis o ușă, ușa dinspre altar. Au apărut patru polițiști care împingeau un scaun cu rotile ; pe scaun se afla Sirhan care, în timpul nopții, ca un copil mofturos, descoperise că nu poate să meargă și a cerut să fie transportat în chip de invalid. Spunea că din pricina entorsei de la gleznă.

Zîmbea într-un fel trufaș și arunca priviri ironice, provocatoare, insolente. Nimic în el nu lăsa să se întrevadă vreo urmă de remușcare, de nesiguranță, de tulburare. „Îți cunoști drepturile acordate de Constituție ?", întrebă calm judecătorul. „Le cunosc foarte bine, mergeți mai departe". Judecătorul dădu apoi citire actului de acuzare, pe care Sirhan îl ascultă fără să i se miște un mușchi, fără să clipească. „Ai ceva de spus, de adăugat ?", întrebă judecătorul după ce terminase lectura. „Am un avocat și, dacă e ceva de spus, de adăugat, asta e treaba avocatului meu". „Vrei să-i spui ceva avocatului ?" „Da, să-mi dea bani ca să-mi cumpăr cîteva lucruri în închisoare. Și în închisoare trebuie să ai bani. Și încă ceva : vreau două cărți".

Cărțile solicitate erau două tratate de teosofie...

Am ieșit năuciți de la acest scurt spectacol. Fără îndoială că, dacă Sirhan va ajunge viu la proces, despre el se va scrie cu mult mai mult decît s-a scris despre Oswald.

În numărul viitor :
„OHIO GANG"
Al doilea capitol al serialului
„Războiul alcoolului"

Alain CHARTIER

Victor Torynopol

Alain Chartier este unul dintre cei mai vechi scriitori menționați pentru activitate diplomatică în arhivele Ministerului Afacerilor Străine al Franței. Născut în 1385 la Bayeux, în toiul războiului de o sută de ani, a fost martorul dureroaselor înfrîngeri suferite de țara sa la începutul secolului al XV-lea. După o scurtă carieră ecleziastică (preot la Angers și canonic la Paris și la Tours), Chartier optează pentru îndeletniciri laice — e notar și apoi secretar a doi regi — pentru a fi mai liber să exprime în slovă sentimentele care îl mistuiau. În timp ce se afla în slujba lui Carol al VI-lea, rege slab și dement, tînărul scriitor asistă la destrămarea puterii centrale în Franța, la răbufnirea rivalităților dintre grupurile feudale care, consolidîndu-și puterea, înăspreau servituțile și birurile. Țara se afla în fața dușmanului dezmembrată și fără apărare, dar Carol cel Nebun și castelanii săi, osteniți de armuri și bătălii, se dedau unei dezmățate „dolce vita". Regele a întemeiat „La Cour amoureuse", o asociație de curteni-scriitori care, în poemele și piesele lor, proslăveau cultul femeii și care prevedea excluderea oricărui membru ce ar fi îndrăznit să insulte sexul frumos. Chartier a trebuit să facă și el parte din această asociație. Lamentabila domnie a acestui rege, sub care Franța a cunoscut o deplină ruină și a fost zguduită de numeroase revolte populare, a luat sfîrșit după bătălia de la Azincourt (1415) cînd, datorită trădării ducilor de Burgundia, armatele franceze au suferit o grea înfrîngere și englezii au ocupat nordul Franței, inclusiv Parisul. Această bătălie, în care au pierit 4 000 de oșteni francezi iar 1 500 au căzut prizonieri — cifre catastrofale pentru acele vremuri — a provocat lui Alain Chartier o mare emoție, pe care a exprimat-o în poemul „Cartea celor patru doamne", un profund strigăt de durere pentru patria sfîșiată. Chiar dacă va mai scrie unele versuri intimiste, de acum încolo opera literară a lui Chartier, cel mai important scriitor francez al secolului al XV-lea, va fi dedicată cu pasiune năzuințelor de libertate ale Franței. El a cunoscut în acești ani cavaleri curajoși și patrioți, gata să-și dea viața pentru țară, cum a fost Jean de Gaulle, care la Azincourt s-a dovedit un adevărat erou, așa cum o va cunoaște mai tîrziu pe Ioana d'Arc și o va slăvi ca salvatoare a patriei. Avea astfel temei să creadă cu ardoare că Franța va fi din nou liberă. Peste cîțiva ani va scrie una din cele mai importante opere ale sale, „Quadriloque invectif", un vibrant apel politic, o chemare la unitatea poporului francez, scrisă într-o formă alegorică, în care omul de rînd cere nobilimii dreptate și dîrzenie în lupta împotriva asupritorilor.

Chartier îl urmează pe regele Carol al VII-lea din castel în castel — în vremea peregrinărilor acestuia prin Franța centrală — și devine sfetnicul său credincios. Situația este tot mai gravă și regele îl însărcinează cu delicate misiuni diplomatice pentru a găsi sprijin la curțile europene împotriva asupritorului englez. În 1424, Alain Chartier e trimis în Ungaria, la curtea regelui Sigismund, dar acesta se află în plină bătălie împotriva husiților și ceruse el însuși bisericii să organizeze cruciade pentru înăbușirea mișcărilor răzvrătiților. Zadarnic s-a adresat Chartier și partizanilor lui Jan Huss cu o vibrantă cuvîntare în limba latină. Chartier a plecat apoi să ceară papei Martin al V-lea să primească rolul de mediator în conflictul dintre Franța și Anglia, dar papa nu era decît un protejat fără putere al regelui Sigismund (în timpul conciliului de la Constanța îndeplinise cu zel indicația de a-l arde pe rug pe Jan Huss). Trimisul lui Carol al VII-lea s-a îndreptat atunci spre Veneția, în 1425, și a oferit acestei republici, care se afla în război cu Sigismund, bunele oficii ale Franței. Veneția era însă prea realistă pentru a nu acorda prioritate intereselor ei imediate. În 1426, Alain Chartier participă la tratativele cu Philippe de Bourgogne, dar Burgunzii nu sînt încă dispuși să lupte împotriva Angliei. Abia în Scoția, aliata Franței încă de la începutul războiului de o sută de ani, Chartier obține semnarea unui tratat de alianță pe baza căruia Louis, moștenitorul tronului Franței, se căsătorea cu Margherita, fiica regelui Iacob I al Scoției, și primea totodată reînnoirea asigurărilor că Scoția va rămîne alături de Franța. Deși îndeplinite cu conștiinciozitate, misiunile lui Alain Chartier în Europa n-au avut efect. Ele l-au convins însă tot mai mult că salvarea Franței nu se va putea produce decît prin propriile sale forțe. Evenimentele ulterioare au dovedit-o : Ioana d'Arc, urmată de o mare oștire populară, a cucerit Orléans și astfel Carol al VII-lea a putut fi încoronat la Reims, iar ulterior, după ce ducii de Burgundia s-au alăturat din nou regelui Franței, țara a fost eliberată aproape în întregime.

Alain Chartier murise în jurul anului 1430, nu însă înainte de a intra în conflict cu „Curtea amoroasă", care, în timp ce se afla în Ungaria, îl acuză de insultă la adresa femeii în poemul „La belle dame sans merci". Fiindcă nu s-a prezentat în fața Curții, s-a hotărît excluderea lui din asociație. Nu înainte însă ca Chartier să se bucure de victoria de la Orléans și să dedice pagini de slavă Ioanei d'Arc. Astfel, Chartier va rămîne în istoria literaturii franceze ca un scriitor „angajat" și ca un mare poet patriot.

INTERNATIONAL Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

James Reston

POZIȚIA LUI MCCARTHY

POPULARITATEA senatorului Eugene McCarthy constituie probabil fenomenul cel mai interesant din politica americană de cînd Wendell Willkie a reușit să fie desemnat candidat la președinție în 1940. McCarthy a fost subestimat de la început de presă, de autorii de sondaje, de președinte, de republicani și chiar de el însuși. Aproape zilnic explică cineva cu lux de amănunte de ce McCarthy nu va fi niciodată desemnat. Și totuși poziția sa la sondajele de opinie se îmbunătățește continuu. Principala explicație a acestei situații pare să fie faptul că el își însușește o tendință antirăzboinică, tendință care este mult mai puternică decît apreciaseră politicienii de profesie. Îmbinarea dintre războiul din Vietnam și tulburările din orașele S.U.A. a scos fără îndoială la iveală o parte a vechiului izolaționism american, care nu este ascuns nici acum la adîncimi prea mari.

Fiecare listă publicată a pierderilor din Vietnam — și nu li se face atîta publicitate ca în războaiele duse de S.U.A. în trecut — pare să sporească popularitatea lui McCarthy. Ultima listă a fost cea mai redusă din ultimele două luni — 299 de morți — dar a sporit totalul pe primele șase luni ale anului la 9 370, ceva mai puțin decît cifra de 9 419 reprezentînd pe americanii uciși în tot cursul anului 1967.

McCarthy este moderat în majoritatea problemelor, dar în timp ce Humphrey, Nixon și Rockefeller au avut cu toții o poziție ambiguă în privința războiului, McCarthy a fost relativ clar. El a dat impresia că, în cazul în care ar fi ales președinte, ar pune capăt războiului prin retragerea S.U.A. din Asia de sud-est dacă ar fi necesar. Se pare că această poziție se bucură de suficient sprijin pentru a-l menține în cursa electorală.

Îmbunătățirea situației sale se explică și prin alte motive. El se deosebește atît de mult ca înfățișare și comportare de politicienii „tip", încît pînă și oamenii săi îl critică dar, după cinci ani de guvernare a președintelui Johnson, mulți s-au săturat în mod vizibil de politicienii de profesie și de aceea acceptă cu satisfacție un om liniștit. Acest contrast îl ajută în mod vădit, în special în rîndurile femeilor, care sînt și mai sătule de violență, tertipuri politice și lăudăroșenie decît restul alegătorilor. Urmărindu-l pe McCarthy la tribună și, în special, ascultîndu-l cum vorbește calm într-o încăpere, este ușor de înțeles de ce era pe cale să se facă preot. El meditează în timp ce vorbește și pare chiar să gîndească înainte de a vorbi, trăsătură uimitoare pentru un politician, și s-ar putea ca acest aer de detașare, deși iritant pentru oamenii pătimași care doresc ca el să-și ridice violent glasul împotriva ticăloșilor, constituie o ușurare pentru oamenii rezonabili ce nu suportă agitația epocii.

Conducătorii blocurilor organizate de alegători — negrii și membrii sindicatelor, de pildă — consideră că această manieră este cu totul nesatisfăcătoare. McCarthy nu reacționează la emoția lor intensă. Ca și prietenul său Stevenson în alegerile prezidențiale din 1952, McCarthy refuză să-și însușească prejudecățile lor în schimbul voturilor lor. Pînă și strigătele adepților săi par să-l stînjenească, iar McCarthy nu numai că-i potolește, dar pare aproape să spună că, dacă ar fi știut că va provoca toată această gălăgie și agitație, ar fi rămas acasă.

Totuși campania sa continuă, mai mult ca un seminar de științe politice decît ca o bătălie pentru președinție. El este inundat cu discursuri — pe care uneori le citește — și cu sfaturi, pe care uneori le urmează. Consilierii săi se ceartă între ei dacă McCarthy trebuie să se adreseze țării sau să se ploconească în fața delegaților, dar el continuă propriul său drum din oraș în oraș, umflîndu-și buzunarele cu poezii, majoritatea proaste, scrise de adepții săi, care i le aduc în semn de afecțiune.

Nici măcar propriile sale greșeli nu par să-l supere. Recent, McCarthy a avut ideea că trebuie să plece la Paris și să discute problema păcii cu delegații R. D. Vietnam. Majoritatea consilierilor săi i-au spus că această acțiune ar însemna un amestec în tratativele duse de președinte și nu ar duce la nici un rezultat. McCarthy a chibzuit și a recunoscut în mod public că ar fi poate un „amestec", dar a adăugat că probabil va pleca oricum la Paris.

Toate acestea arată că, în calitate de președinte, Eugene McCarthy ar fi cel puțin ceva diferit, și s-ar putea ca tocmai acest lucru să ducă la creșterea popularității sale. Toți ceilalți candidați par prea obișnuiți, dacă nu cam uzați, dar McCarthy reprezintă o schimbare, iar schimbarea față de război și de violența fizică și verbală are atracția ei. Nu pentru toată lumea, firește, și în mod vizibil nu pentru delegații la Convenție, dar pentru destui oameni dispunînd de voturi — și recent pentru destui oameni dispunînd de bani — pentru ca fenomenul să se mențină în centrul actualității.

— Aș dori să vă raportez că-mi retrag cererea mea anterioară de a mi se permite să-mi petrec week-end-ul la Saigon...

(Din **International Herald Tribune**)

L'Espresso

ROMA

DIFICULTĂȚILE LUI HUMPHREY

ÎNAINTEA zilei de 31 martie, cînd Lyndon Johnson i-a arătat discursul prin care își anunța hotărîrea de a nu mai candida, Hubert Humphrey îi spunea deseori soției sale, Murile: „Eu sînt predestinat să fiu mereu al doilea. Eram numărul doi în Senat, acum sînt numărul doi al acestei Administrații. Voi rămîne numărul doi și după alegerile din 1968, iar în 1971 voi avea 61 de ani: mulți vor fi uitat de mine iar alții mă vor considera prea bătrîn".

Fapt este însă că, de trei luni încoace, Hubert Humphrey are posibilitatea de a deveni numărul unu. Mai ales după asasinarea lui Robert Kennedy, vicepreședintele era convins că poate să obțină fără greutate candidatura democrată, profitînd de avantajele care provin din controlul aparatului guvernamental și al cadrelor partidului. Dar, după ceea ce s-a întîmplat în ultimele două săptămîni, numeroși observatori și chiar lideri democrați se întreabă dacă victoria lui Humphrey la Chicago nu se va dovedi a fi pînă la urmă o victorie à la Pirus. De fapt, există riscul ca însăși candidatura lui Humphrey să deschidă porțile Casei Albe lui Richard Nixon.

Brutala trezire la realitate a avut loc în seara zilei de 7 iunie, cînd rezultatele alegerilor preliminare din statul New York au arătat că, împotriva tuturor previziunilor, Eugene McCarthy și susținătorii săi au repurtat o uimi-

→

toare victorie, obținînd 62 locuri pentru Convenția din Chicago, în timp ce Humphrey a obținut numai 12. Pentru prima oară, mulți exponenți politici au trebuit să recunoască faptul că ostilitatea împotriva războiului din Vietnam și a politicii guvernamentale e într-adevăr în creștere, așa cum susțineau de luni de zile Robert Kennedy și Eugene McCarthy ; că teza Casei Albe — potrivit căreia voturile obținute de McCarthy în preliminariile din Indiana, Nebraska, Oregon și California erau mai curînd voturi împotriva lui Kennedy decît împotriva Administrației actuale — s-a dovedit a fi greșită. În realitate, ostilitatea față de Johnson se extinde și asupra vicepreședintelui său Humphrey și, în ciuda simpatiilor manifestate pentru Humphrey de către o serie de foști adepți ai lui Kennedy, „profesioniști" ai politicii, omul de factură filo-kennedyană preferă acum să voteze pentru McCarthy sau eventual să rămînă mai bine acasă decît să voteze pentru Humphrey. E de menționat și că mulți exponenți politici democrați au început să se întrebe dacă ar fi într-adevăr înțelept să mai insiste în a sprijini un candidat care a fost înfrînt chiar și în statul South Dakota, locul de naștere al lui Humphrey ; care în California a cîștigat numai 12 la sută din voturi. De altfel, nu s-a mai întîmplat ca un candidat democrat să fi reușit să intre la Casa Albă după ce a pierdut în două state-cheie ca New York și California.

Actuala impopularitate a lui Humphrey derivă în parte din ceea ce prietenii săi numesc generozitate, iar criticii săi — vorbărie tipică unui fost farmacist de provincie. În anii în care a exercitat funcția (lipsită aproape efectiv de putere) de vicepreședinte, Humphrey a vorbit prea mult, asumîndu-și responsabilități care nu îi reveneau, însușindu-și teze vulnerabile și decizii politice impopulare, în timp ce un minimum de cuminţenie i-ar fi impus cel puțin o rezervă demnă. Consecința e că același Hubert Humphrey care, în 1948 și 1960, era favoritul aripilor progresiste și „oaia neagră" a industriașilor și moderaților, azi e candidatul preferat al politicienilor din sud și al miliardarilor din Wall Street, în timp ce avangarda partidului democrat și electoratul mai avansat politicește îl privesc cu suspiciune sau chiar cu ostilitate.

Fapt e că — în timp ce în 1948, ca și în 1960, se discuta pînă unde ar trebui dusă politica de reforme interne și care ar fi metodele cele mai potrivite în domeniul politicii externe — în acest an asistăm la o criză de fond a politicii interne și externe. După ce democrații au deținut controlul, timp de 28 de ani din ultimii 36, asupra puterii executive federale și aproape asupra tuturor centrelor municipale importante, e destul de greu astăzi pentru Humphrey să reușească a fi convingător cînd afirmă că, pentru a desființa slums-urile și șomajul cronic, mizeria și disperarea negrilor și pentru a face să dispară lumea interlopă, criminalitatea și dezordinile din marile orașe, ceea ce ar trebui sînt fonduri mai mari și nicidecum o schimbare politică.

Și mai greu încă este să convingă alegătorii de a vota pentru partidul democrat pe baza teoriei că politica externă a ultimei Administrații a fost fundamental justă și în armonie cu principiile administrațiilor precedente. Părerea lui McCarthy a fost, dimpotrivă, că pentru a învinge în 1968, un democrat trebuie să propună un program nou sau să propună o prioritate complet diferită a problemelor. In zeci de interviuri cu cei mai autorizați corespondenți din Washington, Humphrey a încercat în ultima vreme să-și arate simpatia pentru schimbări, dar adevărul e că el apăra de fapt politica Administrației Johnson și o făcea tocmai pentru că o consideră justă. Chiar azi, în ciuda problemei vietnameze și a revoltelor negrilor, el rămîne un om legat de vechile scheme. În loc de formularea unui nou program, energia lui Humphrey și a colaboratorilor săi e în întregime canalizată spre îndeplinirea unui singur obiectiv : să ajungă la Convenția de la Chicago cu orice preț, avînd voturile necesare pentru a fi desemnat. Pentru a le obține, Humphrey e dispus chiar să ignoreze complet sentimentele alegătorului democrat. În statul Minnesota, de exemplu, susținătorii lui Humphrey și McCarthy s-au luat la bătaie cînd locotenenții vicepreședintelui au arătat că vor să aplice cu o eficiență brutală norma potrivit căreia cine are majoritatea obține totul, chiar ignorînd voința alegătorilor de rînd exprimată clar în alegerile preliminare.

Există și posibilitatea ca, din cauza unei asemenea tactici, Humphrey să fie acuzat de McCarthy că reprezintă numai pe politicienii de carieră, în dauna voinței populare. Într-un an de violente tulburări interne, aceasta ar fi cea mai explozivă acuzație ce poate fi lansată împotriva unui candidat al partidului aflat la putere. În istoria alegerilor prezidențiale, omul politic care s-a găsit în circumstanțe analoage cu ale lui Humphrey a fost William Howard Taft. În 1912, Taft a ignorat profundele disensiuni din partidul republican, aflat atunci la putere, și s-a impus candidat. Rezultatul a fost împărțirea partidului în două tabere și cea mai dezastruoasă înfrîngere republicană. Republicanii nu și-au mai regăsit niciodată forța și vitalitatea pe care le avuseseră pînă atunci.

Mauro CALAMANDREI

Le Monde
PARIS

VICTORIA LIBERALILOR ÎN CANADA

SUB IMPULSUL noului său conducător, Pierre-Elliott Trudeau, partidul liberal a obținut la 25 iunie o victorie incontestabilă în alegerile parlamentare canadiene. Devenit prim-ministru în luna aprilie, după demisia lui Lester Pearson, Trudeau a fost deci confirmat în funcția sa. Poziția sa iese cu atît mai întărită în urma consultării electorale cu cît primul ministru a asigurat o majoritate parlamentară guvernului liberal, ceea ce nu se întîmplase din 1953.

Conferință de presă a premierului canadian Pierre-Elliott Trudeau, după victoria partidului său în recentele alegeri parlamentare

Tocmai o asemenea situație a puterii executive contribuise în mare măsură la agravarea crizei unității canadiene.

Această unitate a stat în centrul campaniei electorale care s-a încheiat: Trudeau — care nu mai departe decît acum trei ani era practic un necunoscut pentru majoritatea canadienilor — și-a reafirmat neîncetat tezele federaliste și profunda ostilitate față de orice naționalism al Quebecului. Adversarii săi — Robert Stanfield pentru partidul conservator și Douglas pentru „noii democrați" — au apărat teorii opuse. Într-adevăr, fără să meargă pînă la independență, conservatorii și, într-un grad mai înalt, „noii democrați" acceptă principiul unei anumite autonomii a Quebecului, principiu pe care îl justifică prin existența nu numai a unei comunități francofone, dar și a unei adevărate „civilizații" canadiene franceze.

Problema fiind pusă în mod clar, s-ar putea considera — potrivit rezultatelor alegerilor — că locuitorii Canadei au aprobat printr-un da „sincer și masiv" principiul unității canadiene. Dacă Confederația iese în mod indiscutabil întărită de pe urma scrutinului, aceasta comportă însă cîteva ambiguități.

Cea mai evidentă — pe lîngă serioasa slăbire a opoziției — se referă la însăși personalitatea lui Trudeau, promovat în cîteva săptămîni de la rangul de remarcabil jurist la acela de om providențial. Tînăr, dinamic, competent, Trudeau a sedus literalmente clasele mijlocii anglofone, care au văzut în acest canadian originar din Quebec, posedînd perfect atît engleza cît și franceza, un răspuns la problema ridicată de particularismul Quebecului. Este însă puțin probabil că locuitorii provinciilor anglofone — în special cei din vestul țării, unde partidul liberal a dat cele mai grele lovituri conservatorilor — manifestă același entuziasm în fața imperativelor unei integrări economice, sociale și administrative a canadienilor francezi. Trudeau s-a angajat totuși să obțină pentru francofoni repararea nedreptăților pe care le suferă de un secol, alăturîndu-se recentelor recomandări ale Comisiei regale de anchetă cu privire la bilingvism și biculturalism. Or, aceste recomandări nu s-au bucurat decît de o primire rezervată în rîndurile comunității anglofone.

Pe de altă parte, lui Trudeau nu-i este suficient să fie „adoptat" de comunitatea engleză pentru a rezolva problema canadiană. El trebuie, de asemenea, să rămînă reprezentativ pentru starea de spirit din Quebec. Contrar temerilor ce ar fi putut să existe, nu s-a produs o ruptură între Quebec și acela pe care separatiștii îl acuză de „trădare". Nu este mai puțin adevărat că partidul liberal a înregistrat un ușor regres în provincia francofonă unde, pe de altă parte, alegătorii se pronunță în mod diferit, după cum este vorba, de alegeri federale sau provinciale. Astfel, în anii '50, alegătorii foarte conservatorului Duplessis nu șovăiau să trimită deputații liberali la Ottawa. Pe scurt, faptul că nu au renegat pe „fiul provinciei", care a reușit atît de bine în alegeri, nu înseamnă că locuitorii Quebecului și-au pierdut particularismul și naționalismul latent.

Acest naționalism, încurajat de Paris, va apăsa oare din nou asupra relațiilor franco-canadiene, care s-au înrăutățit neîncetat de la vizita generalului de Gaulle în Quebec, în iulie 1967? Răspunsul pare să depindă de șeful statului francez, căruia Trudeau, deși a respins fireste orice amestec, i-a făcut avansuri clare.

Noul premier italian, Giovanni Leone (stînga), la ceremonia depunerii jurămîntului în fața președintelui Saragat (dreapta)

reflector

MANIFESTAȚII ÎMPOTRIVA P.N.D.

Cu prilejul congresului de la Coburg al partidului „național-democrat" din landul Bavaria s-a dovedit că demonstrațiile împotriva acestei grupări de extremă-dreaptă au luat o amploare neobișnuită. Dacă înainte mai existau adversari politici ai partidului „național-democrat" care păreau înclinați de a adopta tactica: „să-i nimicim prin tăcere" sau, cel puțin, „să-i bagatelizăm" — în ultima vreme, și în special după alegerile pentru parlamentele de land, aceștia s-au arătat hotărîți să-și exprime protestul fățiș. Mai cu seamă sub impresia alegerilor din Baden-Württemberg, această concepție a început să se schimbe radical. În cadrul partidelor și sindicatelor se face tot mai simțită tendința de a se opune partidului „național-democrat" și — după cum s-a exprimat președintele filialei din München a sindicatului „IG Metall", Essl — de a organiza o „confruntare deschisă". În rîndurile vechilor militanți social-democrați se ia în considerare crearea unor „organizații de autoapărare". Prin așa-numitul „Stindard al Reichului negru-roșu-auriu", a luat ființă o organizație antifascistă, după modelul celei din vremea Republicii de la Weimar. Numeroși tineri — simpatizanți ai formațiunilor stîngii extraparlamentare — organizează, în colaborare cu sindicatele, demonstrații împotriva P.N.D. sub lozinciile „Acțiunea democratică" sau „Întîlniri împotriva neonazismului și fascismului".

(După **Neue Zürcher Zeitung**)

ANTICIPĂRI ELECTORALE

La recentele alegeri parțiale din Turcia, opoziția a obținut în ansamblu peste 50 la sută din sufragii. Dacă aceste rezultate s-ar fi înregistrat nu în alegerile parțiale ci în alegeri generale, Partidul Dreptății ar fi fost pus în situația de a apela la alte partide în vederea formării unei coaliții. În cazul că Partidul Dreptății va obține în alegerile generale din 1969 același număr de voturi ca la recentele alegeri — sau un procentaj mai scăzut — nu va avea o altă posibilitate de guvernare decît coaliția. La prima vedere, cu excepția Partidului Republican al Poporului (P.R.P.), s-ar părea că toate partidele politice din opoziție mizează în prezent pe această carte: pînă la alegerile din 1969, să slăbească pozițiile Partidului Dreptății — în așa fel încît acesta să nu poată obține mai mult de 45 la sută din voturi — și, după alegeri, să intre într-un guvern de coaliție. Dar aceste calcule se bazează pe eventualitatea că P.R.P. și Partidul Muncitoresc nu ar obține un număr sporit de voturi și ar rămîne la procentajul actual (respectiv 27—28 la sută și 5 la sută). Numai astfel celelalte partide politice, în coaliție cu Partidul Dreptății, ar obține 67—68 la sută din voturi.

Visul micilor partide de a participa la guvernare e alimentat, printre altele, de faptul că, în prezent, poziția marilor partide a fost oarecum zdruncinată. Se pune însă întrebarea dacă rezultatele alegerilor generale vor fi identice sau apropiate de rezultatele recentelor alegeri parțiale. Și oare Partidul Dreptății și P.R.P., în fața jocului pentru putere al micilor partide, vor sta cu mîinile încrucișate? Desigur că este greu să răspunzi la aceste întrebări deoarece atît cele două mari partide politice cît și cele mici vor depune eforturi susținute.

(După **Cumhuriyet**)

Clarín
BUENOS AIRES

UN DISCURS DEMN DE REȚINUT

FOSTUL președinte al „Alianței pentru progres", Teodoro Moscoso, a rostit recent în cadrul Camerei de Comerț a Statelor Unite un discurs demn de reținut prin sugestiile pe care le face. Declarațiile sale nu reprezintă ceva inedit sau neobișnuit, dat fiind că a vorbit despre lucruri menționate adesea în cadrul țărilor considerate „beneficiare ale ajutorului nord-american". Interesant este faptul că, de data aceasta, ideile respective au fost exprimate cu o mare claritate de către o personalitate cu destulă experiență pentru a le putea susține cu fapte.

Vorbitorul a făcut o analiză critică a activității „Alianței pentru progres", a implicațiilor ei politice pe plan continental și a relațiilor S.U.A. cu țările latino-americane. Între altele, a declarat : „Să lăsăm țările Americii Latine să folosească propriile lor instrumente instituționale și să-și aleagă singure calea pentru rezolvarea problemelor lor". Sau : „America Latină a avut o situație de excesivă dependență față de S.U.A., care s-au arătat deosebit de avide să se amestece și să impună metode și tradiții vecinilor din sud".

Nu este vorba aici de divagații polemice folosite de unii politicieni în campania electorală. Este vorba de un sfat dat celor chemați să conducă relațiile interamericane, de către o personalitate cu o largă experiență în acest domeniu, animată de dorința de a rectifica greșeli politice bine cunoscute în sudul continentului. Oratorul a scos în evidență faptul că se subestimează capacitatea națiunilor în curs de dezvoltare de a-și rezolva propriile lor probleme interne, atît pe plan economic cît și politic. O asemenea subestimare lezează sentimentul de independență națională adînc înrădăcinat în fiecare țară latino-americană, adăugînd reacției împotriva frustrării din partea organismelor „de ajutor", cea împotriva atitudinii S.U.A. „de a se amesteca și a impune metode".

Chiar admițînd că atitudinea conducerii nord-americane s-ar baza pe o falsă apreciere a realităților latino-americane și nu pe mobile practice mai puțin inocente, faptele rămîn fapte, elemente sigure pentru a judeca o orientare cu consecințe nefavorabile atît pentru țara care o promovează, cît și pentru cele care suferă consecințele. Așadar, rezultă că sînt afectate atît prestigiul moral al S.U.A., cît și interesele țărilor latino-americane.

Pentru exemplificare este elocvent episodul recent din Peru, ocazionat de măsurile luate de această țară pentru a-și moderniza forța aeriană, care se înscrie cu totul pe linia celor arătate de Moscoso : amestecul S.U.A. în treburile interne ale altor țări. Răspunzînd unor declarații ale unor purtători de cuvînt ai Departamentului de Stat — care anunțau suspendarea ajutoarelor către Peru pentru că nu a cumpărat avioane americane ci europene — președintele Republicii Peru arăta : „Țara mea nu a cerut și nu va accepta nici un fel de ajutor care să aducă vreo atingere suveranității sale, atingere pe care o resping cu hotărîre guvernul și poporul peruvian".

Nici o țară nu se resemnează de altfel să accepte supuse „ajutoare care să aducă vreo atingere suveranității lor." Această poziție este însușită și de Uruguay, Bolivia, Chile, Brazilia etc.

Episodul peruvian sus-amintit servește pentru a clarifica un alt aspect al atitudinii S.U.A. față de America Latină și anume : guvernele latino-americane nu trebuie să scape nici un prilej pentru a-și afirma propria personalitate națională, putînd fi sigure în această atitudine de sprijinul solidar al întregii populații, indiferent de divergențele dintre diferitele grupări politice.

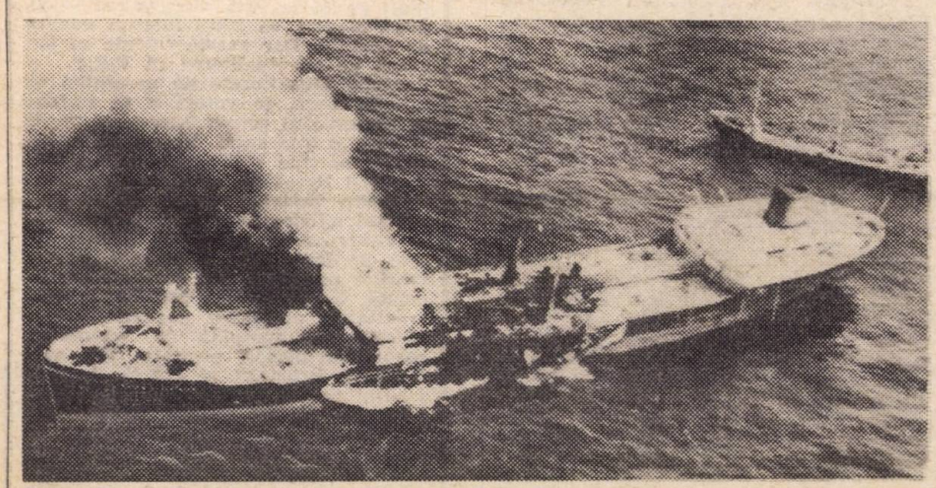

Petrolierul „Texaco Bogota", sub pavilion norvegian, a explodat în apele Mării Baltice, în apropierea insulei suedeze Oeland

Jiri HAJEK

ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace

În noul guvern cehoslovac, constituit la 8 aprilie, funcția de ministru al afacerilor externe a fost încredințată prof. dr. Jiri Hajek. Născut în 1913, el a urmat cursurile Facultății de drept. În 1939, în timpul ocupației germane, a fost internat într-un lagăr de concentrare. După terminarea războiului, în primii ani după eliberarea Cehoslovaciei, Jiri Hajek s-a consacrat învățămîntului. În anul 1954, devine decan al Facultății de relații internaționale din cadrul Universității din Praga. Paralel cu activitatea didactică, Jiri Hajek desfășoară și o intensă activitate politică. În anii 1945—1946 este secretar al Mișcării Revoluționare Sindicale — Consiliul Central al Sindicatelor, iar în anii 1946—1948 secretar general al Academiei muncitorești.

În anii 1955—1958, Jiri Hajek a îndeplinit funcția de ambasador al țării sale în Anglia. După întoarcerea în țară, din 1958 pînă în 1962, a ocupat postul de adjunct al ministrului afacerilor externe, iar din 1962 pînă în 1965 a fost reprezentant permanent al R.S. Cehoslovace la Organizația Națiunilor Unite. În 1965, este desemnat pentru prima oară membru al guvernului, atribuindu-i-se funcția de ministru al învățămîntului și culturii, pe care o deține pînă în anul 1967.

În anul 1945 a fost cooptat membru al C.C. al Uniunii Tineretului Cehoslovac, iar în anii următori și membru al Comitetului Executiv al Federației Mondiale a Tineretului Democrat. Între anii 1945—1946 a fost deputat al Adunării Naționale provizorii. Începînd din anul 1948 este membru al C.C. al P.C. din Cehoslovacia, iar din 1966 este membru al Comisiei ideologice a C.C. al P.C. din Cehoslovacia.

Pe lîngă o serie de articole, prof. dr. Jiri Hajek a scris cărțile „Între ieri și mîine", „Legenda lui Wilson în istoria Cehoslovaciei", „Problema germană și politica cehoslovacă" și „München".

În cadrul unei conferințe de presă ținută la Praga după formarea noului guvern cehoslovac, Jiri Hajek, referindu-se la principalele direcții ale politicii externe a țării sale, a subliniat că Cehoslovacia va dezvolta în continuare relațiile prietenești cu țările socialiste. „Este necesar, a spus el, ca această activizare a politicii externe să pornească de la propria noastră poziție. Vrem să contribuim la colaborarea pașnică și la crearea unui sistem de securitate în Europa pe baza respectării relațiilor existente".

„Politica externă a Cehoslovaciei, spunea recent Jiri Hajek, trebuie să apere procesul nostru de renaștere de influențe negative și presiuni dinafară, care se pot ivi. Totodată, ea trebuie să deschidă posibilități pentru acțiuni pozitive în afara țării".

A. M.

poșta redacției

AFRICA — AZI ȘI IERI

Ion Vasiliade, Constanța. Pentru că și alți cititori au formulat cereri similare, vă satisfacem dorința de a prezenta principalele date privind statele africane : populația (cu aproximație), numele șefului statului, statutul în epoca colonială și data dobîndirii independenței. **Algeria :** 12 milioane de locuitori — colonel Houari Boumedienne — trei departamente franceze — 5 iulie 1962 ; **Botswana :** 500 000 locuitori — dr. Seretse Khana — protectorat britanic (Bechuanaland) — 30 septembrie 1966 ; **Burundi :** 2 300 000 — Michel Micombero — parte a teritoriului sub tutelă belgiană Ruanda-Urundi — 30 iunie 1962 ; **Camerun :** 4 500 000 — Ahmadou Ahidjo — teritorii aflate sub tutela Angliei și a Franței — 1 ianuarie 1960 ; **Ciad :** 2 700 000 — François Tombalbaye — Africa ecuatorială franceză — 11 august 1960 ; **Coasta de Fildeș :** 3 500 000 — Félix Houphouet Boigny — Africa occidentală franceză — 7 august 1960 ; **Congo (Brazzaville) :** 1 000 000 — Alphonse Massamba-Débat — Africa ecuatorială franceză — 15 august 1960 ; **Congo (Kinshasa) :** 15 000 000—general-locotenent Joseph Mobutu — colonie belgiană — 30 iunie 1960 ; **Dahomey:** 2 300 000 — lt. col. Alphonse Alley (șeful guvernului militar) — Africa occidentală franceză — 1 august 1960 ; **Etiopia :** 20 000 000 — împăratul Haile Sellassie — independentă din secolul 11 î.e.n. ; **Gabon :** 500 000 — Albert Bernard Bongo — Africa ecuatorială franceză — 17 august 1960 ; **Gambia :** 300 000 — Dauda K. Jawara (prim-ministru) — colonie britanică — 18 februarie 1965 ; **Ghana :** 7 000 000 — general locotenent Joseph A. Ankrah (șeful guvernului militar) — colonie britanică (Coasta de Aur) — 6 martie 1957 ; **Guineea —** 3 000 000 — Seku Ture — Africa occidentală franceză — 2 octombrie 1958 ; **Kenya :** 9 400 000 — Jomo Kenyatta — colonie britanică — 12 decembrie 1963 ; **Lesotho :** 800 000 — Leabua Jonathan (prim-ministru) — colonie britanică (Basutoland) — 4 octombrie 1966 ; **Liberia :** 1 400 000 — William V. S. Tubman — întemeiată de sclavi americani eliberați — 26 iulie 1847 ; **Libia :** 1 600 000 — regele Idris el Senussi — colonie italiană — 24 decembrie 1951 ; **Malawi :** 4 200 000 — Hastings Kamuzu Banda — colonie britanică (Nyasaland) — 6 iulie 1964; **Mali :** 4 500 000 — Modibo Keita — Africa occidentală franceză (Sudanul francez) — 22 septembrie 1960 ; **Maroc —** 12 500 000 — regele Hassan al II-lea — protectorat francez — 2 martie 1956 ; **Mauritania :** 800 000 — Moktar Ould Daddah — Africa occidentală franceză — 28 noiembrie 1960 ; **Niger :** 3 000 000 — Hamani Diori — Africa occidentală franceză — 3 august 1960 ; **Nigeria :** 55 600 000 — locotenent-colonel Yakubu Gowon (șeful guvernului militar) — colonie britanică — 1 octombrie 1960 ; **Republica Africa Centrală :** 2 100 000 — Jean Bedel Bokassa — Africa ecuatorială franceză — 13 august 1960 ; **Republica Arabă Unită :** 27 000 000 — Gamal Abdel Nasser — protectorat britanic (Egipt) — 28 februarie 1922 ; **Republica Malgașă :** 6 000 000 — Philibert Tsiranana — colonie franceză (Madagascar) — 26 iunie 1960 ; **Republica Sud-Africană —** 17 800 000 — Balthazar J. Vorster (prim-ministru) — 31 mai 1910 (a devenit republică la 31 mai 1961) ; **Ruanda :** 3 200 000 — Grégoire Kayibanda — fostul teritoriu sub tutelă belgiană Ruanda-Urundi — 30 iunie 1962 ; **Senegal :** 3 500 000 — Léopold S. Senghor — Africa occidentală franceză — 4 martie 1960 ; **Sierra Leone :** 2 500 000 — Siaka Stevens (prim-ministru) — colonie britanică — 27 aprilie 1961 ; **Somalia:** 2 500 000 — Abdirashid Ali Shermarke — Somalia italiană și britanică — 1 iulie 1960 ; **Sudan :** 12 500 000 — Ismail el Azhari — Sudanul anglo-egiptean — 1 ianuarie 1956 ; **Tanzania :** 10 000 000 — Julius Nyerere — (formată din Tanganica, fost teritoriu sub tutelă britanică, eliberată la 9 decembrie 1961, și Zanzibar, fostă colonie britanică, eliberat la 10 decembrie 1963. Ele s-au unit la 26 aprilie 1964 și au adoptat numele Tanzania la 29 octombrie 1964) ; **Togo :** 1 500 000 — colonel Etienne Eyadema (șeful guvernului militar) — teritoriul sub tutelă Togoland — 27 aprilie 1960 ; **Tunisia :** 4 000 000 — Habib Bourghiba — protectorat francez — 20 martie 1956 ; **Uganda :** 6 500 000 — Milton Obote — colonie britanică — 9 octombrie 1962 ; **Volta Superioară :** 5 000 000 — Sangoule Lamizana — Africa occidentală franceză — 5 august 1960 ; **Zambia :** 3 500 000 — Kenneth Kaunda — colonie britanică (Rhodesia de nord) — 24 octombrie 1964. Țările încă neeliberate sînt coloniile portugheze **Angola** (4 800 000 locuitori), **Cabinda** (10 000), **Mozambic** (6 300 000), **Guineea - Bissau** (600 000), coloniile spaniole **Ifni** (50 000) ; **Guineea spaniolă** (200 000), **Sahara spaniolă** (20 000), precum și teritoriul francez **Afar Issa** (80 000) ; colonia britanică **Swaziland** (300 000 — va deveni independentă la 6 septembrie 1968) ; colonia britanică **Rhodesia** (4 200 000 — și-a declarat unilateral independența în noiembrie 1965) și **Africa de sud-vest** (600 000).

EDWARD KENNEDY

C. Brătășan, Timișoara. La datele publicate în numerele precedente în legătură cu Edward Kennedy, putem adăuga următoarele : s-a născut la 22 ianuarie 1932, fiind cel mai mic dintre cei nouă copii ai familiei Kennedy. A studiat la Academia Milton și apoi la Universitatea Harvard, ale cărei cursuri le-a absolvit în 1956, după o întrerupere de doi ani. Exmatriculat din universitate în 1951 pentru că a încercat să trișeze la un examen de spa-

niolă (alt student s-a prezentat la examen în numele lui), a fost reprimit în 1953. În 1959 a obținut, de asemenea, licența în drept la Universitatea din Virginia. S-a căsătorit la 29 noiembrie 1958 și are trei copii : Karatun (9 ani), Edward jr. (6 ani) și Patrick Joseph (1 an). Și-a făcut stagiul militar între 1951 și 1953 ca simplu soldat în cadrul trupelor americane staționate în Franța și în R.F.G. În 1956 a lucrat ca reporter al agenției „International News Service", în Africa de nord. După ce, în 1958, a fost managerul campaniei pentru realegerea fratelui său John în Senat, în 1960 a coordonat campania electorală prezidențială a acestuia în statele vestice. După alegeri, a călătorit prin multe state din Africa, America Latină și Europa occidentală, vizitînd, de asemenea, Polonia și Izraelul. În 1962 a fost ales senator de Massachussetts pe termen de doi ani, în locul ocupat anterior de John, iar în 1964 a fost reales. Termenul mandatului său expiră în ianuarie 1971. Fotografia alăturată este din 1958, cînd s-a căsătorit. În planul al doilea : John Kennedy.

George Bogasiu, Mizil. 1) Republica Democrată Germană a fost proclamată la 7 octombrie 1949, pe baza Constituției adoptate la 30 mai 1949 de Congresul popular ales la 15—16 mai 1949. Congresul a ales un Consiliu al poporului (Volksrat), transformat la 7 octombrie în Camera Populară provizorie (Volkskammer). Camera laenderelor (Länderkammer) a fost instituită la 10 octombrie, iar la 11 octombrie, cele două Camere reunite au ales ca președinte al republicii pe Wilhelm Pieck, iar ca prim-ministru pe Otto Grotewohl. 2) Republica Populară Chineză a fost proclamată la 1 octombrie 1949. 3) Pactul CENTO a fost constituit în noiembrie 1955, cu participarea Turciei, Iranului, Marii Britanii, Pakistanului și Irakului. (Acesta din urmă s-a retras din pact în martie 1959). La 28 iulie 1958, Statele Unite au semnat o „declarație de securitate colectivă" prin care se angajează să coopereze cu țările membre ale pactului.

CELE 19 REGIUNI ALE ITALIEI

Ioan Bărăscu, comuna Murgești, județul Buzău. 1) Cu mici deosebiri, gradele militare sînt cam aceleași în toate țările. 2) Despre centrala electrică franceză care folosește forța mareelor am publicat un reportaj. 3) Din punct de vedere administrativ, Italia este împărțită în regiuni, provincii (91) și comune (8 035). Constituția din 1948 prevedea crearea unor regiuni cu autoguvernare, „entități autonome cu împuterniciri și funcții proprii, în conformitate cu principiile stabilite de Constituție". Aceasta a statuat existența a 19 regiuni, dintre care cinci (Sicilia, Sardinia, Trentino-Alto Adige, Valle d'Aosta și Friuli — Venezia-Giulia) au un statut special, prevăzînd o autonomie mai mare. 4) Nu intenționăm să publicăm stenograma conferinței de la Ialta, întrucît a apărut în revista „Magazin Istoric".

SCAUNUL ELECTRIC

Dan Lucian Picu, București. Electrocutarea condamnaților la moarte a fost introdusă pentru prima oară în statul New York printr-o lege aprobată la 4 iulie 1888. Primul criminal executat prin această metodă a fost, la 6 august 1890, William Kemmler. Așa-zisul „scaun electric" este dotat cu un autotransformator și regulator de voltaj de inducție de 2 300 volți, monofazic, care îi furnizează pînă la 2 000 de volți curent electric. Condamnatul este legat de scaun prin curele trecute în jurul pieptului, șoldurilor, brațelor și gleznelor. Electrozii sînt fixați de cap și de picior. Se aplică un șoc electric de 2 000 de volți, care este redus apoi imediat la 500 volți și apoi ridicat și coborît la intervale de 30 de secunde pînă la împlinirea a două minute. În această perioadă, curentul variază între 4 și 8 amperi. Apoi se întrerupe contactul, iar medicul legist examinează condamnatul pentru a-l declara în mod oficial decedat. Așteptăm de la dv. și întrebări pe teme mai puțin macabre.

VASELE IMOBILIZATE

Stelian Istrate, Slobozia. 1) În nr. 4/1968 a apărut articolul „Activitatea diplomatică în zona misiunii Jarring", cuprinzînd toate datele în legătură cu cele 15 vapoare imobilizate în Canalul de Suez. Reamintim pavilioanele sub care navighează aceste nave : Anglia, Polonia, R.F.G., Suedia, Franța, Bulgaria și Cehoslovacia. 2) Vom ține seamă de propunerea dv. pentru rubrica „Profil".

poșta redacției

DESCOPERIREA AMERICII

Citind în nr. 25/1968 al revistei răspunsul dat de dv. referitor la „descoperirile" Americii, apreciez că și datele de mai jos i-ar putea eventual interesa pe cititorii revistei, în completarea cunoștințelor despre această problemă istorică. „Descoperirile" Americii înainte de Columb constituie în prezent una din cele mai studiate probleme ale istoriei universale și, aproape în fiecare an, mărturii arheologice sau documentare vin să mărească numărul descoperitorilor. Pînă în prezent, următoarele descoperiri, anterioare veacului al XV-lea, au fost oarecum „oficializate" din punct de vedere istoric:

A. **Călătorii peste Atlantic:**

— corăbii feniciene în sec. V, IV și II î.e.n., care au ca temei arheologic principal inscripțiile găsite în Brazilia;

— călugărul irlandez Brendan, la mijlocul veacului al VI-lea e.n., al cărui nume a fost dat de cosmografia precolumbiană unei insule ipotetice din apropierea Floridei;

— vikingii în Vinland (America de Nord), în jurul anului 1 000 e.n., expediții descrise de povestirile „saga";

— galezii prințului Manoc (sau Madoc), către anul 1170 e.n., a căror limbă s-a păstrat pînă în veacul al XVIII-lea, sub o formă alterată, la unele triburi indiene nord-americane care i-au absorbit;

— danezii corăbiei lui Krutsson, tot în America de Nord, între anii 1354—1362 (turnul de la Newport și piatra cu scriere runică de la Kensington).

B. **Călătorii peste Pacific:**

— periplul lui Sien Ho (1398 î.e.n.) menționat de cronicarii dinastiei Ming;

— călătoria a 5 călugări budiști în Fu Sang („țara copacului"), ajunși către anul 458 e.n. în California și Mexic, unde au încercat să propage budismul.

După cum se știe, toate aceste călătorii au rămas aproape necunoscute la timpul lor și nu au avut rezultate practice. Cu toate că se orientau după „cabirii" (stele), pentru fenicieni străbaterea oceanului a constituit în acele timpuri o performanță corespunzătoare celor săvîrșite de cosmonauții zilelor noastre. „Marea exterioară", cum i-au spus romanii, sau „marea întunericului", cum aveau să-i spună arabii, s-a dovedit însă prea fără margini și prea furtunoasă pentru a face rentabil un negoț atît de îndepărtat. În veacul al XV-lea, dezvoltarea continuă a comerțului a înmulțit simțitor călătoriile în căutarea legendarelor insule. Pentru cercetătorii moderni, un criteriu de autenticitate îl constituie menționarea întîlnirii cu „marea sargaselor", strat dens de alge plutitoare în zona calmurilor tropicale din Atlantic. De sargase vorbește și navigatorul cartaginez Himilcon (veacul al VI-lea î.e.n.) în drum spre mările nordice („cantități de alge plutind deasupra abisului care opresc adesea mersul corăbiilor, împiedicîndu-le ca niște mărăcini"). Sargasele sînt pomenite și de Platon în „Atlantida" sa; au întîlnit sargase și cei șapte tovarăși ai arabului Magrurin, căutînd către anul 1147 alte insule la vest de Azore — așa cum relatează geograful Edrissi — și pilotul Alonzo Sanchez, în drum spre tainica „Antilia", care i-a povestit lui Columb despre „marea de ierburi". Fără să se poată preciza încă data, se știe sigur că pescarii bretoni prindeau morun pe lîngă Terra Nova începînd de pe la 1450 și că, în 1472, o expediție din care făcea parte portughezul Cortereal a vizitat „țara morunului" (Tiera de Bacallao). De asemenea, informațiile preluate de Columb de la piloții Pedro Vasquez și Alonzo Sanchez fac aproape neîndoielnică expediția acestora în Antile, cu cîțiva ani înaintea amiralului. Columb însuși scrie că indigenii din Hispaniola i-au vorbit adesea de oameni albi, bărboși, cu fața palidă, „armați ca și ai săi și vorbind aceeași limbă, care trecuseră pe-acolo cu păduri plutitoare (corăbii). Aceasta se întîmplase cînd bătrînii veneranți astăzi de triburi se găseau încă în puterea vîrstei". În a doua sa călătorie, Columb avea, de altfel, să găsească, pe plaja de la Guadelupa, rămășița fărîmată și cu totul putrezită a carenei unei nave spaniole sau portugheze, care fusese așezată acolo, pe uscat, cu multă vreme înainte. Era o dovadă că alți navigatori îl precedaseră în Lumea Nouă.

N. KOSLINSKI
București

Eduard Novak, București: Noi ne-am documentat din ziarele vremii.

ROMÂNIA ȘI TRATATUL DE LA LAUSANNE

În completarea răspunsului dat de dv. cititorului V. Hăntescu în nr. 23/1968, aș vrea să arăt care a fost punctul de vedere al României față de tratatul de la Lausanne. Acest punct de vedere a fost expus de I. G. Duca. El a subliniat importanța strîmtorilor Mării Negre pentru România din punct de vedere economic și politic. Arătînd că 83 la sută din comerțul României se efectua pe apă, Duca a relevat că România nu are acces decît la o singură mare și că este necesar ca aceasta să nu fie închisă. La Conferința de la Lausanne, România a militat pentru principiul libertății de navigație prin strîmtori și pentru consacrarea lui într-un tratat internațional. Delegația română și cea iugoslavă au susținut libertatea absolută a navigației, ca o consecință logică a libertății de navigație pe Dunăre, și au cerut garanții efective pentru libertatea de navigație prin strîmtori.

Laurențiu Gh. ȘTEFĂNESCU
student, Iași

TOT DESPRE VAGONUL DE LA COMPIEGNE

În nr. 24/1968, cititoarea Michaela Ionescu dă unele amănunte cu privire la soarta „vagonului de la Compiègne", unde a fost semnat armistițiul la 11 noiembrie 1918, întregind informația despre faptul că hitleriștii au vrut să ducă acest vagon în Germania, în timpul celui de-al doilea război mondial. Ar mai fi de adăugat că naziștii au ținut să-și ia revanșa. În pădurea Compiègne și în același vagon, în anul 1940, s-a semnat armistițiul între Franța ocupată și Germania hitleristă. Au fost de față Adolf Hitler și Göring, din partea Germaniei, și Pierre Laval, din partea Franței. Presa vremii sublinia că hitleriștii, în special führerul, au ținut cu orice preț să dea o notă specifică actului din 1940, ca răspuns la actul din 1918.

Gh. CHITIC
comuna Podu-Turcului, județul Bacău

EXPERIENȚE NUCLEARE SUBTERANE

Marin Bălănică, Suceava. În Statele Unite, experiențele nucleare subterane — exceptate de la interdicția stabilită prin Tratatul din 1963 — continuă cu o intensitate sporită. Noua „limită de securitate" anunțată de oamenii de știință americani — o forță de explozie de 3 megatone, față de o megatonă cît se considera pînă în prezent a fi această limită — va permite experimentarea tuturor tipurilor noi de focoase nucleare destinate armelor ofensive și sistemului de rachete-antirachetă.

MAREȘALUL BADOGLIO

Luncan Sever, Oradea. Pietro Badoglio (1871—1956) a devenit general în timpul primului război mondial, la sfîrșitul căruia a semnat armistițiul în numele Italiei. În noiembrie 1935 a fost numit comandant suprem al forțelor fasciste care au invadat Etiopia și apoi „vicerege" al acesteia pentru cîteva luni, în 1936. Eliberat din funcție la propria sa cerere, a fost înnobilat, primind titlul de „duce de Addis Abeba". În timpul celui de-al doilea război mondial a fost șef de stat major din iunie pînă în decembrie 1940, cînd a demisionat în semn de protest împotriva invadării Greciei de către trupele italiene. După căderea lui Mussolini (25 iulie 1943), la a cărei organizare a participat, Badoglio a fost numit prim-ministru. La 8 septembrie 1943, cînd Italia a capitulat necondiționat, Badoglio a anunțat dizolvarea partidului fascist. La 13 octombrie, Italia a declarat război Germaniei. Badoglio a demisionat din funcția de prim-ministru, în iunie 1944. A murit la Grazzano Monferranto, la 31 octombrie 1956.

Corvin Preda, București și Iosif Bardoși, Reghin. Din scrisorile dv. reținem că doriți să aflați cine a pus la cale asasinatul de la Los Angeles. E o întrebare care preocupă opinia publică din întreaga lume. Bineînțeles că revista noastră va urmări îndeaproape mersul anchetei.

George Budișteanu, București. În preajma aniversării revoluției de la 1848, „Lumea" a publicat, după cum desigur ați văzut, articole relevînd aspecte ale gîndirii și acțiunii pașoptiste în directă legătură cu profilul revistei. Tema materialului trimis de dv. nu se încadrează în preocupările noastre.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Vă recomandăm canapeaua extensibilă **MUREȘ**, produs realizat de Întreprinderile **MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE**. Avînd materialele, execuția și finisajul de calitate superioară, canapeaua **MUREȘ** întrunește unanime aprecieri.

REZISTENȚA, ELEGANȚA și **COMODITATEA** sînt atributele care recomandă cu prisosință acest produs superior. Lada pentru așternut, încăpătoare, precum și tapițeria realizată cu stofe de calitate, în culori atrăgătoare, completează calitățile acestei canapele.

Prețurile de vînzare oscilează între 2 228 lei, 2 402 lei și 2 576 lei, în funcție de calitatea stofelor folosite.

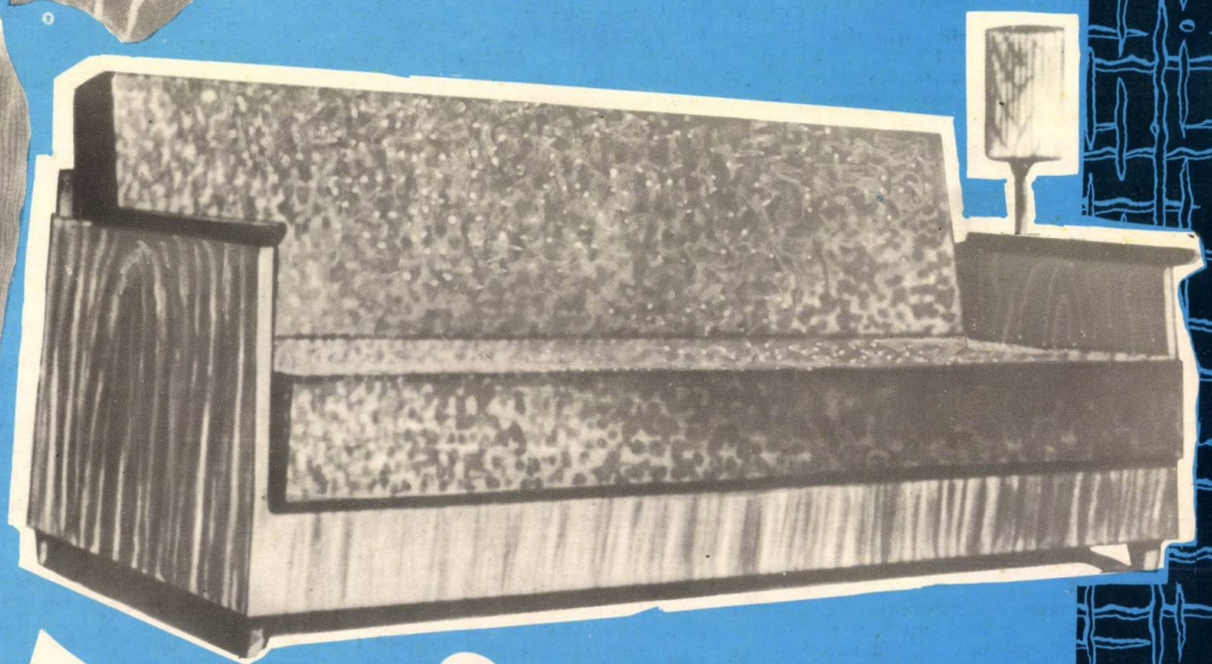

Canapeaua extensibilă MUREȘ

comodă, modernă, ușor manevrabilă

Intreprinderea de poduri metalice şi prefabricate din beton

PITEŞTI

str. Tudor Vladimirescu nr. 115

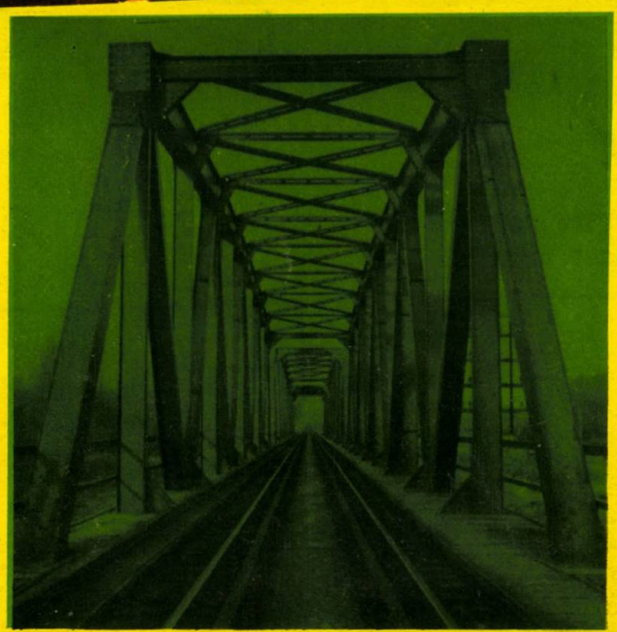

Execută traverse şi poduri metalice

Lei 2

Vizita președintelui BOURGUIBA în România

Milenarul TOULOUSE

Convorbiri cu participanții la reuniunea organismelor O.N.U.

Serial

„Ohio gang"

29
joi 11 iulie 1968

lumea

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Tunisia, Habib Bourguiba, la sosirea înaltului oaspete tunisian pe aeroportul Băneasa.

Primirea de către președintele Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România, Ștefan Voitec, a delegației parlamentare chiliene, conduse de Luis Fernando Luengo, vicepreședintele Senatului Republicii Chile.

Vizita participanților la reuniunea organismelor de coordonare ale O.N.U. la Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi de la Otopeni.

lumea

Nr. 29 (246) 11 IULIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

4 Un înalt oaspete al țării noastre — președintele Habib Bourguiba. *Rodica Georgescu*
8 Anglia și scadența N.A.T.O. *Erich S. Heffer*
9 *Corespondență din Stockholm.* Tînăra generație și problemele internaționale. *Felicia Antip*
11 Grupul de la Manila. *Sergiu Verona*
14 „Lobby"-ul armelor. *Ilie Șerbănescu*
18 Ecuadorul în bătălia dezvoltării. *Jaime Nebot Velasco*
20 Milenarul Toulouse. *Ion Dodu Bălan*
21 Panmunjon. *Ion Pavelescu*
22 În Gobi omul învinge deșertul. *Spiridon Stănel*
23 Portugalia. Front fără tranșee. *Eugeniu Obrea.*
24 Cercetări în domeniul istoriei jurnalismului. *Dan Berindei*

INTERVIURI, DECLARAȚII

5 JIRI HAJEK, *ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste Cehoslovace*
6 Personalități participante la reuniunea O.N.U. de la București
13 PETER WEISS

REPORTAJ PE GLOB

16 Tunisia. *Andrei Ștefan*

SERIAL

25 „Războiul alcoolului". (2) *Nicolae Minei*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 L'Espresso, Marcha, The Times, L'Express, Le Monde, Le Figaro

PROFIL

31 GASTON EYSKENS, primul ministru al Belgiei

POȘTA REDACȚIEI (32)

În acest număr

CONVORBIRILE ROMÂNO-TUNISIENE

pag. 4

Interviu cu JIRI HAJEK

ministrul afacerilor externe al Cehoslovaciei

pag. 5

Articole scrise pentru „Lumea":

ANGLIA ȘI SCADENȚA N.A.T.O.

de ERIC HEFFER
membru al Camerei Comunelor

pag. 8

BĂTĂLIA DEZVOLTĂRII

de JAIME NEBOT VELASCO
președintele Juntei Naționale de Planificare din Ecuador

pag. 18

PETER WEISS: CE AM VĂZUT IN VIETNAM

convorbire realizată de trimisul nostru special la Paris

pag. 13

UN COMERȚ GIGANTIC CU 750 000 DE VICTIME

pag. 14

La rubrica „Puncte de vedere"

DOMNIA NESIGURANȚEI

un reportaj de ALBERTO MORAVIA

pag. 27

săptămîna

în telegrame

Orientul Apropiat

CONTACTE, SONDAJE

Unii observatori sînt înclinați să remarce că actuala evoluție politică din Orientul Apropiat ar fi ajuns în stadiul unei etape caracterizate, cu deosebire, printr-o mai tenace și amănunțită abordare a unor soluții diverse privind aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967. Intr-adevăr, noi luări de poziții ale părților interesate, o intensă activitate diplomatică — angajînd, în particular, R.A.U. și Izrael, precum și pe mediatorul O.N.U., Gunnar Jarring, reprezentanți ai U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii — par să dea mai multă consistență și speranță căutărilor conjugate spre găsirea unei soluții politice acceptabile în direcția reglementării situației din Orientul Apropiat.

In acest sens, de o importanță majoră se arată a fi vizitele întreprinse de președintele R.A.U., Gamal Abdel Nasser, în Uniunea Sovietică și Iugoslavia.

Comentînd posibilitatea găsirii unor soluții, ziaristul arab Tewfik scria recent în „Al-Gumhuria" că există anumite idei în legătură cu un mod de a pune în aplicare rezoluția Consiliului de Securitate, „eșalonată pe diferite etape, dintre care prima ar consta într-o retragere parțială a Izraelului din teritoriile ocupate, urmată de deblocarea Canalului de Suez". „O serie de state europene — e de părere, în continuare, autorul articolului — sînt pe cale de a acționa în problema Canalului de Suez și a redeschiderii sale pentru navigație".

De o anume rezonanță s-a bucurat și declarația făcută la Copenhaga de către ministrul de externe al R.A.U., Mahmud Riad, care a admis „posibilitatea prezenței forțelor de urgență ale O.N.U. în cadrul aplicării rezoluției Consiliului de Securitate în Orientul Apropiat". Despre o asemenea soluție, care, desigur, nu ar putea însemna decît una din acele „etape" întrevăzute de observatori în rezolvarea acestei probleme de extremă complicație, se vorbea de mai multă vreme și, s-ar părea că în bună măsură, ar corespunde și intențiilor de mediere ale lui Jarring.

De partea israeliană, reîntoarcerea „căștilor albastre" în Sinai (a căror evacuare, în mai 1967, a marcat începutul crizei, apoi a războiului) și, prin aceasta, implicit, demilitarizarea teritoriului, nu ar putea fi însă acceptată — indică unele surse — decît dacă ar fi însoțită de redeschiderea Canalului de Suez și pentru navigația israeliană. In această chestiune, ultimele declarații ale ministrului de externe israelian, Abba Eban, aduc unele precizări : „Izraelul — a spus el — e pregătit să separe problema redeschiderii Canalului de toate celelalte probleme în suspensie ale regiunii", cu o singură condiție, și anume „dreptul pentru navele israeliene de a utiliza Canalul". Cît despre posibilitatea revenirii forțelor O.N.U. în Sinai — după afirmațiile lui Abba Eban — Izraelul ar fi dispus să o discute, dar numai în cadrul unei reglementări generale.

Acesta fiind stadiul actual al evoluției politice din Orientul Apropiat, sînt de așteptat, în curînd, o serie de noi sondaje : amintim întrevederile diplomatice ale lui George Ball, reprezentantul S.U.A. la O.N.U., cu oficialitățile britanice (precedate de cele între Gunnar Jarring, ministrul iordanian al afacerilor externe, Abdul Moneim Ritai, și ministrul de externe britanic, Michael Stewart), misiunea lui George Bundy, trimisul special al președintelui Johnson pe lîngă oficialitățile politice din R.A.U., aceea paralelă, la Ierusalim, a expertului american Walt Rostov.

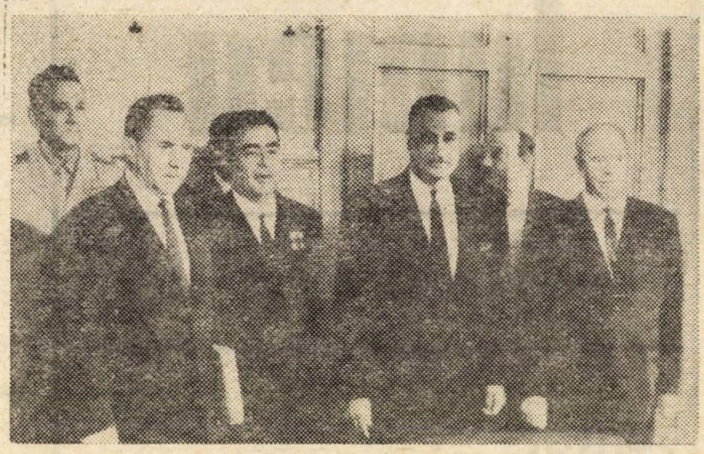

Moscova. Alexei Kosîghin, Leonid Brejnev, Gamal Abdel Nasser și Nikolai Podgornii în sala convorbirilor oficiale.

Washington

VÎNĂTOARE DE DELEGAȚI

Campania electorală americană se desfășoară, în continuare, sub semnul „vînătoarei de delegați" pentru convențiile republicană și democrată, din august, la Miami și Chicago care vor alege candidații la președinția S.U.A. Șansele cele mai mari par să le aibă Hubert Humphrey, pentru democrați, și Richard Nixon, pentru republicani. Eugene McCarthy și Nelson Rockefeller se străduiesc totuși să demonstreze alegătorilor că săptămînile viitoare le vor fi favorabile și, în cele din urmă, vor obține candidatura partidelor lor.

Democrații consideră însă ca sigură desemnarea lui Nixon drept candidat republican și, în acest caz, singurul care l-ar putea învinge în alegeri ar fi Hubert Humphrey. Șansele acestuia din urmă — se afirmă tot mai des — n-ar putea decît să crească dacă Edward Kennedy ar accepta să candideze pentru funcția de vicepreședinte. În același timp, republicanii văd în Nixon viitorul lor candidat și adversar al lui Humphrey.

Pentru partidul republican, care e minoritar (după ultimul sondaj Gallup ar obține 27, față de 46 la sută voturi democrate), restul de 27 la sută din voturi este capital ; liderii săi contează totuși pe atragerea acelei părți a alegătorilor democrați nemulțumiți față de Administrația Johnson ca pe un atu important în cursa pentru Casa Albă. Succesul lui Nixon față de această pătură de alegători independenți și democrați — susțin unii observatori — va fi însă inferior celui al lui Rochefeller. Asemenea argumente, pare-se, nu au totuși puterea să zdruncine încrederea partizanilor (majoritari) ai lui Nixon.

În același timp, în tabăra democrată, McCarthy — chiar dacă recunoaște că Humphrey conduce în cursa pentru delegați la Convenție — e de părere că numai el poate răspunde necesităților unei „schimbări" profunde a politicii americane resimțite de o mare parte a electoratului și, în consecință, îl poate înfrunta cu mai mult succes pe Nixon, considerat ca reprezentantul unei școli conservatoare.

Pe străzile Romei a avut loc o demonstrație a unor grupuri de țărani veniți din toate regiunile Italiei pentru a protesta împotriva noilor măsuri vamale în domeniul agricol adoptate în cadrul Pieței comune.

Bonn

REUNIUNEA MINISTERIALĂ A U.E.O.

Willy Brandt (R.F.G.), Pierre Harmel (Belgia), Michael Stewart (Marea Britanie), Pierre Gregoire (Luxemburg) au fost singurii miniștri de externe care au participat la lucrările conferinței Uniunii Europei Occidentale (U.E.O.). Restul țărilor membre au fost reprezentate prin secretari de stat. S-ar părea că acesta este un indiciu suficient asupra caracterului „de rutină" al reuniunii. Dacă aria temelor discutate a fost destul de cuprinzătoare, observatorii politici nu au remarcat luări de poziții noi față de cele cunoscute. Doar în ce privește pro-

blemele vest-europene — cu prioritate, cele legate de aderiunea Angliei la Piața comună — s-ar părea că asistăm la o intensificare a eforturilor îndreptate în acest sens. Încă înaintea conferinței, o declarație a cancelarului vest-german Kurt Georg Kiesinger a atras atenția prin unele noi accente. El a propus o a doua întrunire a unei conferințe a șefilor de guverne ale celor șase țări membre ale Pieței comune cu scopul de a aplana divergențele existente între țările vest-europene, dintre care unele din cele mai importante ar privi tocmai problema lărgirii comunității economice. Punctul central rămîne, ca și pînă acum, atitudinea Franței. „Aș fi foarte bucuros dacă Parisul se apropie de concepțiile noastre" — a declarat cancelarul. Conducătorii francezi — a precizat el — nu au afirmat niciodată că Anglia nu trebuie să devină membră a C.E.E. și că, în consecință, „tratativele în această problemă trebuie să continue". S-ar părea deci că Bonnul nu e dispus să renunțe la misiunea sa de „mediator" între Franța și Anglia și, mai mult, — așa cum a reieșit din dezbaterile U.E.O. din capitala federală — el ar fi întrunit asentimentul partizanilor săi pentru o nouă tentativă în sprijinul aderării Marii Britanii la Piața comună.

San Salvador

RELANSAREA PIEȚEI „CELOR CINCI"

Din așa-numita Piață comună a Americii Centrale fac parte cinci state: Guatemala, Honduras, Nicaragua, Salvador, Costa Rica. Înființată, a fost acum șapte ani. Scopul declarat coincidea cu acela al tuturor organismelor comunitare: dezvoltare, încurajarea comerțului între țările membre, în fine „dezarmarea" vamală. Totuși, de mai multă vreme, această Piață comună a „celor cinci" întîmpină dificultăți majore. Datorate unui viciu congenital, cunoscut și pe alte meridiane : rigiditatea unui organism închis nu poate favoriza o reală expansiune comercială. Grefate pe o situație specifică : nivelul modest al dezvoltării economice și comerciale a acestor țări, tradițional tributare unilateralității produselor : cafea, banane, zahăr, bumbac. Și se știe că, de la un timp, prețul lor, pe piața mondială, înregistrează continue scăderi.

Sînt condiții care nu puteau să nu faciliteze inevitabila dependență de Statele Unite, interesate să încurajeze integrarea latino-americană. „Alianța pentru progres" o dovedește cu prisosință. Piața comună a Americii Centrale nu face, nici ea, excepție. Fără a neglija motivele de ordin politic, cele economice sînt elocvente : o asemenea „piață comună" devine, în această situație, și o bună „piață de desfacere" a produselor nord-americane. De aici inevitabilele consecințe : pe de o parte concurența nord-americană, pe de alta repercusiunile dificultăților balanței de plăți a S.U.A., în sensul restrîngerii importurilor.

Se impunea deci (cel puțin pentru partizanii lui), „relansarea", dacă nu chiar „reanimarea" organismului comunitar. A fost intenția vizibilă a recentei reuniuni de la San Salvador, a șefilor de state din America Centrală ; în acest scop s-a deplasat, în capitala micii republici, însuși președintele Johnson, s-a adoptat „o cartă", s-a anunțat acordarea de către S.U.A. a unui credit în valoare de 65 milioane dolari (30 milioane — „fonduri centro-americane pentru integrarea economică", 35 — pentru finanțarea diverselor proiecte de dezvoltare în țările Americii Centrale). E greu de presupus însă că numai prin asemenea măsuri se poate remedia situația economică și socială din această regiune.

Este o realitate pusă în lumină chiar de o serie de participanți la Conferința de la San Salvador. „Putem realiza scopurile pe care ni le propunem — spunea președintele Costa Ricăi, Joaquin Trejos Fernandez — numai obținînd progrese prin eforturile noastre combinate cu ajutorul financiar internațional". Idei asemănătoare a dezvoltat și președintele Salvadorului, Fidel Sanchez Hernandez, care, printre altele, a făcut apel ca cele cinci state membre ale comunității economice să se orienteze nu numai spre S.U.A., ci și spre celelalte țări din America Latină și din alte regiuni ale globului.

Președinții celor cinci republici din America Centrală care au participat la recenta reuniune economică de la San Salvador. De la stînga la dreapta : Somoza (Nicaragua), Trejos Fernandez (Costa Rica), Sanchez Hernandez (Salvador), Lopez Arellano (Honduras) și Montenegro (Guatemala).

Abu-Dhabi

CONFERINȚA EMIRILOR

Pentru a treia oară, cei nouă emiri ai Golfului Arabic s-au reunit pentru a pregăti organizarea unei Federații a emiratelor (Bahrein, Quatar, Dubai, Abu-Dhabi, Șarjah, Ajman, Oum Al-Gowein, Ras El-Khayma, Fujeira). La o primă întîlnire s-a hotărît înființarea unei Uniuni federale a Golfului Arabic pentru asigurarea independenței și dezvoltării economico-sociale, în urma retragerii Marii Britanii din regiunea golfului (toate emiratele erau protectorate britanice); o a doua conferință a emirilor n-a ajuns însă la nici un acord asupra unor chestiuni ca cele privind președinția federației, prerogativele Consiliului suprem și alegerii capitalei. De data aceasta, însă, un oarecare compromis s-a realizat : s-a luat decizia ca un comitet de juriști, experți în dreptul internațional și constituțional, să pregătească un pact permanent al emiratelor. Cît despre președinția federației, un acord supus spre aprobare emirilor prevede exercitarea ei prin rotație de către toți șefii de state, iar reuniunile Consiliului suprem să se țină în fiecare an în cîte o capitală diferită.

Basel

„O GHICITOARE ÎNTR-O ENIGMĂ"

Sînt cuvintele lui Churchill spuse în cu totul alte circumstanțe decît cele care le-au reactualizat recent. E vorba de ultima reuniune, în cadrul Băncii de reglemente internaționale (B.R.I.), a guvernatorilor băncilor centrale, înaintea vacanței de vară ; și s-ar părea că nu numai discreția deliberărilor — ceea ce e puțin spus, căci ea merge pînă la păstrarea cu strășnicie a secretelor — explică reluarea vechii butade, dar mai ales faptul că în centrul dezbaterilor, și cu toată discreția lor, toți știu că se are în vedere soarta lirei sterline. Or, despre ea, sînt destui care vorbesc ca despre o enigmă.

Abordate în plenul restrîns al „clubului de la Basel", trei ar fi — sînt de părere experții — chestiunile de interes actual : situația francului francez, eventualele vînzări de aur sud-african și — cea mai importantă — discutarea unui proiect de anvergură menit să consolideze o parte (aceea instabilă) a balanței lirei sterline. Că, într-adevăr, e cea mai importantă reiese din simplul fapt — sînt de părere cercurile financiare internaționale de la Basel — că rezervele Băncii Franței, cu toate pierderile din ultima vreme, se mențin la un nivel „confortabil", cît despre vînzările de aur sud-african către băncile centrale la 35 dolari uncia, ele se mai cer încă studiate, negocierile cu Pretoria nefiind, deocamdată, îndeajuns de edificatoare.

Se întrevede, pare-se, o acțiune de salvare „inextremis" a lirei. Se știe, însă, că guvernatorii băncilor centrale nu au competența de a acorda împrumuturi decît pe termen scurt ; pentru măsuri de mai mare amploare e necesar un acord politic, pe care numai guvernele respective au posibilitatea să-l dea. Nimeni nu neglijează însă ponderea unei decizii a financiarilor de la Basel, al căror rol de consilieri pe lîngă diversele ministere s-a dovedit cu prisosință. Or, tocmai detaliile acestei hotăriri fac interesul — și enigma — acestei reuniuni. Se știe doar că băncile centrale și B.R.I. au dispus acordarea unui credit de 2 miliarde dolari Băncii Angliei, rambursabil în zece ani. Pentru un timp, cel puțin nu se va mai vorbi despre o nouă devalorizare a lirei sterline. E, desigur, un rezultat. Dar — precizează Roy Jenkins, ministrul de finanțe britanic — aceasta nu va rezolva problema fundamentală a economiei engleze : deficitul balanței de plăți.

Un înalt oaspete al țării noastre — președintele HABIB BOURGUIBA

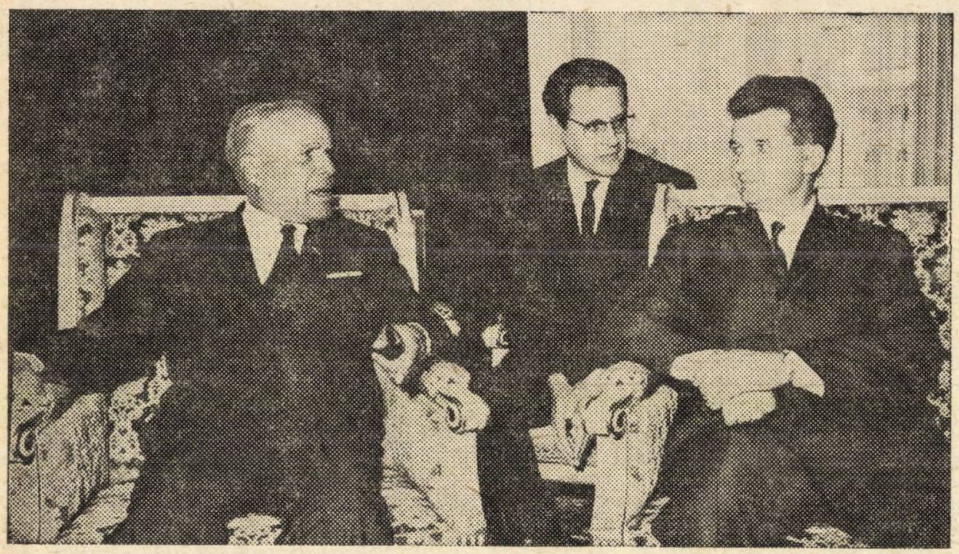

Întrevedere la Palatul Consiliului de Stat

Săptămîna în curs marchează o nouă etapă în evoluția relațiilor româno-tunisiene prin vizita oficială de prietenie întreprinsă în țara noastră de președintele Republicii Tunisiene, Habib Bourguiba, la invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu.

Personalitate marcantă a vieții politice tunisiene, Habib Bourguiba este cunoscut pentru contribuția de seamă pe care a avut-o la emanciparea Tunisiei. În fruntea statului, Habib Bourguiba promovează o politică internă menită să ducă la dezvoltarea economică și socială a țării sale, valorificarea bogățiilor naționale, dezvoltarea învățămîntului și culturii, ridicarea nivelului de trai al populației. Pe plan extern, politica sa este bazată pe principiile respectării independenței și suveranității fiecărui stat, ale interesului reciproc, cooperării și prieteniei între popoarele lumii.

Actuala vizită poate fi interpretată ca un nou prilej favorabil pentru afirmarea caracterului prietenesc și de colaborare al relațiilor dintre România și Tunisia, ca o mărturie concretă a dorinței lor comune de a depista noi posibilități în vederea extinderii și multiplicării acestor relații. Semnificațiile vizitei sînt mai edificator evidențiate prin raportare la evoluția de-a lungul istoriei a legăturilor româno-tunisiene. Primele mărturii sporadice despre legăturile dintre populațiile de pe teritoriile celor două țări urcă pînă departe în istorie, existența lor fiind consemnată, între altele, în scrierile marelui cărturar român Dimitrie Cantemir.

Deși relațiile diplomatice dintre cele două țări nu datează de multă vreme (1963), între România și Tunisia s-au stabilit în acest interval scurt relații de bună înțelegere și colaborare, a căror evoluție urmează un curs ascendent. În acest sens, întîlnirile dintre oameni de stat ai celor două țări, lărgirea schimburilor bilaterale de valori materiale și spirituale au reprezentat contribuții de seamă la o mai bună cunoaștere reciprocă și la întărirea prieteniei între cele două popoare. Pe fondul acestor legături s-au încheiat, în ultimii ani, un acord comercial și un acord de colaborare culturală și tehnico-științifică. În cursul tratativelor desfășurate la diverse niveluri, s-a constatat posibilitatea unei cooperări în domeniul petrolului în direcția prospectării și rafinării precum și a formării de cadre tunisiene calificate. Totodată, după cum a reieșit din aceste tratative, Tunisia este interesată în exploatarea și comercializarea fierului și a produselor sale de fosfat. Aplicarea acordurilor dintre cele două țări a scos în evidență existența unor posibilități și domenii noi de colaborare.

Dorința de a dezvolta legăturile româno-tunisiene a fost clar exprimată de cei doi conducători de stat. În ziua sosirii pe pămîntul României a președintelui Habib Bourguiba, președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, sublinia în toastul pronunțat la dejunul oficial în onoarea înaltului oaspete tunisian :

„Constatăm cu satisfacție că relațiile de prietenie dintre Republica Socialistă România și Republica Tunisiană cunosc o evoluție ascendentă în toate domeniile, dînd astfel expresie năzuințelor pe care le-au nutrit din vechime popoarele noastre spre o bună înțelegere și colaborare. Contactele româno-tunisiene din ultimii ani, acordurile care au fost încheiate au făcut posibilă o mai largă cunoaștere a preocupărilor și realizărilor celor două popoare și au creat condiții prielnice pentru dezvoltarea continuă a colaborării bilaterale reciproc avantajoase. Doresc să remarc că țările noastre dispun de posibilități sporite pentru realizarea unei rodnice cooperări economice și tehnice, pentru lărgirea schimburilor pe tărîm cultural și alte domenii de interes comun și sînt convins că, în cursul convorbirilor, vom cădea de acord asupra căilor și metodelor de fructificare a acestor posibilități".

La rîndul său, președintele Habib Bourguiba a declarat cu același prilej : „Cooperarea dintre Tunisia și România poate fi citată ca exemplu, relațiile noastre extinzîndu-se la numeroase domenii. Volumul schimburilor comerciale tunisiano-române crește în mod regulat, acorduri de colaborare culturală, tehnică și științifică au fost încheiate între țările noastre. Importante acorduri de cooperare economică sînt în curs de negociere și vor lărgi în curînd cadrul colaborării noastre în interesul ambelor noastre state".

În toasturile rostite la dejun, cei doi conducători de stat au formulat aprecieri favorabile referitoare la realizările obținute de România și Tunisia pe calea dezvoltării lor naționale. Ei au subliniat influența favorabilă a acestor succese asupra legăturilor de colaborare româno-tunisiene și aportul lor la cauza păcii, libertății și progresului în lume. „Poporul român — declara președintele Consiliului de Stat — privește cu deosebit interes și caldă simpatie eforturile talentatului popor tunisian pentru dezvoltarea economiei, culturii și învățămîntului, pentru punerea în valoare a resurselor țării și îmbunătățirea condițiilor sale de viață. Realizările pe care le-a dobîndit poporul tunisian prieten îi deschid noi perspective pentru continua sa propășire pe calea progresului și civilizației". Aducînd un omagiu voinței țării noastre de a normaliza și întări relațiile cu toate națiunile, președintele Tunisiei sublinia următoarele : „Îmi este, de asemenea, plăcut să vă exprim admirația noastră pentru eforturile susținute pe care poporul român le desfășoară pentru dezvoltarea țării sale. El a reușit în scurt timp să facă din România o țară prosperă și puternic industrializată".

Programul vizitei în țara noastră oferă înalților oaspeți tunisieni posibilitatea să ia cunoștință în mod nemijlocit cu opera de construcție socialistă în care este angajat poporul nostru, cu rezultatele obținute în dezvoltarea multilaterală a economiei și culturii. Actuala vizită ilustrează din nou importanța crescîndă pe care România o acordă intensificării colaborării cu tinerele state care luptă pentru înlăturarea urmărilor dominației coloniale, pentru propășirea lor economică și socială, dezvoltarea relațiilor sale cu toate statele, indiferent de sistemul lor economic și social. Vizita prilejuiește un schimb de vederi cuprinzător atît asupra dezvoltării și întăririi continue a relațiilor de prietenie dintre România și Tunisia, cît și asupra unor probleme ale situației internaționale.

Înțeleasă atît la București cît și la Tunis ca o ocazie deosebit de favorabilă pentru strîngerea în continuare a legăturilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări, ca un prilej de aprofundare a cunoașterii și aprecierii reciproce, prezenta vizită este, totodată, privită într-un context mai larg, ca un aport la cauza păcii și cooperării internaționale.

Rodica GEORGESCU

Jiri HAJEK

ministrul
afacerilor
externe
al Republicii
Socialiste
Cehoslovace

„Fiecare țară este răspunzătoare pentru evoluția ei"

Timp de cîteva zile, ne-a vizitat țara, la invitația guvernului român, ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace, prof. dr. Jiri Hajek. În timpul vizitei, oaspetele cehoslovac a fost primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, și de tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri. Șeful diplomației cehoslovace a avut convorbiri cu ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu.

În ultima zi a vizitei, ministrul afacerilor externe al Cehoslovaciei ne-a expus, în cadrul unui interviu, coordonatele activității internaționale a țării sale.

La începutul interviului, am solicitat ministrului afacerilor externe al Cehoslovaciei să dezvolte ideea, subliniată cu diferite prilejuri — în documente oficiale, în cuvîntări ale conducătorilor de partid și de stat din țara prietenă — a necesității ca politica externă cehoslovacă „să-și accentueze continuitatea".

— Despre aceasta pot vorbi cu multă convingere în România, unde evoluția țării noastre pe drumul socialismului este privită cu încredere și simpatie. Politica externă a fiecărei țări trebuie să vegheze la asigurarea securității politice a țării respective și să garanteze caracterul social și politic al evoluției interne care corespunde intereselor sale naționale. De ce subliniem necesitatea de a accentua continuitatea politicii noastre externe ? În actualul proces al dezvoltării noastre, a cărui trăsătură principală, permanentă, o constituie caracterul său socialist, au loc o serie de discuții, se operează reevaluarea diferitelor date. Între obiectivele urmărite se află, în primul rînd, promovarea intereselor naționale ale Cehoslovaciei și consolidarea caracterului socialist al dezvoltării țării noastre. În domeniul politicii externe, realizarea acestor țeluri este garantată tocmai de respectarea și accentuarea continuității liniei urmate pînă acum, ale cărei principale elemente sînt alianța cu Uniunea Sovietică, cu țara dv., cu celelalte țări socialiste. Caracterul socialist determină apartenența țării noastre la comunitatea socialistă mondială. Sistemul nostru de alianțe din Europa garantează securitatea împotriva presiunilor externe și, în același timp, favorizează eficacitatea cooperării economice cu diferite țări ale continentului.

În continuare, prof. dr. Jiri Hajek s-a referit la principalele caracteristici ale politicii externe a R.S. Cehoslovace.

— Cehoslovacia este membru al comunității țărilor socialiste. Noi subliniem necesitatea unității țărilor socialiste, această unitate fiind înțeleasă ca ținînd seama de ceea ce este specific pentru fiecare țară. Pornind de aici, de la faptul că este vorba de unitate în diversitate, credem că eficacitatea alianței noastre poate crește necontenit.

Coexistența pașnică cu toate țările, indiferent de sistemul lor economic și social, este un alt principiu important pe care îl promovăm în politica noastră externă. În practică, putem urmări foarte bine importanța acestui principiu și posibilitățile sale de acțiune mai ales în Europa, apreciere care, am constatat, este împărtășită și în țara dv. Activitatea noastră în Europa se materializează, în primul rînd, în promovarea ideii securității europene și a cooperării multilaterale — științifică, tehnică, culturală etc. — între țări.

Trebuie subliniat că acest al doilea postulat — coexistența pașnică — nu contravine în nici un fel apartenenței noastre la comunitatea socialistă mondială ; credem că aplicarea politicii de coexistență pașnică în practica relațiilor internaționale decurge din și este determinată de faptul că sîntem țară socialistă.

Obiectul interviului l-au format, în continuare, o serie de aspecte legate de practica relațiilor internaționale, a raporturilor dintre state. L-am rugat pe prof. dr. Hajek să ne expună care sînt, după opinia domniei-sale, normele care trebuie respectate în relațiile interstatale.

— Trebuie respectat, ca principiu, chiar respectul reciproc ; de asemenea, suveranitatea națională, neintervenția în viața internă, avantajul mutual, bunăvoința de a coopera, de a rezolva toate problemele de interes comun. În relațiile dintre țările socialiste există elemente în plus — legăturile prietenești, atmosfera de sinceritate care, bineînțeles, nu exclud celelalte principii.

— La încheierea vizitei dv. în România, cum apreciați actualul stadiu al relațiilor cehoslovaco-române și perspectivele dezvoltării lor ?

— Contactele bilaterale între două țări frățești sînt o necesitate ; ele permit părților explorarea și apoi utilizarea cît mai bună a posibilităților de colaborare în avantajul reciproc.

În curînd, țările noastre vor încheia un nou acord global, incluzînd și problemele cooperării, care va urma tratatului cehoslovaco-român încheiat în urmă cu 20 de ani. El urmează să țină seama de evoluția Cehoslovaciei și României și de actualul context pe un plan mai general, care depășește cadrul celor două țări ale noastre. În cursul vizitei mele, au fost examinate diferite probleme de interes reciproc. Apreciem mult faptul că în România conducătorii, ca și opinia publică, manifestă față de evoluția noastră simpatie și înțelegere, subliniind că în fiecare țară poporul și guvernul respectiv sînt singurii răspunzători pentru evoluția ei. Este o atitudine tovărășească, frățească, care ne dă un mare sprijin moral și politic.

Am constatat, împreună cu distinsul meu coleg Corneliu Mănescu, faptul că nu există nimic care să ne divizeze, că sînt numeroase elementele care leagă cele două țări ale noastre. Avem mari posibilități pentru dezvoltarea relațiilor noastre bilaterale în sfera economică, a cooperării științifice și tehnice, în domeniul educației, culturii și artei, turismului.

Dezvoltării relațiilor economice dintre România și Cehoslovacia îi servește și vizita întreprinsă zilele trecute de vicepremierul român, Gheorghe Rădulescu, la Praga, convorbirile sale cu Frantisek Hamouz, vicepreședinte al guvernului cehoslovac. Aria colaborării dintre țările noastre este foarte cuprinzătoare.

— Este prima dv. vizită în România ?

— Nu, am mai vizitat țara dv. ; ultima oară, în 1962. Am constatat mari schimbări — construiți mult, cu mult elan, cu mult bun gust, ceea ce apreciem și admirăm. În toate domeniile constatăm mari progrese, rezultat al activității intense depuse de partid și de guvern în direcția îndeplinirii obiectivelor dezvoltării socialiste a întregii societăți. Toate acestea generează multă încredere și speranța că relațiile de cooperare dintre țările noastre se vor dezvolta continuu.

Corneliu VLAD

Reuniunea O.N.U. de la București

Ședințele Comitetului administrativ de coordonare și Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U., care s-au succedat într-un ritm de lucru intens în palatul Marii Adunări Naționale, au luat sfîrșit vineri după-amiază. Ultimii oaspeți au părăsit Capitala luni dimineața.

Importantă pentru activitatea de viitor a multor organisme din sistemul Națiunilor Unite — după cum o atestă chiar alăturatele cuvinte ale secretarului general U Thant —, importantă pentru spiritul de cooperare internațională, reuniunea de la București și-a demonstrat importanța — după cum o atestă numeroasele declarații ale participanților — și în ceea ce privește cunoașterea nemijlocită a realităților românești și implicit sporul de respect și simpatie pe care contactul cu România l-a prilejuit oaspeților. Însoțind grupul de personalități care s-au aflat în țara noastră încă de la sosire și avînd posibilitatea de a discuta pentru a doua sau a treia oară cu unele dintre ele la un interval de timp de cîțiva ani, am notat o suită de opinii și impresii. Nu au fost interviuri sau declarații, ci pur și simplu zeci de convorbiri petrecute fie în pauzele dintre ședințele reuniunii, fie la recepții, fie în orele libere de seară, fie în week-end-ul pe care cei mai mulți dintre participanți l-au petrecut pe plaja mării sau la Brașov.

OPINII ȘI IMPRESII ALE

■ O declarație a secretarului general U Thant, în exclusivitate pentru revista „Lumea" ■ Convorbiri cu conducători ai principalelor organisme ale O.N.U. despre activitatea acestora și colaborarea cu România

Cu aceeași deosebită amabilitate pe care a manifestat-o la sosirea sa la București, *secretarul general U THANT* a binevoit să răspundă solicitării noastre făcîndu-ne o scurtă declarație cu privire la rezultatele Reuniunii mixte O.N.U. care a avut loc între 3—5 iulie în România. Secretarul general U Thant m-a primit cîteva minute înainte de a se îndrepta spre aeroportul internațional Băneasa de unde urma să plece în capitala austriacă.

— După cum v-am comunicat acum cîteva zile, am sosit la București pentru a participa la reuniunea Comitetului administrativ de coordonare al cărui președinte sînt. De asemenea, am luat parte la sesiunea mixtă care a reunit pe șefii agențiilor specializate și pe membrii Comitetului pentru programe și coordonare al Consiliului Economic și Social O.N.U. Pot să vă declar că ședințele pe care le-am condus au fost încununate de succes și au determinat rezultate deosebit de bune. Concluzia mea este că atmosfera de lucru care a domnit în timpul ședințelor a fost foarte cordială, întreaga reuniune caracterizîndu-se printr-un spirit evident de înțelegere și cooperare. Aceasta s-a datorat dorinței de conlucrare care a animat pe reprezentanții guvernelor și pe șefii instituțiilor specializate. Regret că nu sînt în măsură — datorită necesității de a pleca în alte misiuni ale Națiunilor Unite — să conduc reuniunile mixte în ultima zi a lucrărilor. Îmi exprim convingerea că lucrările se vor încheia cu rezultate pozitive.

Vreau să folosesc prilejul acestei declarații făcute revistei „Lumea" pentru a transmite mulțumirile mele cele mai sincere guvernului și poporului român pentru primirea deosebit de călduroasă cu care ne-a întîmpinat atît pe mine cît și pe colegii mei din cadrul organismelor O.N.U. întrunite la București. Încă o dată mulțumirile mele autorităților române pentru excelentele pregătiri făcute pentru ca reuniunea noastră să se desfășoare în cele mai bune condițiuni. În mod special țin să exprim recunoștința noastră din toată inima excelenței sale președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, cu care am avut întrevederi și convorbiri utile în timpul vizitei la București. Mulțumim președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, și ministrului afacerilor externe Corneliu Mănescu, distinsul președinte al celei de a XXII-a sesiuni a Adunării Generale — cu care am avut, de asemenea, convorbiri în probleme de interes reciproc între România și O.N.U. — pentru deosebita lor amabilitate, pentru sprijinul acordat acestei reuniuni, pentru contribuția adusă la succesul ei și la atmosfera atît de plăcută pentru toți participanții care s-au aflat în acest frumos și istoric oraș al României. După cum am mai spus și în alte ocazii, consider că România aduce o contribuție substanțială la activitatea Națiunilor Unite. Atașamentul țării dv. la Carta Națiunilor Unite a fost reconfirmat în importantul cuvînt rostit de președintele Nicolae Ceaușescu la deschiderea lucrărilor Reuniunii mixte. Transmit cele mai calde urări de fericire și prosperitate continuă guvernului și poporului român, al cărui mare progres economic și social l-am putut nota cu prilejul acestei a treia vizite în România.

Pe domnul *M. GUERRERO, președintele ECOSOC*, l-am revăzut după patru ani. Domnia sa vizitase pentru întîia oară România cu delegația venezueleană care, îmi spune, „era o primă solie a dorinței îndepărtatei țări latino-americane de a înnoda legătură cu o țară est-europeană de origine comună". Vorbim despre Conferința UNCTAD, ale cărei rezultate sînt destul de modeste în raport cu nevoile țărilor în curs de dezvoltare, despre Conferința internațională pentru drepturile omului la a cărei reușită a contribuit și reprezentantul venezuelean Andrés Aguilar — un bun prieten al României, care făcea parte din aceeași primă delegație care ne-a vizitat acum puțini ani — și, desigur, despre reuniunea de la București.

Privesc lucrările celor două organisme — îmi spune dl Guerrero — prin prisma aportului lor la sesiunea de vară a ECOSOC pe care o voi prezida începînd din 8 iulie la Geneva. O agendă extrem de încărcată ne așteaptă, și ceea ce am încercat să facem aici a fost de a ne apropia de o serie de soluții cerute de problematica atît de complicată pe care o avem în față. Achitîndu-ne de sarcinile directe și de actualitate care revin Consiliului Economic și Social, noi sîntem, în clipa de față, extrem de absorbiți de elaborarea celei mai corespunzătoare strategii pentru a face din deceniul 1970—1980 cu adevărat un deceniu al dezvoltării. Strategia noastră este îndreptată împotriva calamităților sărăciei, ignoranței, bolilor, mizeriei, înapoierii economice. Nu cred că avem dreptul, în virtutea bogatei experiențe pe care au acumulat-o Națiunile Unite și instituțiile lor specializate, să nu luăm toate măsurile pentru a ne feri de un eșec. Nu știu cine va judeca, spre sfîrșitul deceniului opt al veacului, rezultatele activității noastre de astăzi. În orice caz, tînăra generație va trebui să fie sigură atunci că noi am depus toate energiile noastre și am stimulat cooperarea statelor membre ale O.N.U. pentru o lume mai bună. Ceea ce vreau să vă spun după revederea României este cît se poate de simplu. Fiind aici, într-o țară de care pe noi, latino-americanii, ne leagă însăși vorbirea noastră de obîrșie comună, poți înțelege mult mai bine admirația cu care este înconjurată în lume România, al cărei progres economic și social nu mai reprezintă o noutate, ci o dovadă strălucită a calităților și capacităților poporului ei.

Ambasadorul JHA, șeful misiunii diplomatice indiene în capitala franceză, președintele Comitetului pentru programe și coordonare al ECOSOC, m-a primit cu o deosebită voie bună, trăsătură pe care — mi-au spus colegii domniei-sale — i-o remarcă orice nouă cunoș-

În timpul lucrărilor reuniunii

PARTICIPANȚILOR

tință. Expansivitatea firii acestui diplomat — cu părul alb, dar plin de neastîmpăr ca un tînăr — este dublată de o comunicativitate deosebită. Este o vizită admirabilă, o muncă admirabilă, o cunoaștere admirabilă — ne spune el. Excepționale condiții pregătitoare, pentru care cu toții sîntem recunoscători guvernului român, și-au găsit un echivalent în rodnicul și extrem de valorosul schimb de păreri din cadrul reuniunii. În discuțiile noastre, după cum știți, un loc special a ocupat problema resurselor umane și a angrenării lor în mod deplin în procesul dezvoltării. Fiind preocupați de organizarea viitorului deceniu al dezvoltării, considerăm că problema valorificării resurselor umane este o preocupare de prim ordin atît pentru fiecare națiune cît și pentru întreaga omenire. Cred că este datoria noastră, a celor care avem o misiune cît de mică în sistemul O.N.U., să depunem toate eforturile și priceperea noastră în slujba înlesnirii cooperării internaționale. Personal, privesc cooperarea internațională în strînsă interdependență cu marile probleme ale lumii a treia. Consider cooperarea internațională destinată abordării într-un spirit de demnitate și respect a principalelor probleme ale lumii de astăzi ; și aș numi, în primul rînd, problema dezvoltării sociale, economice, științifice, tehnice. Pacea este raportată astăzi la dezvoltare, iar dezvoltarea nu poate avea loc fără condiții de pace. Înțelegînd bine acest raport, vom fi cu atît mai folositori omenirii. Caracterizată prin îndrăzneala și sinceritatea concepțiilor expuse de participanți, reuniunea noastră va fi un jalon al muncii de coordonare și programe încununate de succes a organismelor O.N.U.

M-am întreținut îndelung cu *RENÉ MAHEU, directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (U.N.E.S.C.O.).* Subiectele abordate alcătuiesc tema unui viitor articol. Transcriu aici doar cîteva dintre opiniile domniei-sale despre șederea în țara noastră.

— Sosind de rîndul acesta în România, aveam senzația că mă întorc în locuri familiare, mi-a declarat directorul general al U.N.E.S.C.O. Apreciind drept fructuoase schimburile de vederi din cadrul reuniunii, aș dori să mă opresc asupra propriei experiențe acumulată din schimburile de păreri pe care le-am avut personal cu oficialitățile românești. Am avut cinstea de a fi primit de către președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, precum și de președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer ; am purtat convorbiri cu titularii departamentelor învățămîntului, culturii, artei ; m-am întreținut des în timpul prezenței mele aici cu oficialitățile din fruntea Ministerului Afacerilor Externe. Totalizînd multe ore, toate aceste întrevederi și convorbiri sînt de o mare și deosebită importanță. Mi-am întărit convingerea că România are un atașament durabil pentru țelurile O.N.U. și, respectiv, pentru U.N.E.S.C.O. Dincolo de căldura și ospitalitatea desăvîrșită ale primirii făcute participanților la reuniunea de la București, dincolo de spiritul de amiciție manifest în raporturile României cu U.N.E.S.C.O., țin să subliniez finalitatea care se poate distinge în acțiunile diplomației culturale a României. Această finalitate este comprehensiunea internațională, este asigurarea dezvoltării pașnice a omenirii, este, în ultimă instanță, înflorirea personalității umane și a civilizației. Am vorbit cu președintele Ceaușescu despre cooperarea culturală europeană, despre cooperarea culturală mondială, despre problemele sprijinirii educației, științei și culturii în lumea a treia. Obișnuiesc să definesc drept excelentă colaborarea României cu U.N.E.S.C.O. și inițiativele românești drept un model. Acum, după convorbirile avute la București, vreau să relev adeziunea sinceră, profundă, rațională și realistă a României la obiectivele U.N.E.S.C.O. Este o adeziune conștientă și hotărîtă atît față de acțiunile imediate, cît și pentru programele pe termen lung.

Directorul general al Biroului Internațional al Muncii, domnul DAVID MORSE, a ținut să releve, în cele cîteva minute ale întrevederii avute, valoarea reuniunii de la București pentru identificarea precisă a obiectivelor celui de-al doilea deceniu al dezvoltării :

— Abordate pe larg și în profunzime, problemele deceniului 1970—1980 vin acum în dezbaterea altor organisme O.N.U. și a agențiilor care-și vor da contribuția la efectuarea sa. S-a încercat la București să se ușureze munca de planificare viitoare prin discutarea soluțiilor celor mai realiste. O.I.M. este satisfăcută și încurajată de rezultatele colaborării cu țara dv. în executarea convenției comune dintre P.N.U.D., O.I.M. și România în privința centrului de perfecționare și pregătire a cadrelor de conducere din întreprinderi de la Otopeni. Este un frumos și instructiv exemplu de cooperare internațională.

Țin să exprim cele mai calde mulțumiri guvernului român, care ne-a asigurat desăvîrșite condiții de lucru.

Cu domnul *BERNARD TWIGHT, secretarul general al Organizației Internaționale a Aviației Civile*, am discutat pe malul mării, într-o matinală preumblare la Mamaia. Este — mi-a spus domnia sa — cît se poate de îmbucurător să constatăm că într-un domeniu, oarecum special al colaborării internaționale cum este aviația, situația este în prezent mult mai favorabilă decît cu un deceniu în urmă. Eu cred că este o implicită influență a procesului de îmbunătățire a atmosferei politice internaționale. Sîntem dornici ca O.I.A.C. să-și poată aduce toată contribuția la intensificarea cooperării între toate statele. Vreau să vă spun cu toată sinceritatea că știuta comparație între Florida și litoralul României este întru totul justificată. Aș dori ca frumusețile turistice ale țării dv. să fie mai bine cunoscute în Statele Unite, convins fiind că aceasta va contribui la afluența vizitatorilor americani în România. Eu intenționez să petrec împreună cu familia o vacanță la Mamaia.

Opiniile profesorului SIGVARD EKLUND le-am cules cu prilejul recepției oferite în cinstea participanților la reuniunea O.N.U.

România — mi-a spus distinsul savant suedez — se poate mîndri cu tradiția sa în privința colaborării în cadrul A.I.E.A. (Agenția Internațională pentru Energia Atomică) încă de la crearea sa. Această tradiție atît de fructuoasă pentru cooperarea internațională se adaugă multiplelor contribuții ale României la înțelegerea internațională, între care aș menționa activitatea extrem de importantă în Comitetul celor 18 de la Geneva.

România, care găzduiește importanta noastră reuniune — îmi declară domnul *A. H. BOERMA, președintele F.A.O.* — este cunoscută pentru atenția acordată succesului cooperării între toate statele mici, mijlocii sau mari. Colaborarea României cu F.A.O. cuprinde numeroase aspecte dintre cele mai importante. Prezența mea în această țară nu s-a limitat doar la activitatea reuniunii O.N.U., ci am căutat să folosesc toate prilejurile pentru a-mi forma o părere cît se putea de completă despre România. Și concluzia este excelentă.

Am apreciat atît contactele foarte importante avute la București, contacte care au confirmat interesul arătat de România activității F.A.O., cît și stadiul înaintat pe care l-au dobîndit structura științifică în agricultură ca și aplicarea tehnicii moderne într-o economie agrară practicată pe scară mare. Rezultatele remarcabile dobîndite de România într-o serie de sectoare ale dezvoltării agriculturii pot servi și altor țări.

Cristian POPIȘTEANU

Articol scris pentru „Lumea" de

Eric S. Heffer
membru al Camerei Comunelor

Anglia și scadența N.A.T.O.

În momentul de față, oamenii își îndreaptă speranțele către o reglementare pașnică în Vietnam. Această poziție este justă, deoarece războiul din Vietnam nu numai că e absurd și barbar, dar ridică dificultăți în calea asigurării unei păci trainice în Europa. Totuși, în Europa au loc evenimente care trezesc mari speranțe. Atît în Europa occidentală cît și în Europa răsăriteană s-au făcut auzite glasuri care afirmă că a sosit timpul să se pună capăt N.A.T.O. și, ca urmare, Tratatului de la Varșovia. În țările din N.A.T.O. și din Tratatul de la Varșovia se fac eforturi pentru schimbarea divizării actuale a continentului ; se încheie aranjamente bilaterale, urmînd să se realizeze și altele pe viitor.

Ar fi tragic dacă un guvern laburist nu ar profita de această conjunctură excelentă, dar mă tem că acest pericol există. În ciuda comunicatului cerînd și sprijinind o conferință de securitate europeană după vizita la Moscova a primului ministru Wilson, nu a apărut nici o urmare reală.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a fost înființată la 4 aprilie 1949, adică cu peste 19 ani în urmă. Ea a intrat în vigoare la 24 august 1949, țările „fondatoare" fiind Belgia, Canada, Franța, Italia, Portugalia, Danemarca, Norvegia, Luxemburg, Islanda, Olanda, Regatul Unit și Statele Unite ale Americii. Grecia și Turcia au devenit membri ai N.A.T.O. la 18 februarie 1952, iar R. F. a Germaniei la 6 mai 1955. Dezbaterea cu privire la ratificarea tratatului de către Marea Britanie a avut loc în Camera Comunelor la 12 mai 1949.

Din aceste date reiese clar că Tratatul Atlanticului de Nord a apărut în cadrul „războiului rece". El a urmat curînd după cuvîntarea rostită de Winston Churchill la Fulton (S.U.A.). Această cuvîntare a fost condamnată într-o moțiune de cenzură prezentată în Camera Comunelor de William Warbey, pe atunci membru al Parlamentului din partea circumscripției electorale Luton. În moțiune se spunea : „Camera Comunelor consideră că propunerile în vederea unei alianțe militare între Commonwealthul britanic și S.U.A. în scopul de a lupta împotriva răspîndirii comunismului, așa cum au fost prezentate de onorabilul gentleman, membru al Camerei din partea circumscripției electorale Woodford, (adică Winston Churchill) sînt menite să dăuneze bunelor relații dintre Marea Britanie, S.U.A. și U.R.S.S. și sînt potrivnice cauzei păcii".

În cursul dezbaterii, William Warbey a spus : „Trebuie să fie clar că în cazul în care încheiem o alianță militară cu S.U.A. — ceea ce, dincolo de fraze, constituie esența problemei — S.U.A. vor fi partenerul dominant. S.U.A., cu resursele lor de patru ori mai mari decît ale noastre, vor fi partenerul dominant în această alianță".

Acest lucru a fost confirmat de viață ; S.U.A. au dominat în practică pe toți partenerii din alianță. În esență, alianța a devenit instrumentul politicii S.U.A. în Europa. Warbey a rostit cuvinte profetice atunci cînd a spus : „Nu sînt în favoarea acestei alianțe militare... care va împărți lumea în două și va duce la un conflict fatal". De fapt, conflictul fatal nu s-a produs, dar împărțirea lumii în două a constituit totdeauna un pericol potențial și un conflict fatal a fost uneori foarte aproape.

Astăzi se discută insistent despre scadența N.A.T.O. și, întrucît anul viitor tratatul urmează să fie reînnoit, există un prilej serios să se acționeze în vederea lichidării lui complete. Hotărîrea din martie 1966 a Franței de a se retrage din organizația militară a alianței nu a provocat cîtuși de puțin o reacție negativă în toate țările din N.A.T.O. Danezii și canadienii au adoptat o atitudine împăciuitoare ; acest punct de vedere a dobîndit sprijin în Italia și în alte țări. La conferința N.A.T.O., ținută la Bruxelles, s-a formulat chiar un apel la îmbunătățirea relațiilor cu Uniunea Sovietică și țările socialiste din Europa. Apelul, inclus în raportul cunoscut sub numele de raportul Harmel, arăta că țările din N.A.T.O. „sînt hotărîte să-și îndrepte energiile spre acest obiectiv (o reglementare definitivă și stabilă în Europa) prin măsuri realiste menite să promoveze o destindere în relațiile Est-Vest".

O mare întrebare care se pune este dacă Franța se va retrage cu totul din N.A.T.O. anul viitor, cînd alianța împlinește 20 de ani. Sînt de părere că acest lucru s-ar putea întîmpla, dar există posibilitatea ca poziția Franței să fie influențată de cea a Marii Britanii, care poate fi hotărîtoare. Partidul laburist britanic afirmă că sprijină alianța. El a făcut această afirmație în cursul alegerilor din 1964 și a repetat-o în manifestul cu prilejul alegerilor din 1966. Totuși, consider că situația este atît de fluidă în ce privește Europa, încît s-ar putea produce o schimbare reală, în special dacă mișcarea laburistă britanică ar exercita presiuni suficiente asupra guvernului. Ar fi absurd ca Marea Britanie să constituie bastionul unei concepții depășite multă vreme după ce ea a fost abandonată de alții. George P. Kennan, ambasadorul S.U.A. la Moscova pînă în 1966, a declarat la Geneva în 1965 : „După războiul din 1939—1945, autorii politicii americane ...prin crearea N.A.T.O. au tras în mod arbitrar o linie de-a lungul Europei împotriva unui atac pe care nimeni nu-l plănuia. Pactul Atlantic a fost inoportun deoarece era cu totul inutil".

Aceasta era opinia unui om care credea în politica „de îngrădire a Uniunii Sovietice" și care purta în parte răspunderea pentru înființarea N.A.T.O. Dacă N.A.T.O. era inutil atunci cînd a fost creat în 1949, părere pe care mi-o însușesc pe deplin, cu cît este mai inutil în 1968 ?

Consider că această părere este confirmată în cuvîntarea rostită de Denis Healey, ministrul apărării al Marii Britanii, în martie 1968, în cursul dezbaterii din Camera Comunelor cu privire la apărare. El a spus : „Alianța (N.A.T.O.) a acceptat acum să țină seama de intențiile adversarilor ei ca și de capacitățile lor militare, și consideră că aceste intenții sînt pașnice".

Sînt de acord că alianța există și că nu poate fi desființată peste noapte. Consider însă că strategia Marii Britanii trebuie să fie de a ajunge la o înțelegere cu țările din Tratatul de la Varșovia, astfel încît forțele militare să poată fi reduse și tratatele să fie în cele din urmă desființate. Iată de ce cererea de a se organiza o conferință cu privire la securitatea europeană este de cea mai mare importanță.

N.A.T.O. există de 19 ani. Pe baza art. 13, în martie viitor, orice țară semnatară se poate retrage din tratat. Franța va rămîne oare ? Mă îndoiesc. În aceste împrejurări, situația Marii Britanii — în special cu un guvern laburist — devine aproape imposibilă.

Preambulul la Tratatul N.A.T.O. declară că semnatarii „sînt hotărîți să apere libertatea, moștenirea comună și civilizația popoarelor lor bazate pe principiile democrației, libertății individuale și domniei legii". Aceasta este o declarație uimitoare atunci cînd constatăm că Portugalia este unul din semnatari, că militarii greci au folosit armele N.A.T.O. pentru lovitura lor de stat și că America, principalul semnatar, încalcă în Vietnam orice lege imaginabilă.

Sînt de părere că anul viitor, cînd tratatul urmează să fie reînnoit, trebuie să se manifeste opoziție și să se găsească o nouă bază pentru acorduri inter-europene. Între timp, guvernul britanic trebuie să ia măsuri pentru a convoca o conferință cu privire la securitatea europeană. În cercurile militare ale N.A.T.O. se discută dacă trebuie să se pună bază pe armele nucleare sau pe forțele convenționale. Dacă nu ne dezvoltăm armamentul nuclear, se afirmă, atunci să sporim efectivele noastre militare. Sînt de părere că nici unul din argumente nu-și are rostul și că actuala destindere dintre Est și Vest trebuie folosită ca un prilej de a acționa în vederea valorificării posibilităților de înfăptuire a securității europene.

Îmi permit să închei citînd un articol de Victor Zorza, apărut în „The Guardian". Nu sînt totdeauna de acord cu Zorza, dar cu acest prilej am considerat analiza sa justă. El a spus : „Este aproape inutil să spunem că obiectivele oricărei acțiuni de acest fel nu ar fi antiamericane. Ele ar fi însă în interesul Europei și al lumii, căci sistemul de securitate colectivă, care ar trebui să înlocuiască confruntarea existentă, ar fi în avantajul atît al supraputerilor cît și al țărilor mai mici. A mai rămas puțin timp. Tratatul N.A.T.O. urmează să fie revizuit anul viitor".

reflector

DUPĂ O VIZITĂ ÎN ROMÂNIA

Președintele Camerei de comerț și industrie din Birmingham, Frank Cole, care a vizitat de curînd țara noastră în fruntea unei delegații de afaceri, a prezidat, curînd după întoarcerea în Marea Britanie, o reuniune a Camerei cu participarea primului ministru Wilson. În cuvîntarea rostită cu această ocazie, dl Cole a făcut aprecieri privind vizita în România, economia țării noastre, perspectivele relațiilor bilaterale. „În următorii ani — a spus dl Cole — România va menține un ritm înalt al dezvoltării economice. Nu poți să nu fii impresionat de hotărîrea românilor și de obiectivele pe care și le propun. Totul confirmă sprijinul popular pentru măsurile guvernului român, care urmărește să asigure țării o poziție de frunte în Europa, poziția unei țări industriale avansate". Președintele Camerei de comerț și industrie din Birmingham a apreciat că România oferă perspective largi pentru companiile engleze, adăugînd că „vor obține cele mai mari succese acelea care, pe de o parte, se vor preocupa să stabilească relații strînse cu beneficiarii — întreprinderile de comerț exterior și ministerele industriale din România — și care, pe de altă parte, vor fi dispuse să adopte o poziție flexibilă față de propunerile de cooperare".

Dl Cole consideră că între Birmingham și Brașov există unele asemănări în ce privește profilul industrial. El a recomandat să se stabilească „relații speciale" între unitățile industriale din cele două orașe. De asemenea, vorbitorul i-a sfătuit pe oamenii de afaceri britanici să consolideze prin eforturi individuale rezultatele obținute prin contacte oficiale.

NOI PRECIZĂRI ALE POZIȚIEI P.L.D.

Într-un recent interviu acordat ziarului „Die Welt", președintele partidului liber-democrat, Walter Scheel, a precizat poziția partidului său față de problemele actuale ale politicii interne și externe vest-germane. În ce privește politica răsăriteană, Scheel a spus că mult mai important și mai urgent decît o discuție abstractă despre problema germană ar fi să se ajungă la relații normale cu R. D. Germană — relații care să fie asemănătoare acelora pe care R.F.G. le întreține cu alte țări — și „chiar la cooperare". Partidul liber-democrat — a declarat Scheel — se pronunță împotriva marii coaliții de la Bonn, principiile lui fiind, în punctele hotărîtoare, diferite de politica acesteia.

ÎN ECHILIBRU

Recentele demonstrații din Argentina au avut un caracter fără precedent în ultimii ani. Totuși, bazele regimului militar nu par a fi în pericol. În interiorul guvernului s-au format grupuri principale : primul, format din „liberali", este condus de generalul Julio Alsogaray și de ministrul de finanțe, Adalbert Krieger Vasena ; al doilea grup, format din „naționaliști", este condus de ministrul de interne, Guillermo Borda. Tocmai această împărțire în două a grupului conducător pare a asigura poziția generalului Ongania. Acesta îi mulțumește și pe „liberali" în ceea ce privește politica economică — dînd cale liberă în țară investițiilor străine — și, totodată, dă satisfacție „naționaliștilor" în ce privește amînarea pentru încă zece ani a întoarcerii la un regim parlamentar.

Corespondență din Stockholm de la trimisul nostru, Felicia Antip

Tînăra generație și problemele internaționale

Stabilind după-amiaza de joi, 4 iulie, pentru întrevederea pe care avea să mi-o acorde, domnul Jan Myrdal a avut desigur în vedere că oricum trebuia să vină la Stockholm (locuința sa fiind situată la 70—80 kilometri de capitală). În seara aceleiași zile era programată o demonstrație de solidaritate cu lupta poporului vietnamez. Jan Myrdal, care de 25 de ani, adică de la vîrsta de 16 ani, participă neobosit la acțiunile politice ale tineretului suedez, n-ar fi putut să lipsească. Discuția a pornit, firește, de la problemele și tendințele noii generații a Suediei. Fiul lui Gunnar Myrdal, istoric și filozof profund preocupat de destinul țărilor afro-asiatice în curs de afirmare, și al Alvei Myrdal, membră a guvernului suedez, a avut totdeauna atitudini non-conformiste. În momentul de față, el își face cunoscut punctul de vedere asupra problemelor interne și internaționale prin intermediul ziarului social-democrat „Aftonbladet", rămînînd însă în afara partidului social-democrat, de asemenea în afara diverselor organizații de tineret pentru că, spune domnia-sa, „însăși prezența mea în mijlocul lor, îndelungata mea experiență, ar strivi inițiativa tinerilor, ar împieta asupra căutărilor lor".

Apariția unei atitudini active, a unui interes real și profund față de marile probleme internaționale mi-a fost semnalată de toți interlocutorii ca una dintre principalele diferențe între Suedia de azi și cea de ieri. „În 1938, cînd eram student, tineretul universitar era reacționar. Astăzi, el înclină tot mai categoric spre stînga".

Nu numai în 1938, ci mult mai recent, avea să-mi confirme la Ministerul Învățămîntului domnișoara Eva Jacobsen. N-a trecut vreme prea îndelungată de cînd ea însăși a părăsit băncile facultății și de cînd „printre studenți era la modă să fie conservatori". Situația avea desigur cauzele ei. Proporția fiilor de muncitori în universități nu trece nici în prezent de 14—15 la sută. A fost atinsă încă din secolul trecut, cînd pastorii și învățătorii obișnuiau să trimită la studii pe cei mai merituoși elevi din parohiile și comunele lor. (Motivele acestui procent infim pentru o societate care subvenționează generos întregul proces de învățămînt sînt mai mult psihologice decît economice). Așadar, tinerii proveniți din clasele avute țineau să se distanțeze de concepțiile conducerii social-democrate și manifestau atitudini aristocratice pentru a demonstra că sînt superiori „plebei". Acum,

Stockholm. Studenți exprimîndu-și protestul împotriva politicii S.U.A. în Vietnam

această tendință s-a răsturnat, deși structura de clasă a tineretului universitar a rămas practic neschimbată. Un curent nou străbate tînăra generație suedeză, propagîndu-se și în celelalte straturi ale societății. El este atît de intens, încît partidele politice au înscris pe primul plan al preocupărilor lor necesitatea de a ține pasul cu el. Ampla declarație cu care guvernul suedez a deschis în primăvara acestui an dezbaterea de politică externă în Riksdag începea cu următoarele cuvinte : „O comparație între modul cum erau dezbătute problemele politice externe în Suedia cu numai 15 ani în urmă și dezbaterea care are loc acum în presa zilnică, pe ecranele televiziunii și în întreaga țară, scoate în evidență interesul vizibil crescut al poporului suedez față de problemele internaționale. Această conștiință internațională este deosebit de accentuată și în rîndurile tineretului". Dacă explicația imediată a preocupării pentru ceea ce se întîmplă pe alte meridiane pare a fi răspîndirea fără precedent a informației externe prin intermediul televiziunii, cauza profundă a acestei preocupări rezidă în sentimentul responsabilității. Suedezii consideră că nu pot rămîne pasivi cînd la mii de kilometri depărtare de căminele lor tihnite și îndestulate bîntuie foametea sau războiul. Numai falsa imagine despre tineretul suedez, răspîndită în special din inițiativa propagandei americane, poate determina o reacție de surprindere la sesizarea faptului că acest tineret se află în primele rînduri ale acțiunilor de solidaritate. Și aci există, desigur, ca și în multe alte țări, un grup relativ neînsemnat de inadaptabili. Poate că au apărut mai devreme decît „hippies", chiar decît „beatnicii", că în atmosfera generală sobră, dar tolerantă, au distonat mai puternic. Dar nu puțini extravaganți care se grupează seară de seară pe scările pieței T Centralen (poliția staționează continuu prin apropiere, pentru a preveni excesele de orice fel) sînt reprezentativi pentru tineretul suedez. Adevărul este că tineretul se bucură de o tradiție în Suedia, de un mare credit moral, că i se acordă de timpuriu o independență multilaterală și că, în imensa sa majoritate, se arată demn de această încredere. Sîntem în plină vacanță universitară. Dar studenții nu se consideră îndreptățiți la mai mult decît o lună de concediu anual. Domnișoara Gedda, studentă la litere, s-a specializat în însoțirea vizitatorilor impresionantului imobil de 23 de etaje al ziarului „Dagens Nyheter". Vorbind desăvîrșit atît franceza cît și engleza, explică amănunțit funcționarea fiecăruia dintre aparatele și mașinile ultramoderne din redacții, tipografie, serviciul telefoto etc. În Skansen, vechi parc de recreație și totodată muzeu al vieții suedeze, o studentă îmbrăcată ca țărăncile scandinave de altădată prezintă vechile așezări cu umor sec și mii de detalii pitorești. Engleza în care se adresează grupului de turiști americani este atît de elegantă, încît nu-ți vine să crezi că de fapt specialitatea ei este limba italiană. Să nu ne mirăm deci că ghidul anglo-franco-german de pe motonava care face turul arhipelagului stockholmez este studentă la secția spaniolă. Toate aceste tinere — ca și cele care lucrează la Muzeul de artă modernă, în magazine, pretutindeni unde sezonul concediilor a lăsat locuri libere — au cîteva frapante caracteristici comune : o mare distincție naturală, seriozitate, simplitate. De ce muncesc ? Răspunsurile sînt multiple : pentru a strînge bani cu care să plece în vacanță, pentru a nu se îndatora excesiv față de stat (care, pe lîngă burse, acordă un ajutor de studii rambursabil) etc.

Am făcut această lungă paranteză pentru a sugera locul real al tineretului în societatea suedeză. Îl deține de-o bună bucată de vreme. Nouă este numai aplecarea lui stăruitoare asupra problemelor lumii exterioare. Principalul ei rezultat pare a fi redefinirea și precizarea conceptului de neutralitate. La mitingul de la 4 iulie, cea mai remarcabilă cuvîntare a fost rostită de scriitoarea Sara Lidman. Ea contestă valoarea unei neutralități de tipul celei practicate în timpul războiului antifascist, cînd, — afirma vorbitoarea — atitudinea pasivă a Suediei a înlesnit ocuparea Norvegiei de către naziști. Acum însă, ideea de neutralitate tinde să se confunde cu aceea de politică independentă activă. „Spre deosebire de Elveția și de Austria — a ținut să sublinieze dl Sten Sunfeldt, directorul Departamentului presei din Ministerul Afacerilor Externe, cu care am discutat îndelung această problemă — pentru Suedia neutralitatea nu este o obligație decurgînd din prevederi constituționale sau dintr-un tratat internațional. A fi neutru nu înseamnă a nu se pronunța asupra problemelor, ci dimpotrivă a-și exprima în deplină libertate punctul de vedere. Atunci cînd considerăm că este cazul să avem o poziție critică față de acțiunile externe ale altui stat, chiar dacă este vorba de o mare putere, nimic nu ne poate împiedica. Nu vom accepta să ni se dea lecții, să ni se spună că luarea de atitudine ar fi incompatibilă cu neutralitatea. Politica suedeză se face la Stockholm și numai la Stockholm".

După cum se preciza în declarația citată a guvernului suedez, „neutralitatea Suediei nu este o neutralitate de opinii". Și în continuare, cu referire la problema care a declanșat de altfel discuția : „În ceea ce privește conflictul din Vietnam, guvernul a simțit că se află pe aceeași linie cu puternicul curent de opinie din Suedia care, în ciuda sau tocmai din cauza bunelor relații dintre Suedia și Statele Unite, adoptă o atitudine foarte critică față de politica dusă de Statele Unite în Vietnam".

Pentru a înțelege mai bine tabloul politic suedez, este important să notăm că punctele de vedere sînt departe de a fi omogene. Chiar în cadrul largului curent de condamnare a agresiunii americane în Vietnam, există orientări și nuanțe diferite. Cei 1 500—2 000 de tineri reuniți în piața Hotorget erau — mi-a explicat Jan Myrdal, care venise la demonstrație împreună cu soția și fetița — cei care schimbaseră lozinca „Pace în Vietnam", cu lozinca „Victoria Frontului Național de Eliberare". „În cadrul tineretului de stînga, afirmă Jan Myrdal, s-au format diverse mișcări care n-au încă forma organizatorică. Sînt contra birocrației și uneori se îndreaptă chiar spre anarhism". Dar această situație nu-i provoacă îngrijorare mereu răzvrătitului Myrdal : „Important este că apele stătute s-au pus în mișcare, că se discută, că se compară și se ciocnesc opiniile. În felul acesta lucrurile se vor decanta, se va găsi o linie comună de acțiune și se va putea depăși și linia de despărțire care îi separă pe unii studenți de colegii lor și, încă și mai grav, de clasa muncitoare".

În Suedia este deosebit de marcat interesul pentru dezvoltarea regiunilor neprivilegiate ale lumii. Participarea activă a Suediei la recenta Conferință U.N.C.T.A.D., inițierea unor proiecte de dezvoltare în diverse țări, sînt numai cîteva aspecte ale acestei preocupări. Măsura popularității ei este furnizată de competiția dintre partidele politice care se supralicitează în materie de programe de dezvoltare. E, în altă ordine de idei, destul de amuzant să observi cum se străduiesc cele trei partide — de centru, liberal și conservator — să descopere atît pe plan extern, cît și pe plan intern, nuanțe care să deosebească programul lor de cel al guvernului. Supraviețuind vremurilor în care reprezentau interese divergente pe scena politică suedeză, aceste partide s-au apropiat treptat de partidul guvernamental, toate avînd astăzi ca principală linie de conduită pragmatismul. Și acum, după cum îmi spunea cu sinceritate dl Karl-Henrik Wingwist, directorul biroului de studii al Partidului conservator, este vorba mai ales de o competiție pentru putere. „Cele trei partide politice burgheze vor să înlocuiască în guvern partidul social-democrat. De aceea se inventează dispute care, îndată după alegeri, vor fi uitate". (De notat că primele cuvinte ale d-lui Wingwist au fost : „Partidul nostru se numește nu partidul conservator, ci partidul de dreapta. Dar în realitate nu sîntem de loc de dreapta. Ne situăm mai curînd la stînga centrului. Sîntem oarecum asemănători cu cea mai de stînga aripă a partidului conservator britanic"). Din ceea ce ne-a declarat domnul David Wirmark, secretarul general al partidului liberal, reținem principala divergență dintre acest partid și partidul social-democrat în ceea ce privește politica externă : „Ajutorul pentru țările în curs de dezvoltare ar trebui intensificat. În urmă cu doi ani, noi am cerut ca el să crească cu 60 milioane coroane. Acum, am dori o creștere de 100 milioane. Vrem ca pînă în 1972—1973 să ajungem la procentul de 1 la sută din venitul național, propus de O.N.U. Guvernul — în aceasta constă deosebirea dintre noi și el — își propune să atingă acest plafon abia în 1974—1975".

Este important faptul că nici unul dintre partidele de opoziție nu pune în discuție politica de neutralitate — una dintre cele mai prețioase temelii ale dezvoltării de atîta vreme nestînjenite de război — și faptul că în apelul către alegători, accentul cade pe sporirea ajutorului, adică a angajării față de problemele subdezvoltării. De altfel foarte curînd, între 24 și 28 iulie, la Stockholm va avea loc, sub egida partidului liberal, o conferință internațională intitulată „Europa și țările în curs de dezvoltare". Pînă și o organizație nepolitică, așa cum este puternica Asociație a cooperației de consum, a fost determinată de membrii ei să consacre o atenție specială subdezvoltării. Dl Arne Hansson, unul din secretarii asociației, a vorbit despre ajutorul tehnic pe care aceasta îl dă în vederea organizării cooperației prin centre funcționînd în India (pentru Asia de sud-est), în Tanzania și Kenya (pentru regiunile corespunzătoare ale Africii). În plus, în fiecare an se ține în Suedia un seminar de cinci-șase luni, pentru 20—25 de activiști ai cooperației din aceste țări. Acțiunile sînt finanțate în mare parte de guvernul suedez, dar cooperatorii țin să-și dea contribuția prin colecte speciale. În zece ani s-au strîns astfel 14 milioane de coroane.

Sînt doar cîteva dintre faptele denotînd angajarea crescîndă a opiniei publice suedeze față de unele aspecte ale problematicii vieții internaționale.

Stockholm, 9 iulie.

Grupul de la MANILA

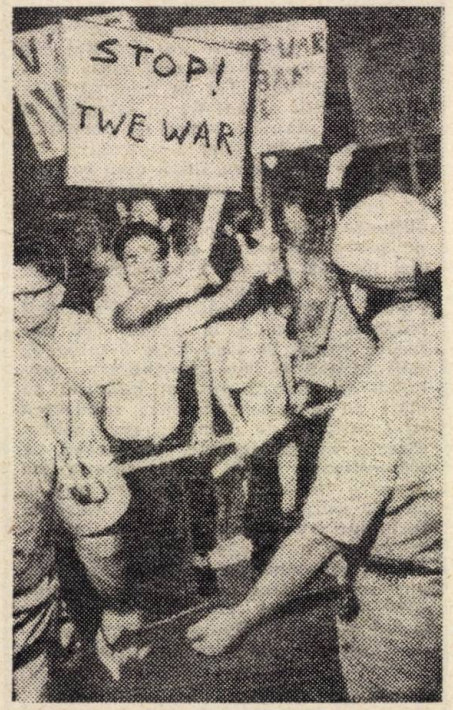

În zilele conferinței de la Manila, pe străzile capitalei filipineze au avut loc puternice demonstrații împotriva războiului dus de S.U.A. în Vietnam

Semne de întrebare

În terminologia uzuală, grupul țărilor la care se referă acest articol a căpătat numele de „cei șapte de la Manila". Din punct de vedere geografic, avem de-a face cu trei continente — Asia (Filipine, Tailanda, Coreea de sud, Vietnamul de sud), Australia (incluzînd aci și Noua Zeelandă) și America de Nord (Statele Unite). Din punct de vedere istoric — o nouă grupare cu amprentă exclusiv militară — creată în urma conferinței din noiembrie 1966, din capitala filipineză, menită într-un fel să sintetizeze noul mecanism al politicii americane în Asia și Pacific. În fine, din punct de vedere propagandistic este vorba de un nou efort de a demonstra caracterul așa-zis „internaționalizat" al războiului din Vietnam. („Newsweek" : „Scopul urmărit... este de a demonstra întregii lumi și în special alegătorilor americani, că ceea ce, cîndva, era considerat un război exclusiv american în Vietnam, a devenit acum un efort comun").

„Reticența unor parteneri"

Conferința de la Manila din noiembrie 1966 n-a avut rolul unui simplu eveniment diplomatic ; ea s-a transformat într-o componentă majoră a politicii americane în Asia. Administrația S.U.A. încearcă să creeze impresia că orice hotărîre sau acțiune legate de Vietnam trec în prealabil prin „filtrul" statelor de la Manila. Recent, într-un ultim document diplomatic — comunicatul americano-tailandez — sau în diferitele declarații ale purtătorului de cuvînt american la Paris, se preciza că grupul de la Manila trebuie să fie participant cu drepturi depline și că tratativele în problema vietnameză nu vor putea ocoli aceste țări.

Perioada care a trecut din noiembrie 1966 a fost pe planul politicii americane și în mod special al politicii în Asia, deosebit de bogată în evenimente și concluzii ; dintre acestea, două s-au impus cu prioritate : eșecul militar american în Vietnam și noua etapă inaugurată în problema Vietnamului, prin negocierile de la Paris. S-a reacționat în mod corespunzător și, firește, diferențiat, putîndu-se desprinde în prezent unele momente și direcții politice semnificative.

La sfîrșitul lunii aprilie, secretarul de stat Rusk, într-una din întîlnirile sale cu ziariștii, le-a adus la cunoștință că grupul de consilieri ai președintelui Johnson a elaborat o serie de rapoarte care se ocupă de rolul în viitor al Statelor Unite într-o serie de regiuni-cheie ale lumii. Din aceste rapoarte-recomandări a devenit oficial cunoscut doar faptul că ele schițează orientarea Statelor Unite în viitorii zece sau douăzeci de ani, cu precizarea regiunilor cărora această politică ar trebui să le acorde prioritate.

Amănuntele au pătruns însă pe canalele obișnuite în presă. Și aflăm dintr-un amplu articol publicat în „International Affairs" că, practic, este vorba de viitoarea politică americană în Asia. Autorii — Robert Hunter și Philipe Windsor — pornind de la ideea că nu există soluții ușoare pentru Statele Unite în Asia, caută să definească parametrii acestei politici.

Primul element ar fi, în concepția lor, un serios angrenaj militar condus de Statele Unite pe continentul asiatic. Dacă facem o sumară incursiune în întreaga istorie postbelică a relațiilor americane în Asia, observăm că este vorba de fapt de **prezența aceleiași idei.** Astfel, ideea unui pact militar în Asia și Pacific, formulată încă în 1948 de John Foster Dulles, s-a concretizat prin pactul A.N.Z.U.S. (1951) și pactul S.E.A.T.O. (1954) și este pe cale să fie înlocuită prin gruparea de la Manila. Cu alte cuvinte, nu ar fi vorba de altceva decît despre dezvoltarea în perspectivă a actualei politici de angajare militară în Asia și Pacific, firește, într-o amploare mai mare.

Al doilea element este „înlăturarea reticențelor firești" din partea țărilor asiatice. Despre ce reticențe ar fi vorba ? Avînd în vedere un număr de țări — India, Pakistan, Japonia, Indonezia — optica americană își propune în mod evident **lărgirea cadrului** actualului sistem militar la acestea. Este într-un fel un vis vechi, prezent în proiectele diplomatice americane, care însă nu a putut fi concretizat tocmai din cauza amintitelor „reticențe" mai precis a refuzului acestor țări să se alăture oricăror proiecte militare sau distanțarea de acelea din care făceau parte.

În articolul din „International Affairs" la care ne-am referit mai sus, se spune de asemenea : „În lipsă de aliați, S.U.A. vor fi tentate să-și asume o parte disproporționată de răspundere în problemele securității asiatice, așa cum fac în Vietnam". Trecînd peste amenințarea care străbate din aceste rînduri, vom sublinia faptul că această idee pare să exprime cel mai fidel încercările S.U.A. de a menține și de a consolida un sistem militar agresiv **cu orice preț** pe continentul asiatic.

Scurt circuit

Reproducem un tabel referitor la amplasarea forțelor armate americane în Asia și zona Pacificului, așa cum a fost el publicat, la începutul acestui an, de forurile militare americane :

Alaska	— 13 000	soldați
Hawai	— 100 000	„
Guam	— 20 000	„
Okinava	— 25 000	„
Japonia	— 40 000	„
Coreea de sud	— 55 000	„
Filipine	— 25 000	„
Tailanda	— 30 000	„
Taivan	— 10 000	„
Vietnamul de sud	— 525 000	„

Care sînt deci țările străine unde se află trupe americane ? Cu excepția Japoniei și a Taivanului, le întîlnim tocmai în grupul asiatic de la Manila. Tailanda, Filipine, Coreea de sud, Vietnamul de sud s-au transformat în scheletul principal al politicii militare americane. În mod oficios, la Washington se afirmă că Statele Unite vor păstra bazele periferice din această zonă, nu vor retrage flota a 7-a și mai ales își vor concentra prezența militară în jurul unui ax militar Vietnam-Tailanda.

Dar aci este numai o parte a problemei. Pentru că acum intervine și poziția țărilor direct vizate și care explică asidua curte pe care le-o fac S.U.A. E vorba de opțiunile pe care sînt pe cale să le facă chiar țările de la Manila. Ceea ce se poate constata din capul locului este **diferențierea** în atitudinea lor față de politica de blocuri în Asia, față de războiul în Vietnam, față de perspectiva generală a permanentizării încordării pe continentul asiatic. Această diferențiere este în practică continuarea unui proces prezent încă la nașterea grupării de la Manila. Chiar de atunci se distingeau în interiorul acesteia diverse poziții. În primul rînd o supralicitare, o subscriere necondiționată și într-un fel chiar presiuni pentru o angajare militară sporită americană în Asia. Aceasta provenea mai ales din partea Coreei de sud și a Vietnamului de sud, fiind ușor de înțeles, întrucît aceste regimuri-marionetă, creație americană, depind în întregime, în dorința lor de supraviețuire, de sprijinul militar american. Coreea de sud a trimis pînă la ora actuală cel mai mare contingent militar în Vietnamul de sud, disproporționat total față de ceilalți „aliați". În baza acestui fapt, liderul grupării de la Seul cere un loc special în relațiile cu Statele Unite. Convorbirile pe care le-a avut Johnson cu șeful juntei marionetă de la Seul — atît în Coreea de sud cît și în Statele Unite — au evidențiat această tendință. De la criza navei-spion „Pueblo", Seulul este îngrijorat tot mai mult de faptul că politica ame-

ricană nu ar fi suficient de „dură" în problema coreeană. Presa guvernamentală din Seul lansează cu o ritmicitate perfectă apeluri la „invadarea nordului" și mai ales cere garanții că trupele americane nu vor părăsi Coreea de sud. Pentru Seul și Saigon negocierile de la Paris reprezintă „o adevărată crimă" și se cere reluarea pe scară tot mai intensă a războiului în Vietnam.

Tailanda s-a situat în general pe aceleași poziții. După cum se știe, Tailanda este considerată și la ora actuală ca o poziție militară excelentă și chiar mai mult, ca o „rezervă" a Vietnamului. Cu toate acestea, din declarațiile oficiale tailandeze străbate o doză foarte serioasă de neliniște pentru viitorul politic în zona Asiei. Paralel cu angajarea militară americană în Tailanda, s-a intensificat considerabil și mișcarea de eliberare națională a poporului tailandez. Liderii de la Bangkok resimt o singurătate tot mai accentuată și, mai ales, o neliniște firească pentru pozițiile lor politice. Primul ministru Kittichachon, vizitînd Statele Unite în mai, a cerut președintelui Johnson garanții în ce privește „angajamentele luate" de către Statele Unite, față de Tailanda.

Reconsiderări

Sînt mult mai semnificative pozițiile adoptate de celelalte țări, mai precis manifestările tot mai frecvente de nesupunere, de alegere a unei căi deosebite, de degajare treptată de politica americană.

După al doilea război mondial, în politica externă a Australiei, și implicit a Noii Zeelande, s-au înregistrat în general tendințe de desprindere de Anglia și orientare spre Statele Unite. Așa se explică printre altele însăși crearea pactului A.N.Z.U.S. Reorientarea în politica externă australiană s-a făcut simțită mai tîrziu, iar participarea ei la războiul din Vietnam, trimiterea unor contingente militare în această țară au însemnat într-un fel apogeul acestei orientări. Recenta schimbare de guvern din Australia nu a însemnat schimbarea politicii guvernului australian, axată pe direcția amintită. Totuși, în ultimul timp, și în politica externă a Australiei s-au înregistrat unele fapte care denotă o stare nouă de lucruri.

Este vorba tot de problema Vietnamului. Un interviu recent al noului prim-ministru Gorton a relevat intenții de limitare a angajării Australiei în războiul din Vietnam. Pe de o parte, el a respins, fără a se consulta în prealabil cu Washingtonul, trimiterea de noi trupe australiene în Vietnam. Pe de altă parte, el a exclus eventualitatea oricărui sprijin militar acordat Coreei de sud în cazul în care junta de la Seul ar căuta să reaprindă un conflict în această zonă a lumii. Acest interviu a fost urmat de hotărîrea Australiei de a recunoaște frontierele Cambodgiei, admițîndu-se în poziția guvernamentală oportunitatea unei neutralizări a sud-estului asiatic garantate pe o bază internațională.

Acestea îl determină pe Alan Watt, directorul Institutului australian de probleme externe, să considere: „Există motive serioase de a gîndi că politica australiană va deveni probabil în regiunea sud-estului asiatic mai suplă și mai prudentă în viitor decît a fost vreodată după instaurarea guvernului din 1949. Schimbările survenite în situația mondială și în direcția politicii interne sînt în curs să ducă la o revizuire calmă dar importantă a rolului Australiei în Asia".

Ideea neutralizării sud-estului asiatic și a unei politici corespunzătoare a țărilor din această zonă a fost evocată și într-o propunere formulată de fruntașul politic malaez, prințul Abdul Rahman. El a preconizat chiar crearea unei grupări regionale de state fără participarea Statelor Unite, ceea ce — după exemplul colaborării dintre Turcia, Iran și Pakistan — ar putea aduce un element nou, deosebit de actualul sistem, în zona sud-estului asiatic. Propunerea malayeză a fost combătută de Seul și Bangkok. Dar ea s-a bucurat de audiență în alte cercuri asiatice și, printre altele, în viața politică filipineză.

Filipinele constituie de mai multă vreme teatrul unor tentative de orientare politică proprie, atît în viața internațională în genere, cît și în Asia și Pacific. Observatorii au înregistrat reacția promptă de satisfacție a cercurilor oficiale de la Manila față de noua evoluție intervenită în problema vietnameză. Sînt și alte fenomene care pledează pentru ideea unor noi opțiuni în viața politică din Filipine. Aceasta, de pildă, se poate judeca prin prisma tentativelor de multilateralizare a relațiilor sale politice. Filipinele s-au numărat printre țările care au respins — sub presiunea americană — orice contact și orice relații cu țările socialiste. În ultimul an, putem afirma că a existat o adevărată pledoarie a unor grupuri de oameni politici din ambele partide — și cel de guvernămînt și cel de opoziție — pentru normalizarea relațiilor cu țările socialiste, și în primul rînd, pentru o extindere a contactelor economice. Camera Reprezentanților din Filipine a numit inițial o comisie urmînd să reexamineze o serie de aspecte ale politicii externe a guvernului filipinez. Autorul rezoluției în baza căreia a fost numită această comisie, senatorul Enverga, membru al partidului de guvernămînt, declara: „Stabilirea relațiilor diplomatice și comerciale cu țările socialiste a devenit o chestiune vitală pentru Filipine. În actualele condiții internaționale noi nu ne mai putem limita doar la relațiile comerciale cu țările occidentale".

Ulterior, în baza recomandărilor comisiei, a fost adoptat un proiect de lege care a primit sprijinul președintelui Filipinelor, Marcos. În fine, am putea adăuga contactele stabilite de Enverga la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U. cu șefii misiunilor țărilor socialiste la O.N.U. și declarațiile sale favorabile unor relații ample cu țările socialiste. Să precizăm: pentru Filipine, acest eveniment reprezintă mai mult decît un fenomen oarecare de politică externă. El presupune abordarea unei „zone tabu" pînă nu de mult în politica externă filipineză.

Firește, opțiunile în politică externă nu înseamnă totdeauna antrenarea obligatorie a unor schimbări de durată. În conjunctura complexă și agitată din Asia, grevată de agresiunea americană în Vietnam, de faptul că după al doilea conflict mondial, războiul și lupta n-au încetat să facă ravagii în diverse țări din Asia, acestea sînt doar elemente care îngăduie observatorului să distingă posibilitatea unei schimbări. Respingerea de către popoarele asiatice, de către popoarele întregii lumi, a politicii războiului, condamnarea hotărîtă a agresiunii în Vietnam și mai cu seamă negarea perspectivei unei politici de permanentă încordare internațională, ne fac să conchidem că noile planuri americane în Asia au în fața lor obstacole din ce în ce mai importante.

Sergiu VERONA

reflector

DEFICIT BUGETAR RECORD

La 30 iunie s-a încheiat în Statele Unite anul fiscal 1967—1968. Prilej de constatări sumbre pentru oficialitățile americane. Deficitul bugetar a cunoscut cel mai ridicat nivel din istoria S.U.A.—25 miliarde dolari—după cel înregistrat în timpul celui de-al doilea război mondial (în 1943 — 57,4 miliarde dolari). Cauzele sînt bine cunoscute: imensele cheltuieli militare, numai cele prilejuite de războiul din Vietnam reprezentînd mai mult decît întregul deficit. Tot la aceeași dată s-au împlinit 6 luni de la intrarea în vigoare a planului lansat de președintele Johnson în vederea redresării balanței de plăți care, după cum se știe, înregistrase anul trecut un pasiv de 3,5 miliarde dolari. Dar rezultatele obținute pînă în prezent sînt destul de puțin însemnate și nu vestesc în nici un caz atingerea obiectivelor pe care și le propusese Administrația. Planul prevedea reducerea deficitului balanței de plăți la numai 500 milioane dolari în 1968. Cele 3 miliarde care urmau să fie „recuperate", trebuiau să reducă pasivul balanței de plăți pe următoarele căi: reducerea cu 1 miliard de dolari a investițiilor directe în străinătate, reducerea cu 500 milioane dolari a împrumuturilor bancare în afara S.U.A., diminuarea cu 500 milioane dolari a cheltuielilor turiștilor americani în străinătate și realizarea unui excedent suplimentar de 500 milioane dolari în balanța export-import. Dar deficitul balanței de plăți în primul trimestru s-a ridicat la 606 milioane. Evoluția actuală a comerțului exterior nu vestește nici măcar realizarea surplusului de anul trecut al balanței comerciale (4,1 miliarde dolari) și cu atît mai puțin a celui preconizat pentru 1968 (4,6 miliarde dolari). Nici planurile privind reducerea cheltuielilor cu investițiile directe cît și cele turistice în străinătate nu urmează cursul dorit de Administrație.

În acest context, perspectivele redresării balanței de plăți și reducerii deficitului bugetar cu circa 16 miliarde dolari nu sînt prea favorabile, cu toate că punctele „forte" pe care miza Administrația în vederea realizării acestor obiective — suprataxa de 10 la sută asupra veniturilor și reducerea cheltuielilor bugetare cu 6 miliarde dolari — au fost în sfîrșit adoptate de Senat după 10 luni de pertractări. Suprataxa asupra veniturilor, care este prima măsură de acest gen luată de 17 ani încoace, va afecta 82 milioane de americani. Intrînd însă în vigoare retroactiv doar de la 1 aprilie, procentul în care se va aplica pe anul în curs se va reduce la 7,5 la sută, reducîndu-se proporțional și efectele ei.

PROIECTUL ȘOSELEI TRANSSAHARIENE

Patru țări africane — Algeria, Mali, Niger și Tunisia — au hotărît să întreprindă în comun, cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare, un studiu preliminar în vederea construirii unei șosele transsahariene. Șoseaua ar urma să traverseze deșertul pe o distanță de aproximativ 3 000 km. Se apreciază că vor fi necesari doi ani și jumătate pentru elaborarea planurilor și cinci ani pentru construirea șoselei. Aceasta va contribui la dezvoltarea schimburilor comerciale și a turismului, la stimularea exploatării zăcămintelor minerale din Sahara și crearea unor noi industrii.